

Uvodnik

Andrej Bratuž

Zakon 482 ima deset let

Narodne in jezikovne manjšine predstavljajo poseben problem in to v vseh časih moderne dobe. Manjšine so v Evropi povsod prisotne. Posamezne države seveda v odnosu do svojih manjšin ravnajo zelo različno. Ene so bolj, druge manj pozorne do njih. Manjšine namreč predstavljajo drugačnost in že zato se večine težko sporazumevajo z njimi. Totalitarni režimi 20. stoletja, zlasti fašizem in nacizem, so hoteli in skušali dobesedno pomesti z njimi. To pa jim kljub krutemu preganjanju ni uspelo. Slovenci v Italiji to zelo dobro vemo. Obstali smo v brk vsem, čeprav smo utrpeli nešteto žrtev in izgub tako materialnih kot kulturnih dobrin, sicer neobhodnih za obstoj neke narodne skupnosti. Tu pa ne bomo naštevali zgodovine oz. svoje kalvarije.

Novi čas je z vzpostavitvijo demokratičnega reda prinesel boljše prihodnosti tudi za posamezne narodne skupnosti. Boj za doseg narodnih ter jezikovnih pravic je v Italiji imel različne poti in rešitve. Tudi zaradi mednarodnih razlogov (zlasti v odnosu z Avstrijo in Francijo) so se najprej našle rešitve za francosko govorečo manjšino v Dolini Aosta in nemško na Južnem Tirolskem. V obeh primerih je šlo za ureditev v okviru deželnih statutarov v teh avtonomnih deželah. Na Južnem Tirolskem pa je šlo tudi za razna mednarodna določila, sprejeta skupno z Avstrijo.

Omenili smo že na splošno pomen zakona 482. To zadeva 12 narodnih skupnosti, ki živijo na italijanskem polotoku. V alpskem loku velja to za francosko manjšino v Dolini Aosta (tu še za germanske Walslerje), nato za okcitantko jezikovno skupnost v Piemontu. Na Južnem Tirolskem živita nemška in ladinska skupnost (ki uživata daleč največjo raven zaščite). V naši deželi pa sta predvsem dve veliki manjšini, namreč slovenska in furlanska. V zelo majhnem številu pa je še nemška skupnost v Kanalski dolini in še kje drugje.

Prav v prejšnjih dneh je na videmski univerzi potekal znanstveni posvet o manjšinah in večjezičnosti. Sodelovalo je tudi nekaj slovenskih predavateljev. Slovenci imamo za razliko od ostalih skupnosti še svoj specifični manjšinski zakon (št. 38/01), ki še bolj podrobno določa naše pravice in poleg tega tudi finančna sredstva za manjšino.

V srednji Italiji so še prisotne manjše skupnosti kot npr. Cimbri na planoti Asiago in Hrvatje v deželi Molise. Tudi na jugu države živijo še druge skupnosti, kot so Grki (Grecanci) in Albanci. Oboji so se sem naselili v raznih zgodovinskih obdobjih. Za te skupnosti in njih zaščito skrbijo posamezne deželne uprave. Pomembna jezikovna manjšina so še Sardinici. Na otoku seveda velja zakon 482, sami Sardinici pa še iščejo neko svojo enotnost. Spomnimo naj še, da smo prav Slovenci iz FJK imeli z njimi v nedavni preteklosti politično in volilno sodelovanje.

Na vsak način vse to kaže na raznoliko kulturno bogastvo, ki ga lahko vse te narodne skupnosti kažejo in prinašajo.

Pogovor

Direktorica Pokrajinskega muzeja Koper Breda Krašna je predstavila pestro delovanje te ustanove

3

Obvestilo

Zadnje številko pred božičnimi prazniki bomo poslali v tisk v ponedeljek, 21. decembra, ob 12. uri. Sodelavce prosimo, naj pošljejo svoje zapise najkasneje do petka, 18. decembra opoldne.

UREDNIŠTVO

Odprtje razstave

V soboto, 19. t. m., bo ob 11. uri v Avditoriju furlanske kulture v Gorici odprtje velike likovne razstave *Il sacro - Sveto*. Ogledu razstavljenih del v Avditoriju bo sledilo odprtje še v galeriji Ars na Travniku in kasneje še v prostorih društva Prologo v ulici Ascoli. Gre za razstavo več kot 30-ih goriških umetnikov na temo svetega in za pomembno sodelovanje goriške galerije Ars.

Foto DPD

V Sloveniji demokracija še ni dosegla prave zrelosti Brez preteklosti ni prihodnosti

Zadnji teden v novembru je bil v Sloveniji zaznamovan z mnogimi spomini na preteklost ter mnogimi pričakovanji in strahovi pred prihodnostjo.

Še vedno so se vrstili spomini na ustanovitev koalicije Demos pred 20 leti, ki je združil okoli sebe vse demokratične moči tedanjega časa, postavil temelje novi državi in jo tudi uresničil. Ta dogodek so voditelji, ki so danes na čelu samostojne Slovenije, izgubili iz spomina in ga zaobšli. Po njih prepričanju je važno vladati, odnos do preteklosti pa je zanemarljiv, nepomemben, celo škodljiv, ker – pravijo – je treba gledati naprej in pripraviti čim lepšo prihodnost novim rodovom.

Tudi Univerza v Ljubljani je obhajala 90-letnico ustanovitve. Med petimi ustanovnimi članicami je bila leta 1919 tudi Teološka fakulteta, ki pa je takrat za seboj že imela tristoletno izkušnjo. Teološki študiji so se v Ljubljani uradno začeli že leta 1619, v Gornjem Gradu pa je škof Hren z visokoškolskim izobraževanjem duhovnikov po navodilih Tridentinskega koncila začel že dvajset let prej. Slabih sto let kasneje se je zbralo triindvajset pravnih, teologov in zdravnikov, ki so ustanovili Akademijo delovnih, predhodnico današnje Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Njen prvi predsednik je postal Janez Krstnik Prešeren, doktor teologije in ljubljanski stolni prošt. Kmalu se je znotraj teološkega študija razvil študij filozofije, ki je postavila temelje hu-

manističnemu študiju, logika kot metodološka disciplina, ki jo je s seboj prinesla filozofija, pa je imela še daljnosežnejše posledice in je odprla pot šoli za mehaniko in hidravliko, ki jo je konec 18. stoletja v Gruberjevi palači, današnjem Arhivu Slovenije, vodil znameniti jezuitski pater Gabriel Gruber. Tudi v Mariboru je škof Slomšek ustanovil visoko teološko šolo leta 1859, to je sto let pred nastankom mariborske univerze.

Ta zgodovinska dejstva niso nepomembna. Kažejo, kako se je na naših tleh postopoma ostril občutek za akademsko delo, za znanstvena raziskovanja, za visokoškolski študij. Leta 1919 Univerza v Ljubljani ni nastala iz nič, "ni padla z neba", ampak je imela že trdo pripravljene kulturne in intelektualne temelje. Ti temelji so bili sad tristoletnega visokošolskega izročila, ki je duha na Slovenskem postopoma pripravljalo na visokoškolski študij. Tako v Ljubljani kakor v Mariboru so bili med predavatelji izjemni filozofi, teologi, zgodovinarji, slavisti, metodologi, ki so ostrili občutek za znanstveno metodo in terminologijo. Teološka fakulteta je novoustanovljena Univerzi v Ljubljani pred drugo svetovno vojno dala tri pomembne rektorje, ki so Univerzo vodili v štirih mandatih.

Vse pa se je spremenilo po drugi svetovni vojni. Najprej je bilo potrebno prerezati korenine s preteklostjo. Nova oblast je imela pred seboj nov svet. Teološka fakulteta je bila tako najprej izključena iz Univerze, nato je izgubila še status

državne ustanove, kar je Fakulteto uvrstilo med ustanove z zasebnim statusom, njene profesorje pa postavilo na raven zasebnikov, recimo: obrtnikov. Z namenom, da bi pokrila področja, ki jih je do takrat po vseh merilih zahodne civilizacije gojila teologija, je država ustanovila Visoko politično šolo za sociologijo, politične vede in novinarstvo, ki jo je vodil politik Stane Dolanc. Ta šola je bila leta 1970 kljub mnogim nasprotovanjem v univerzitetnem svetu – npr. prof. dr. Fran Zwitter – politično povišana v fakulteto in postala je del Univerze.

Leta 1992 je bila Teološka fakulteta ponovno sprejeta v Univerzo, s čimer so ji takrat modri voditelji Univerze delno popravili storjeno krivico. Znotraj univerze pa je kljub dobremu sprejemu, ki ga je fakulteta deležna od zmernih univerzitetnih krogov, še vedno mogoče zaznati nasprotovanja, ki so smešna in ideološko pogojena. V eni od predstavitev študijskih programov Teološke fakultete je ocenjevalec programa, ki je prišel z ene od družboslovnih fakultet Univerze v Ljubljani, zaključil: Ugotavljam, da je program zelo dobro pripravljen, vendar ne morem zagotavljati, da bi ga na Teološki fakulteti korektno in objektivno izvajali. To je bilo izrečeno lani, v letu 2008, v osemnajstem letu slovenske demokracije, na račun fakultete, ki štiristo let deluje na slovenskih tleh in med tukajšnjim ljudstvom, in na račun profesorjev, ki so svoje akademske nazive večinoma dosegli na najbolj priznanih tujih univerzah. Naj dodam, da Univerza doslej ni imela posluha za predloge, v katerih je Teološka fakulteta v preteklih letih predlagala, da podeli častni doktorat kateremu od Slovencev, ki so v tujini dosegli izjemne rezultate, kakor sta to bila pokojni ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar ali veliki slovensko-argentinski filozof Milan Komar. Pred dnevi je Univerza zavrnila podoben predlog, v katerem je Teološka fakulteta za to čast predlagala misijonarja Pedra Opeko. Po drugi strani te časti nespametno in neutemeljeno deli ljudem, kakor sta ameriški filozof Chomsky ali italijanski pisec Eco, ki nista nič prispevala k prepoznavnosti slovenskega duha in kulture v svetu. Slednja sta si naziv častnega doktorja Univerze v Ljubljani prislužila zgolj iz naslova svojih jasnih liberalnih opredelitev.

Ob načrtovanem povečanju števila vojakov

Ali je Afganistan obsojen na stalno vojno?

Obisk pri nadškofu

Walter Bandelj, Drago Štoka in msgr. Dino De Antoni

Deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je v spremstvu goriškega predsednika Walterja Bandelja v petek, 11. decembra, obiskal goriškega nadškofa, da bi mu ob bližajočih se praznikih prinesel voščilo, obenem pa tudi spregovoril o upih in težavah slovenske narodne skupnosti. Na sedežu ordinariata je dr. Štoka najprej spregovoril o SSO-ju in njegovih 150 društvih v treh pokrajinah naše dežele. Nadškofu je poudaril skrb zaradi pomanjkanja duhovnikov, ki ohranjajo živo vero in tradicijo, pa tudi zaradi krčenja javnih prispevkov, ki resno ogroža naše kulturno življenje in družbeno organiziranost. Msgr. De Antoni je povedal, da je pomanjkanje dušnih pastirjev splošen pojav, da so zato potrebni novi pastoralni prijem; podrobneje je prikazal stanje slovenskih župnikov na Goriškem in pristrčno povedal, da zelo ceni živo soudeležnost skupnosti v slovenskih župnijah. To je dragoceno bogastvo, ki se nikakor ne sme izgubiti. Slovenci morajo še naprej ohranjati svojo versko in laično dediščino, je dodal. Problem ni samo ohranjanje vseh nedeljskih maš, ampak tudi vezi družbenih skupnosti. Nadškof z navdušenjem spodbuja čezmejno sodelovanje tudi na cerkveni ravni, konkretno prisotnost patra s Kostanjevce, ki občasno mašuje na Travniku. Predstavnika SSO-ja sta na koncu podarila nadškofu božični cvet in dve knjižni novosti Goriške Mohorjeve družbe.

Svet slovenskih organizacij

Zasedanje Izvršnega odbora

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je 2. decembra zasedal v Trstu in obravnaval aktualna vprašanja slovenske narodne skupnosti v Italiji. Srečanje je uvedel predsednik Štoka, ki je podal poročilo o opravljenem delu, nato je sledila široka diskusija.

SSO je pozitivno ocenil nastop komisarjev Andreja Berdona in Paola Marchesija, ki sta prevzela vodenje SSG oz. njegovo sanacijo. Pozitivno je, da so na tak način v tem trenutku soudeležene vse komponente, ki so zastopane v upravnem odboru, vključno s finančnimi obveznostmi. V tem trenutku je potrebno, da se delo v SSG čim prej obnovi in da se sezona začne, kakor tudi, da se uveljavi princip strogega spoštovanja proračunskega okvira. Prav to je temeljna podlaga za nadaljnji obstoj slovenske ustanove, ki si mora spet pridobiti umetnostno in upravno zaupanje slovenske narodne skupnosti. Štoka je v sklepu obravnave glede SSG še enkrat podčrtal pozitivno vlogo, ki jo je v tem kriznem obdobju odigral tržaški prefekt Giovanni Balsamo. Veliko bolj živahna je bila raz-

prava glede državnega in deželne financiranja slovenske narodne skupnosti. SSO je preko svojega predsednika že sporočil določena stališča deželnemu odborniku Molinaru. Gre najprej za dejstvo, da je finančni predlog tak, kot je zdaj, za primarne ustanove nesprejemljiv, saj postavlja pod vprašaj obstoj marsikatero od njih in s tem povezana delovna mesta. SSO sicer razume, da je v ospredju problem splošne gospodarske krize, ki se odraža na prilive tako v državno kot v deželno blagajno. Po drugi strani ne morejo institucionalne oblasti na isti način obravnavati organiziranost slovenske narodne skupnosti, ki veliko bolj občuti katerokoli družbeno spremembo in je bolj izpostavljena negativnim vplivom, ki se porajajo ob kriznih obdobjih. Dodatno dejstvo, ki je vredno upoštevanja, se nanaša na dolgoletno nespremenjeno stanje dotacije državnih sredstev za Slovence kot tudi hudo zakonsko pomanjkljivost, po kateri se dotacije ne uravnavajo na podlagi nihanja inflacije. SSO pričakuje, da bo italijanska vlada spoštovala obljubo o izrednem popravku, kjer bo zagotovljena lanska dotacija finanč-

nih sredstev. Od sodobne države in članice EU, kakršna je Italija, pa se pričakuje, da svoj odnos do narodnih skupnosti uredi na podlagi zakonskih odločb in ne z ministrskimi obljubami. V tem smislu bo SSO v sodelovanju z drugo krovno organizacijo, tako v Sloveniji kot v Italiji, posredoval za primerno rešitev nastale nepravilne situacije. SSO je tudi obravnaval tezo glede reorganizacij znotraj civilne družbe in ugotovil, da je potrebno jasno definirati izhodišča za reorganizacijo. Uveljavljati potrebo po reorganizaciji samo na podlagi finančnih potreb je mogoče nekoliko preomejen koncept, čeprav pomemben. Predvsem bi bil potreben razmislek glede stanja in vloge skupnih organizacij naše civilne družbe. SSO se zaveda pomena, ki jih imajo skupne članice, in vrednoti njihovo vlogo ter poslanstvo. S temi SSO pričakuje večjih in ustaljenih stikov, še posebno tam, kjer se vsakodnevno poroča o naši skupnosti. Prav skupne članice morajo težiti k temu, da se ta njihova značilnost udejanja in razvija.

Jelka Cevčič je Izvršnemu odboru SSO podala poročilo glede udeležbe na posvetu o šolstvu, ki sta ga priredila liceja Prešeren in A. M. Slomšek. Tematika je bila nedvomno zanimiva, pri tem pa bi bilo mogoče pričakovati tako soudeležbo celotnega šolskega sistema na Tržaškem kakor tudi aktivnejšo vlogo Sindikata slovenske šole.

Giorgio Banchig je spregovoril o projektu Jezik, ki ima velik pomen za Benečijo. Žal se prav na Videmskem porajajo nekateri pritiski proti temu projektu; seveda so osnovani na protislovenskih stališčih. SSO pri tem zaupa zagotovitvi, ki jih je dal deželni odbornik Molinaro, za katerega so projekti, v katerih je soudeležena slovenska narodna skupnost, pomembni za celotno FJK.

SSO je tudi sprejel v vednost stanje Dijaškega doma v Trstu. Dijaški dom sicer ni član SSO, je pa bil deležen zagonskega prispevka za otroške jasli, ki so pomembna pridobitev. Glede nastalega položaja SSO meni, da je to dodaten dokaz, da je potrebno delovati s proračunskimi zmogljivostmi in problem rešiti v danem kontekstu. Razširitev tega vprašanja pa bi odprla dodatne zahteve, ki bi dano stanje še bolj zapletle.

Novi ameriški predsednik Obama je po analizi političnega in vojaškega položaja sklenil povečanje števila vojakov v Afganistan za 30.000 in njegovo usposobitev za vladanje ob upoštevanju demokratičnih metod in notranjega pomirjenja med različnimi oblastniškimi skupinami. V tem strateškem načrtu naj bi tudi članice NATO prispevale sedem tisoč vojakov. Značilna novost predlaganega povečanja vojaških sil je v tem, da ne gre zgolj za povečanje vojaške udarne moči, temveč tudi za povečanje notranje varnosti in s tem pomoč vladi predsednika Karzaja, in to pod pogojem, da se tudi sama obveže vložiti vse potrebne napore za dejansko obvladanje razmer na državnem ozemlju. V nasprotnem primeru povečana vojaška prisotnost zaveznikov ne bo dosti pripomogla k normalizaciji notranjih razmer. Tega se očitno zaveda sam ameriški predsednik, ko istočasno nakazuje roke za postopen vojaški umik in prepuščanje odgovornosti domači vladi, ki naj v ta namen pritegne k sodelovanju vse domače politične dejavnike, da se država tako postavi na lastne noge. Na teh predpostavkah bodo sile zahodnega sveta z Ameriko na čelu pripravljene gospodarsko in drugače pomagati Afganistanu.

Zgodovina vseh dosedanjih zunanjih posegov v Afganistanu potrjuje, da je nakazana pot za ureditev razmer edina perspektivna. Spomnimo naj, da so bili Britanci prvi, ki so vodili vojne z Afganistanci v letih 1842, 1880 in 1919 ob svojem kolonialnem prodiranju v Indijo in Pakistan. Pri tem so izgubili skoraj enako število vojakov kot Sovjetska zveza v času vojaškega posega od leta 1979 do 1989, ki je pustila na bojišču približno 15 tisoč vojakov. Ta vojna je tudi usodno pripomogla k razpadu Sovjetske zveze. Umik iz Afganistana je še v pravem času odredil predsednik Gorbačov v politiki "perestrojke".

Mednarodni varnostni razlogi so privedli do tega, da so dozorele razmere za nov vojaški poseg v Afganistan, kjer so se po odhodu sovjetskih vojakov notranje razmere med plemenskimi voditelji zaostrele in so leta 1994 oblast vsaj na 80% ozemlja prevzeli t. i. talibi ali talibani, globoko zasidrani v svoji primitivni obliki islama in v družbeni n kulturni

Kljub večletnemu delovanju zavezniških sil pa se varnost v državi že nekaj časa ne izboljšuje, ampak prej obratno. Zavezniške sile obvladujejo samo tisto ozemlje, ki je dejansko zasedeno z njihovimi silami. Gledano s tega vidika in zaradi pretežno goratega značaja dežele so možnosti za vojaški in politični uspeh zahodne koalicije dokaj dvomljive. Ob tem se mnogi sprašujejo, kako

tradicii. V goratem območju dežele so dobili zatočišče pripadniki muslimanskih fundamentalistov, med njimi njihov duhovni vodja Osama Bin Laden in teroristična organizacija Al Kaida, ki je v letih 1987 in 1988 izvršila atentate na ameriških ambasadah v Keniji in Tanzaniji. Leta 1999 je OZN zahtevala od vlade talibanov izročitev Bin Ladna, a so talibani zahtevo zavrnili. Nastopil je usodni 11. september 2001, ko je Al Kaida izvedla teroristični atentat na stolpnici v New Yorku, ki je globoko pretresel ne samo ZDA, temveč vso mednarodno skupnost. Ameriška vlada je sprožila pobudo za vojaški poseg v Afganistan pod okriljem OZN. Tako je bilo konec vladavine talibanov in se je vzpostavila nova vlada s Hamidom Karzajem na čelu ob podpori zavezništva vseh sodelujočih držav pri posegu v Afganistan.

dolgo lahko traja to stanje. Preteklost in sedanje dejansko stanje dokazujeta, da premoč na "odprtem bojišču" ne zadostuje za obvladovanje afganistanske stvarnosti. Novi ameriški predsednik se je sicer odločil, da bo nadaljeval po vojaški poti, istočasno pa je nakazal tudi vojaški umik čez nekaj let. Takšno strategijo lahko uspešno izpelje le v primeru, če se bodo v deželi ustvarile razmere za sodelovanje v vladi vseh najpomembnejših političnih skupin, vključno talibanske, ki je po mnenju poznavalcev tamkajšnjih razmer edina učinkovita političnovojaška organizacija, ki obvladuje socialno strukturo in z njo povezan način življenja in navade. Če politika mednarodne skupnosti ne krene v to smer, bo Afganistan ostal prizorišče stalne vojne še za desetletja.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Vse bolj grobo proti vrednotam

V predbožičnem času bi človek pričakoval, da se bodo vse obstoječe napetosti zmanjšale, vendar se dogaja ravno obratno. Postaja jasno, da smo na kočljivem razpotju, ki z eno od poti vodi v stopnjevanje vsakršne nestrpnosti, z drugo pa v pomiritev oziroma razumevajoče sobivanje. Nedavni napad na kardinala Tettamanzija je zelo zgovoren dokaz, da se pristaši trde roke ne mislijo zaustaviti in da so odločeni potisniti na rob družbenega prostora vse, ki mislijo drugače. Kardinal Tettamanzi je pozval vlado, naj se na Rome in njihovo problematiko ne odziva "le s silo", in to je bilo dovolj, da so se ogorčeno dvignili glasovi Severne lige. Glasilo Padania je kardinala proglasilo za imama ter imelo pri tem v mislih terorista, ki ruši našo družbo, minister Calderoli pa je izjavil, da je sicer ugledni Tettamanzi na moč podoben kakšnemu "mafijškemu duhovniku na Siciliji". Mimgrede, tovrstni besednjak, ki si ga dovoli imenovana politika, bi vsekakor zaslužil kazensko obravnavo, saj je nedopustno žaljiv in vnaša v družbo vulgarnost ter nespoštovanje. Toliko bolj pa bi morali takšno izražanje postaviti na zatožno klop, ker se je sprožilo zaradi razloga, ki je usoden za naše skupno življenje, in to je odnos do "tujcev", do Romov, priseljencev in vseh drugačnih. Pustimo ob strani dejstvo, da se družba na izpade in grobosti te vrste uradno ne odziva - in to je zelo slabo znamenje -, in se raje vprašajmo, kaj ti izpadi in napadi hočejo in zakaj do njih ne bi smeli biti ravno-

dušni in brezbrizni. Očitno so nekomu napoti vrednote, s katerimi ne morejo najti sozvočja, in to so vrednote razumevajočega sobivanja v družbi, v kateri je vse več priseljencev in drugih kultur. Očitno so nekomu napoti vrednote, ki skušajo vzpostaviti srečno sobivanje z vsemi, kar pomeni, da je treba "tujcem" priznati enako človeško vrednost in dostojanstvo, kot ju priznavajo nam. Očitno so napoti vrednote, po katerih bogatejša civilizacija ni in ne more biti večvredna in nima pravice nadvladovati drugih. Pravzaprav gorje - in o tem nazorno pričča zgodovina -, kadar se ta ali druga civilizacija čuti večvredno, tedaj lahko postane nestrpna do t. i. manjvrednih, dokler jih sploh več ne prenaša in se loti njihovega izločanja. In zakaj je danes grobih napadov deležna tudi Cerkev? Ker družba politični opoziciji, ki se ravno tako zavzema za vrednote razumevajočega sobivanja, več kot toliko ne prisluhne. V večji meri verjame Cerkev, zato je treba napadati prav njo in njene predstavnike ter jih utišati. Res žalostno, da se to dogaja v predbožičnem času, ki govori o miru med ljudmi, o miru in samo o miru, res žalostno. Toda istočasno je spodbudno in ohrabrujoče, da imajo vrednote močne zagovornike, ki nas opozarjajo, da vrednot ni mogoče braniti z molkom, pač pa z odločnim glasom v javnosti. Z glasom, naj se na razpotju tega trenutka odločimo za smiselno in srečno družbo, ne pa za družbo nestrpnosti in sovraštva.

Janez Povše

Na dnu...

POTEM PA SO LJUDJE SKORAJ LINČALI NAPADALCA...

...KER NI ZADEL DOVOLJ DOBRO?

POGOVOR Breda Krašna / Direktorica Pokrajinskega muzeja Koper

"Pomembna institucija z bogato preteklostjo"

Koper se v zadnjem desetletju hitro, da ne rečem frenetično spreminja. Zunanja (turistična) podoba dobiva novo obliko, ulice se srebrijo z lučmi, palmami, modnimi dodatki, nova nakupovalna velesredišča rastejo kot gobe po dežju. Koper kot obalno mesto je za vizionarske gotote prihodnosti slovenske turistične ponudbe. Ne glede na to, ali se s tem strinjamo ali ne, v njem se ohranja plejada kulturne dediščine, od najstarejših rokopisov do arhitektonskih izdelkov, umetniških stvaritev itd.

Pokrajinski muzej Koper skrbi za konserviranje in ovrednotenje dela le-teh in kot institucija ohranja zgodovinsko bogatost koprškega mesta. Z direktorico Bredo Krašna smo pokramljali o dejavnostih in vizijah te pomembne institucije.

Gospa Krašna, kako Pokrajinski muzej Koper sploh deluje in kaj vsebuje?

Pokrajinski muzej Koper je javna institucija, ki jo je v današnji obliki ustanovila mestna občina leta 2004, prve zbirke pa so v instituciji nastajale v začetku 20. stoletja, točneje kot Mestni muzej za zgodovino in umetnost leta 1911. Gre torej za pomembno institucijo z bogato preteklostjo in muzejsko tradicijo. V svoje okrilje združuje javno službo za občine od Pirana do Ilirske Bistrice, in sicer na področjih evidentiranja, prevzemanja, hranjenja in zapisovanja premične kulturne dediščine.

Katero vrsto dediščina pa je to?
Gre za tiste materialne dobrine, ki so kot dediščinsko bogastvo zavarovane in potrebujejo znanje, skrb in primerno kompetenco za ohranjanje in valorizacijo. To so predmeti, izdelki in stvaritve, ki jih klasificiramo na področja umetnostne in kulturne zgodovine, etnologije in arheologije. Vsak primerek pa je seveda zgodba zase, ki sega onk-

in konservatorji oz. restavratorji. Samo celotna ekipa lahko skrbi za vse vidike in fragmente dediščine; obvladati morajo specifična znanja in hkrati poznovati širok spekter zgodovine.

Pogovarjate se v krasnih prostorih palače Belgramoni Tacco, bral pa sem, da je muzej razdrobljen po številnih koprških stavbah. Je res tako?

Točno, Pokrajinski muzej Koper deluje kot mreža po celem mestnem jedru in onkraj tega. Krasna

baročna palača Belgramoni Tacco, v katerem se sedaj pogovarjate, ponuja osrednje muzejske stalne zbirke, prostore za občasne razstave ter koncertno dvorano. Za njo se odpira Lapidarij, vrtni paviljon za dogodke na odprtem med antičnimi ostanki in srednjeveško dediščino. Poleg njih je muzej aktiven z etnološko zbirko na Gramscijevem trgu, z Oddelkom novejših zgodovine in razstavo o Tartiniju v Piranu. Najnovejši dosežek pa je postavitev stalne razstave v gradu Prem, ki smo jo izvedli s pomočjo sredstev Evropske unije, tako da muzej sedaj lažje pokriva kraško območje.

ve, poleg tega pa trenutno gostimo razstavo *Od fibule do fabule*, ki bo na voljo do konca januarja.

Kot zamejski predstavnik ne morem mimo vprašanja o sodelovanju onstran meje...

Seveda je to povsem umestno vprašanje. Pokrajinski muzej Koper stalno in produktivno sodeluje s tržaškimi institucijami in univerzo, poleg njih pa z muzeji v Vidmu, Gorici, Benetkah in Rimu.

Kaj pa konkretnije glede vprašanja dvojezičnosti? Kako ta pojav doživljate kot Koprčanka, Primorka ali direktorica tovrstne institucije?

Začela bi z uradnim položajem... Ker je to občinska institucija, je seveda v nekdaj dvojezičnosti popolnoma urejena, v celotni občini pa tudi uporabljena. Vsi napisi so dejansko dvojezični, v Pokrajinskem muzeju pa pripravljamo tudi avdiovodice, ki bodo poleg slovenščine in italijanščine ponujali še angleščino. Sama pa menim, da je kljub odlokom in formalnemu upoštevanju dvojezičnosti problemov še veliko, od socializacije, stereotipov, vzgoje... Vem, da je na Tržaškem veliko huje, a tudi tu lahko večkrat opazimo podobne težnje do manjšine.

Omenili ste avdiovodice: kako je pri vas z obiskovalci muzeja? Katero so ciljne skupine in kje vidite razvojne poti za prihodnost?

Dograditev potniškega pristana v prejšnjem letu je Pokrajinski muzej vključila v postajo vodenih ogledov Kopra, tako da so obiskovalci večinoma turisti s potniških ladij. Poleg njih se k nam zatekajo skupine v organizaciji turističnih agencij, čeprav je le-teh še vedno premalo, individualni obisk pa je globoko prešibak. Tu mislim na ogled razstav in zbirk. Poleg tega pa naše prostore za ljudi napolnijo občasni dogodki, koncerti, poletni festivali, ki so brez dvoma tudi naša skrb in pomemben del vizije prihodnosti.

Za konec pa še informacija za naše bralce: kam se lahko obrnejo za vzpostavitev stika z vami?

Najlažji bo kar obisk v Koprju, smo v strogem središču v palači Belgramoni Tacco, na voljo pa je ašuriran in dinamičen spletni portal z naslovom <http://pokrajinski.muzej-koper.si/>. Toplo vabljeni!

Direktorico Bredo Krašno pozdravim in stopim na koprsko ulico z občutkom, da danski turist boljše pozna naše kraje kot pa mi sami...

Jernej Šček

V spremstvu škedenjskega kaplana msgr. Dušana Jakomina

Igor Gabrovec pri tržaškem škofu msgr. Crepaldiju

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je bil v četrtek, 10. decembra, dopoldne na vljudnostnem obisku pri novem tržaškem škofu msgr. Giampaolu Crepaldiju. Deželnega svetnika je v avdienci pri predstojniku tržaške Cerkve spremljal škedenjski kaplan in vsestransko aktiven družbenokulturni delavec msgr. Dušan Jakomin. Svetnik Gabrovec se je tržaškemu škofu najprej zahvalil za navidezno preprosto, a za Trst silno pomemben znak priznanja in spoštovanja slovenske narodne skupnosti, ko je na slovesnosti v stolnici sv. Justa vernike nagovoril tudi v slovenskem jeziku.

V nadaljevanju daljšega in prisrčnega pogovora je tekla beseda o splošnem političnem stanju v državi in o zaostrovanjih, ki vsestransko škodijo tako ugledu institucij kot tudi interesom državljanov. Med razpravo je prišla na dan zaskrbljenost zaradi razvoja gospodarske krize, kateri žal ni še videti izhoda in zato se vse huje zarezuje v družbeno tkivo, po-

gojuje življenje družin in spravlja v obup vse tiste vedno bolj številne posameznike, ki se soočajo z daljšimi obdobji brezposelnosti.

zgodovinskih pogojevanj in težnje k nepremičnosti, pa tudi na ustvarjanje simbioze z njegovim naravnim zaledjem. Pri iz-

Igor Gabrovec, nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi in msgr. Dušan Jakomin (foto IG)

Govor je bil tudi o pomenu ohranjanja slovenskega bogoslužja v mestu in sploh o vlogi, ki jo je slovenska Cerkev odigrala že v najtežjih časih narodnega zapostavljanja Slovencev. Deželni svetnik Gabrovec je visokega cerkvenega predstojnika seznanil s svojim delom v deželni svetni svet in poudaril svoje poglede na prihodnost Trsta, ki je nujno vezana na premostitev

menjavi voščil ob bližajočih se božičnih praznikih je deželni svetnik Gabrovec msgr. Crepaldiju poklonil izdelek slovenskega umetnostnega obrtništva in knjigo prof. Borisa Pahora Tre volte no, ki vzorno ponazarja zablode minulega stoletja tako, kot jih je doživel svetovljan in hkrati eminenten zastopnik slovenske kulture in slovenske tržaške identitete.

Sestalo se je deželno tajništvo SSK V pretresu klestenje finančnih sredstev

Slovenska skupnost je zelo zaskrbljena zaradi deželne finančne zakonice za leto 2010, kjer se napoveduje hudo klestenje finančnih sredstev, ki so namenjeni slovenskim organizacijam. Če se bo tako napoved tudi uresničila, bo to pomenilo, da je sedanja deželna vlada hudo posegla v razvoj slovenske narodne skupnosti. Zaskrbljujoče je predvsem dejstvo, da poleg 1.000.000 evrov, ki ga je italijanska vlada že odvzela, vlada dežele FJK iz svojih sredstev za leto 2010 slovenski manjšini ni namenila niti enega samega evra! Slika, ki se v tem trenutku kaže, bi lahko bila za slovensko narodno skupnost res huda, kljub temu da je zunanji minister Frattini v Ljubljani napovedoval ponovni dvig prispevkov iz državnega proračuna za 1.000.000 evrov po novem letu, kakor se je zgodilo že lani. Vprašanje pa je, ali je sprejemljivo dejstvo, da se odnosi do slovenske narodne skupnosti odražajo preko besednih obljub in ne preko zakonskih zagotovil. Slovenska skupnost zelo resno spremlja to stanje in podpira prizadevanja, ki jih v tem trenutku izvajata obe krovni organizaciji SSO in SKGZ.

Deželno tajništvo se je soočilo tudi s težnjami glede potrebe po reorganizaciji naše civilne družbe, ki naj ne bi bila več v skladu s časi. Vprašanje je, ali je tega potrebna res samo civilna družba, ali pa jo potrebuje tudi širša družbena ureditev naše narodne skupnosti, predvsem na političnem področju. Politična šibkost slovenske narodne skupnosti se zrcali v njeni razdrobljenosti na preveč strankarskih subjektov. O vsem tem pa žal ni opaziti, razen od SSK, nobenega predloga po odprtem in kritičnem razmišljanju, tako med političnimi

subjekti kot v sklopu delovanja nekaterih krovnih organizacij in medijev. Slovenska skupnost ocenjuje, da Slovenci v Italiji prav danes, bolj kot kdajkoli prej, potrebujemo močno, skupno zbirno stranko, ki bi bila načeloma neodvisna od obeh političnih taborov in bi se tako lahko svobodno in neobremenjeno soočala z vsakokratnim vladajočim tabo-

Foto JMP

rom. Tako na vsedravnici kot na deželni ravni je namreč danes sklop dogovorov z vladajočo koalicijo skoraj nemogoče, saj nas desnosredinske vlade v Trstu in Rimu kar vse skupaj preprosto imajo za zastopnike opozicije, ki ji torej ni potrebno priznati ničesar. Slovenska skupnost pozdravlja dejstvo, da so županja občine Dolina Fulvia Premolin in župana občine Milje in Koper vložili pritožbe zoper okoljevarstveno dovoljenje za namestitev plinskega terminala v Tržaškem zalivu. SSK je torej preko svoje prve občanke dolinske občine dokazala, da se je pripravljena boriti za naš teritorij

tudi v težkih okoliščinah in tudi tedaj, ko se ostale sile v levi sredini potuhnejo, kar je za našo manjšino in najbrž tudi za Republiko Slovenijo popolnoma nerazumljivo. Ne nazadnje je pri tem treba upoštevati, da lokacija plinskega terminala zadeva tudi in predvsem slovensko etnično ozemlje, ki je bilo v preteklosti že predmet velikih razlašanj in hudih posegov za razvoj inustrijske in urbanistične strukture občine Trst.

Deželno tajništvo SSK je razpravljalo tudi o razvoju političnih odnosov v tradicionalno slovenskih občinah. Pri tem je bila pozornost usmerjena predvsem na slovenske občine v goriški pokrajini, kjer je v tem trenutku še optimalno stanje, saj tako v občinskih odborih kot v svetih so prisotni v veliki večini Slovenci. Žal pa še vedno obstaja zelo nizka raven upravnega sodelovanja, ki je seveda zelo odvisna od krajevnih problematik in tradicionalne ideološke ločenosti znotraj slovenske narodne skupnosti. Kljub temu SSK ne misli opustiti predloga za skupno upravljanje slovenskih občin, predvsem ker je to očitna želja ljudi in bi takšne rešitve zagotovo prinesle občanom boljše raven občinskih uslug in bistveno bolj smotrno upravljanje s teritorijem, kar dokazuje predvsem dogajanje v zvezi z razlaščanja za avtocesto v Sovodnjah in z zemljišči vrhovskega jusa.

Pred koncem zasedanja sta deželni svetnik Igor Gabrovec in goriški pokrajinski tajnik Julijan Čavdek poročala o sestanku s slovensko senatorico Blažinovo, na katerem sta obe strani izmenjali poglede in stališča na aktualna odprta vprašanja, ki zadevajo Slovence v Italiji. V prvi vrsti je šlo za državni finančni zakon, kjer so bili zavrnjeni vsi njeni popravki za zagotovitev lanske državne finančne dotacije slovenski narodni skupnosti. Pogovor pa je tekkel tudi o novostih v zvezi s šolsko reformo.

Damijan Terpin
Deželni tajnik

raj teh kategorij.

Kdo pa skrbi za ta široka in zahtevna področja materialne kulturne dediščine? Kako ste razdelili delo v muzeju?

Naša institucija ima 17 redno zaposlenih strokovnjakov, ki jim v muzejski realnosti pravimo kustosi. Med njimi so raziskovalci in poznavalci predhodno naštetih področij, poleg njih pa še pedagoški delavci, dokumentarist

Katero je torej vaše poslanstvo?

Pokrajinski muzej Koper skrbi za premično kulturno dediščino obalno-kraške regije v vseh svojih oblikah. Smo torej institucija, ki ohranja zgodovinske ostaline tega krajevnega področja.

Kaj si lahko obiskovalci trenutno ogledajo v muzeju?
Na voljo so seveda stalne razsta-

Božjepotna cerkev Marije Zavetnice na Ptujski Gori

Papež je svetišče preimenoval v baziliko

S v. oče Benedikt XVI. je podpisal listino o razglasitvi božjepotne cerkve Marije Zavetnice na Ptujski Gori za baziliko.

Slovesna razglasitev bazilike bo v nedeljo, 16. maja 2010, ko bodo obhajali jubilejno leto. Izbor datuma sovpada s starodavnim izročilom, ko na Ptujski Gori obhajajo praznik posvetitve cerkve. Odslej se bo Marijina božjepotna in župnijska cerkev na Ptujski Gori imenovala bazilika Marije Zavetnice na Ptujski Gori.

Marijino svetišče na Ptujski Gori kot osrednjo božjepotno cerkev mariborske nadškofije od leta 1937 oskrbujejo frančiškovi manjši bratje (minoriti). Zaradi bogate zgodovine in kulturno-umetnostnih dragocenosti predstavlja pomemben kulturni spomenik. Najbolj znan je Marijin relief (okoli 1410), ki sodi med največje mojstrovine tedanjega ča-

sa na slovenskih tleh. Glavni motiv predstavlja Marijina podoba v baročnem glavnem oltarju. Pod njenim plaščem je upodobljenih 82 oseb, ki sestavljajo zbirko portretov ljudi takratnega časa. Med njimi je tudi portret Bernarda III., ustanovitelja Ptujške Gore, njegove žene Valburge, dveh bratov minoritov, predstavnikov plemst-

tronski naslov: minoriti. ptuj-ska.gora@rc.kc.si, spletna stran: http://www.ptuj-ska-gora.si/.

Stolna cerkev in bazilika

Stolna cerkev je škofova cerkev pri škofijskem sedežu in jo imenujemo tudi prva cerkev v škofiji. V njej je škof v skladu s cerkvenimi dokumenti dolžan za ljudstvo obhajati bogoslužje in vernike poučevati v veri. Izraz stolna cerkev je identičen s katedralo (stolnica je dobesedni prevod latinške besede katedrala). Krajevni škof si lahko izbere krog duhovnikov, ki so mu v pomoč pri opravljanju zaupanih nalog. Navadno so to kanoniki, ki živijo in delujejo v duhovniški skupnosti ob stolni cerkvi in sestavljajo zbor škofovih svetovalcev ali pomočnikov pri vodenju škofije. Poleg škofa imajo stolni kanoniki dolžno-

st in skrb obhajati bogoslužje ter vernike poučevati v veri, posebej v tej izbrani cerkvi. Bazilika je nastala iz rimske javne stavbe. Gre za vzdolžen prostor z ravnim stropom, ki je s stebri razdeljen v tri ali več ladij. V cerkveni arhitekturi se srednja ladja konča z apsidno, ki jo od glavne ladje večkrat deli prečna ladja. Bazilika je cerkev s posebnimi pravicami. Naziv basilica minore (v Cerkvi na Slovenskem je to npr. narodno svetišče na Brezjah) podeljuje Kongregacija za kult in disciplino zakramentov.

V Sloveniji je najbolj znana bazilika Marije Pomagaj na Brezjah (obstaja pa jih še šest: bazilika Marijinega vnebovzetja na Sveti Gori, bazilika Lurške Marije v Brestanici, bazilika Materae Božje v Petrovčah, bazilika Žalostne Materae Usmiljenja v Mariboru in od zdaj bazilika Marije Zavetnice na Ptujski Gori). V Rimu imamo štiri velike oziroma papeške bazilike, katerih posebna vrata se simbolično odprejo samo ob posebnih priložnostih (bazilika sv. Petra, bazilika sv. Pavla zunaj obzidja, lateranska bazilika (bazilika sv. Janeza) in bazilika Santa Maria Maggiore (Marija Snežna). Romarsko pot sedmerih cerkva (sette chiese) pa poleg naštetih treh velikih bazilik (bazilike maggiori) sestavljajo tudi t. i. bazilike minori, ki so san Lorenzo zunaj obzidja, santa Croce in bazilika san Sebastiano zunaj obzidja.

Tiskovni urad SŠK

Sombotel na Madžarskem

Mednarodni posvet o mladinski pastorali

Od 12. do 14. novembra 2009 je v Sombotelu na Madžarskem potekala mednarodna konferenca o mladinski pastorali z naslovom Mladinska pastorala – zgolj hobi? Začetki mednarodnega sodelovanja na področju mladinske pastorale v deželah Srednje Evrope segajo v leto 2004, ko je bil organiziran Srednjeevropski katoliški shod (SREKS). Od različnih cerkvenih področij, ki so v pripravi na srečanje v Mariazellu navezala stike, je po njem ostala povezana le mladinska scena. Rezultat tega sta bila zahvalno romanje v Rim leta 2005 ter srečanje mladih v Mariazellu leta 2007. Odgovorni za mladinsko pastoralo iz osmih oz. devetih držav Srednje Evrope (iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, Češke, Hrvaške, Madžarske (in Transilvanije), Slovaške in Slovenije) so se poleg tega dobivali na rednih letnih srečanjih. Sad skupnega iskanja novih poti v mladinski pastorali je bila tudi tokratna mednarodna konferenca, ki je bila namenjena medsebojnemu spoznavanju, začet-

stavlja velik izziv za delo na mladinski sceni. Po predstavitvi organiziranosti mladinske pastorale po posameznih državah je večer izzvenel v programu, ki so ga pripravili udeleženci. Poleg dunajskega valčka, tradicionalnih plesov iz Češke, Slovaške, Madžarske in Poljske ter sodobne animacije iz Bosne je mesto našla tudi tradicionalna slovenska polka. Napev Mi se imamo radi je postal neuradna himna konference.

Zadnji delovni dan je program v glavnem potekal po skupinah. Izkušnje in ideje so udeleženci izmenjavali tako v dopoldanskih tematskih skupinah na teme, kot so mladi in socialna vprašanja, načrtovanje, cilji mladinske pastorale, vloga duhovnih asistentov..., popoldne pa so sledile predstavitve primerov dobre prakse iz posameznih držav (iz Slovenije so predstavili festival Stična mladih in Oratorij Slovenija).

Konferenca je potekala v kraju Sombotel, v katerem se je rodil sv. Martin, in to po njegovem godovnem prazniku, zato so se

ku in nadaljevanju povezovanja med državami, spodbujanju mednarodnega sodelovanja, izmenjavi izkušenj, metod in projektov ter delu na različnih področjih mladinske pastorale. Udeležilo se je 70 predstavnikov iz šestih držav. Za začetni impulz je poskrbel Rosta Gergely, sociolog religije iz Madžarske, ki je predaval o stanju mladih in mladinske pastorale v deželah Srednje Evrope. Analiza, ki jo je predstavil, v več primerih sicer ne kaže rožnatega stanja, hkrati pa pred-

udeleženci pridružili tudi mestnemu praznovanju s procesijo. Ob sklepu je bil organiziran plenem, v katerega se je preko skypeja konference vključil tudi Eric Jacquinet, voditelj Urada za mladino pri Svetem sedežu. Med sklepi, ki so jih sprejeli, je bila želja po podobnih nadaljnjih srečanjih in ugotovitvah, da mladinska pastorala ni, ne sme in ne more biti samo hobi, ampak poslanstvo, ki zahteva celostno angažiranost vpletenih.

Fani Pečar iz Škofijskega urada za mladino v Mariboru

Ob letu duhovništva prinašamo del pogovora s slovenskim duhovnikom

Vera pomeni verjeti temu, česar velikokrat ne vidimo

Duhovnik! Že vrsto let ste duhovnik, se pravi v službi Bogu in ljudem; v čem je bogastvo služenja?

Vsak poklic je v službi Bogu in ljudem. Nikoli nismo ločevali, da eni delajo za Boga, drugi za ljudi. Z mašniškim posvečenjem je tako kot s poroko. Zakonca ob poroki prejmeta Svetega Duha, ki je kakor reka z neizčrpnim izvirom. Kakor se ustavimo ob studencu, da se odčezamo, tako tudi zakonca vedno znova črpata moč Svetega Duha iz svojega zakramenta, ki jima pomaga v zvestobi in

v vsakdanjem življenju. Nam duhovnikom pa zakrament mašniškega posvečenja pomaga, da ponavzročujemo Kristusa in ga prinašamo ljudem po zakramentih. Tudi duhovnika Sveti Duh usposablja, da živi svoj poklic. Da to dojamemo, moramo imeti vero. Vera pomeni verjeti temu, česar velikokrat ne vidimo. Duhovniki smo tisti, ki naj prižigamo luč vere župljanom, zato moramo biti mi najprej ljudje vere, to pa pomaga ljudem, da prihajajo do vere in jo ohranijo. Marsikdo bi spremenil svoj pogled na duhovnika

in delujejo v duhovniški skupnosti ob stolni cerkvi in sestavljajo zbor škofovih svetovalcev ali pomočnikov pri vodenju škofije. Poleg škofa imajo stolni kanoniki dolžno-

jati k zakramentom in ob nedeljah redno k maši, pa tudi otroke navajati, da molijo zanje in zase, saj nas vedno bolj zajemata individualizem in liberalizem, kar je daleč od Jezusovega nauka. Menim, da na vse to vsi skupaj pre malo mislimo!

Sedanji čas je zelo razgiban. Velikokrat se zelo težko umirimo: pozabljam, da se mir začne v naši duši. Najprej se mora umiriti naša notranost. Potem se bo mir odražal tudi na nas samih. Ko se srce umiri, podzavestno tudi svoje poklicno delo opravljamo urejeno, še več, celo naše kretnje bodo izražale notranji mir. Tako bomo v našem vsakdanjiku prekinili začarani krog naglice in imeli delež v Božjem miru sredi nemira sedanjega sveta! Naj bo z vami božji žegen!

Ambrož Kodelja

Pavlovo leto

dr. Jurij Bizjak

PAVEL IN NJEGOVA CERKEV (2. del)

Kristus je glava

Ne gre vedno za vprašanje edinosti, temveč tudi za vprašanje podrejenosti.

Pavel zahteva, naj bodo žene na shodih pokrite, ker jim je mož glava (1 Kor 11,3-9).

Kristus je glava tudi vsakršnega vladarstva in oblasti – ne glede na telo! (Kol 2,10).

Podoba glave in podoba telesa sta združeni v podobo Cerkev:

“Ostali bomo v resnici in bomo v ljubezni v vsem rasli k Njemu, ki je glava, Kristus.

Iz Njega vse telo prejema rast, ko se zlaga in sestavlja z vsakršno vezjo medsebojne pomoči, po delovanju, kakršno je primerno vsakemu posameznemu delu, in tako samo sebe zida v ljubezni” (Ef 4,15-16).

Vez med Kristusom in Cerkvijo je podoba krščanskega zakona:

“Kakor je Cerkev podrejena Kristusu, tako naj bodo žene v vsem pokorne možem” (Ef 5,24).

Tudi trpljenje Kristusa v njegovih udih je do konca sveta znamenje povezanosti: Kar mora Kristus se dotrpeti v svojih udih do konca sveta (Kol 1,24).

Kruh je Kristusovo telo

“Kruh, ki ga lomimo, mar ni udeležba pri Kristusovem telesu?” (1 Kor 10,16).

Kruh zahvale nas združuje s Kristusom in med seboj.

Najstarejši zapis je v 1 Kor 11,23-25; podoben

Lk 22,5-20, verjetno iz Antiohije.

Pavel ne poroča o dogodku, temveč navaja samo obrazec Gospodove večerje.

Zahvala je Gospodova večerja, Božje ljudstvo uživa duhovno hrano in pijačo.

Ljudstvo je deležno Gospodove mize in tako uresničuje novo zavezo.

Udeležba vključuje tudi ponovitev in uresničitev Kristusovega dejanja.

Pavel prinaša tri vidike: Zahvala je obed, po katerem je Kristus oprijemljivo navzoč med ljudstvom.

Kruh in vino sta telo in kri: zato naj vsak sam sebe presodi! Gre zares.

Kdor krši, je in pije svojo obsodbo, ker ne razločuje Telesa Gospodovega.

Zahvala je obed zaveze, povezanosti in edinosti: Kri nove in večne zaveze!

Je kri večne zaveze, ker je kri umora, kri daritve in žrtve (1 Kor 11,25).

Zahvala je obed, ki napoveduje Kristusov drugi prihod: Dokler ne pride v slavi!

Duh in zaročenka pravita: Pridi! In kdor sliši, naj reče: Pridi!

Tisti, ki izpričuje, pravi: Da, skoraj pridem!

Amen. Pridi, Gospod Jezus! Maranatha!

PAVEL IN NJEGOVA EVHARISTIJA (1. del)

Svečeniška služba je sodna in posvečevalna.

Vsjo spadajo predvsem vna bogoslužnja opravila in dejanja, od slovesnih obredov do najbolj preproste zasebne molitve.

Vse dejavnosti Cerkve se stekajo v to službo in vse iz te službe izvirajo. Apostol Pavel je poleg oznanjevalca in pastirja tudi svečenik in duhovnik.

Sam je kot bogoslužno opravilo dojemal tudi svojo učiteljsko službo (1 Kor 4,1).

Med zakramenti apostol poudarja zlasti krst (Rim 6,4) in birmo (2 Kor 1,21-22) ter evharistijo (1 Kor 11,24). Pogosto govori o

Božjem usmiljenju (Heb 4,16) in spravi (Rim 5,10). Zelo jasna načela postavlja glede zakonskega (Ef 5,22-33) in družinskega življenja (Kol 3,18-25). V ustanovljenih cerkvenih skupnostih postavlja starešine (Apd 14,23) in jih s po-

Božjem usmiljenju (Heb 4,16) in spravi (Rim 5,10). Zelo jasna načela postavlja glede zakonskega (Ef 5,22-33) in družinskega življenja (Kol 3,18-25). V ustanovljenih cerkvenih skupnostih postavlja starešine (Apd 14,23) in jih s po-

laganjem rok posvečuje (2 Tim 1,6).

Na poseben način pa je Pavlova duhovniška služba vidna v njegovih številnih zahvalah in molitvah. Apostol se v svojih pismih pogosto sam zahvaljuje Bogu (Rim 1,8) in enako priporoča svojim naslovljencem, naj se zahvaljujejo in dajejo Bogu hvalo (Ef 5,20). Prav tako sam pogosto moli (1 Kor 14,15) in se priporoča v molitvi (Ef 6,19) ter svojim naslovljencem naroča, naj molijo in dvigajo k Bogu svoje prošnje in zahvale (Flp 4,6).

V Filipih sta Pavel in Sila v ječi okoli polnoči molila in pela Bogu hvalnice, jetniki pa so ju poslušali (Apd 16,25). V Jeruzalemu je med molitvijo v templju doživel zamaknjenje (Apd 22,17). Tesaloničanom naroča, naj neprenehoma molijo (1 Tes 5,17). – Kot svečenik je apostol Pavel čist kakor kristal (Raz 21,18) in blesteč kakor zvezda (Raz 22,16). Bogu služi s čisto vestjo (2 Tim 1,3).

Glagol 'euharistio, zahvaljevati se' se v NZ nahaja 36-krat, 25-krat v Pavlovih pismih, beseda 'evharistija, zahvala' pa se v NZ nahaja 15-krat, 12-krat v pismih apostola Pavla. Zelo pjasnjajoča je posvetna uporaba besede 'evharistija'. Govornik Tertul je svoj govor proti Pavlu pred Feliksom v Cezareji začel z besedami:

“Da smo po tebi, odlični Feliks, deležni velikega miru in da se po tvoji previdnosti temu ljudstvu razmere izboljšujejo, to priznavamo vedno in povsod z vso hvaležnostjo (meta páses euharistias)” (Apd 24,2-3; Kol 2,7; 1 Tim 4,3).

S 1. strani

Brez preteklosti...

Ti dogodki v zvezi s praznovanjem koalicije Demos ali v zvezi s praznovanjem 90-letnice Univerze v Ljubljani kažejo, da sta v našem prostoru in času radikalizem in nestrpnost do tradicionalnih vrednot še globoko navzoča in da demokracija še ni dosegla prave zrelosti. Če kdaj, pa je takšen radikalizem, takšen kulturni boj neprimeren prav v trenutkih krize, ko bi morali v prid skupnemu dobremu strniti vrste vsi, ki hodijo po isti slovenski zemlji.

Žal o slepi nestrpnosti v našem prostoru in nezmožnosti za demokratičen dialog trenutno govorita tudi poskusa uvedbe dveh zakonov: Družinskega zakonika in zakona o Radioteleviziji Slovenija. Skupna točka obeh predlogov je, da gresta mimo pričakovani ljudi. Predlagatelj ju predlaga, ne da bi stopil v dialog z državljanji, ki naj bi jim zakona služila.

Iz zakona o Radioteleviziji Slovenija veje etastični duh. Z zakonom o Radioteleviziji Slovenija bi si trenutna oblast želela podrediti državno ra-

diotelevizijo. Seveda pa je to kratkovidno početje, ki mu nasprotujejo tudi mnogi podporniki trenutne oblasti. S takšnim zakonom bi tudi katerakoli druga kasnejša oblast imela v svojih rokah Radiotelevizijo Slovenija, kar bi bilo v škodo sedanjim predlagateljem, na dolgi rok pa seveda demokraciji sami.

Drugi zakon poskuša uvesti skrajni, radikalni liberalizem. Seveda ni prav, če večina izvaja diktaturo nad manjšino; prav tako pa ni prav, da manjšina ali posamezniki izvajajo diktaturo nad večino. In prav to poskuša uveljaviti predlog Družinskega zakonika. V kulturni krog, ki se je stoletja harmonično razvijal, želi novi družinski zakon uvesti spremembe, ki bi tradicionalno kulturo zamajale v samem temelju. Predlagatelji zagovarjajo pravico istospolnih partnerjev do posvojitve otrok. Rojevati jih tako ali tako ne morejo. Seveda pa je problem napačno, zavajajoče prikazan. Ko govorimo o pravicah, je treba začeti pri najšibkejšem členu, in to nista istospolna partnerja, ampak otrok, ki je

predmet posvojitve. Gre za vprašanje: "Kaj je otrokova pravica: imeti očeta in mater ali imeti dva očeta oz. dve materi"? Ne samo v našem tradicionalnem izročilu, ampak v skladu z vso zgodovino človeštva je odgovor na dlani: otrok ima pravico imeti očeta in mater. To je njegova temeljna pravica, ki pa mu jo v danem primeru močnejši posamezniki hočejo odvzeti. V ozadju teh zahtev je diktatura manjšine - poudarimo: manjšine! - nad prevladujočo večinsko in tradicionalno kulturo. Cilj te ideologije ni ustvariti nekaj boljšega, nekaj bolj naprednega, ampak čisto preprosto: rušiti tradicionalne vrednote, na katerih temelji civilizacija.

Tu gre za ideologijo, ki je brez slehernega cilja. Njen edini namen je rušenje. Ta duh se je že dolgo izražal skozi umetnost, katere namen je ločiti se od preteklosti. To sicer lahko razumemo kot poskus, da se rešimo bremen preteklosti. Razumemo lahko tudi kot poskus umetniškega ustvarjanja iz nič, ex nihilo, kot rivalstvo z Bogom. Takšno razmišljanje lahko obvelja tudi za nadaljevanje revolucionarne romantike z začetka 19. stoletja.

Vsekakor pa se lahko bojimo nečesa veliko nevarnejšega, kar

se kaže v besedah Bakunina, očeta sodobnega anarhizma: "Veseli je nad uničenjem je obenem tudi ustvarjalno veselje". In prav to - kakor se zdi - je v ozadju sodobne politike. V času, ko tudi Slovenija tone v vedno globljo gospodarsko krizo in bi pričakovali, da bo trenutna oblast poskušala združiti vse moči, da bi hitreje in lažje prebrodila težave, ki vedno večje število ljudi porivajo na rob preživetja, oblast ignorira voljo tistih, ki so jo na oblast postavili in bi jim morala kot oblast najprej služiti. Veliko bolj kakor do tega, da bi služila, ji je do tega, da bi rušila, brez vsakega cilja in potrebe. Vsekakor ni res, da bi bili najhujši trenutki krize že mimo, kakor nas poskuša trenutna oblast prepričati. Višek krize bo nastopil šele pomladi. Zato pa bi bilo od vlade pričakovati, da bi modro in v prid državljanom najprej združevala na osnovi tistih vrednot, ki so se v preteklosti izkazale dovolj močne, da so omogočile človeku na slovenskih tleh preživeti tudi njegove najtežje trenutke in ga privedli v Evropo in iz Slovenije - po zaslugi koalicije Demos - narediti prepoznavno, sodobno, suvereno državo. A kaj, ko je to tako težko priznati!

tro voluntari della sofferenza). Dva člana Unitalsija sta poudarila, da so bolniki pravi pastoralni subjekti, dva pripadnika CVS pa sta spregovorila o tem, da bolniki darujejo svoje trpljenje za duhovne poklice in v popravilo grehov. Z glasbo sta srečanje popestrila otroški zbor šandreške župnije pod vodstvom Michele De Castro in moška pevka skupina Akord, ki jo vodi Dario Bertinazzi. Pred večernicami se je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni zahvalil za pričevanja in podčrtal, da Kristus na različne načine vstopa v naše življenje. Cerkev, je rekel, je dom in hkrati šola skupnosti, saj se preko nje učimo odkrivati Jezusovo obličje v drugem.

Kratke

V Vatikanu so postavili božično-novoletno jelko iz Belgije

Na Trgu sv. Petra v Vatikanu so postavili božično-novoletno jelko, ki so jo letos pripeljali iz Belgije. 30 m visoka jelka, katere deblo ima premer 2,65 metra, je stara okoli sto let, podrla pa so jo zato, da bi naredili prostor za mlajša drevesa. Letos je božično-novoletna jelka v Vatikanu okrašena v beli in zlati barvi. Prihaja iz gozdov v belgijskih Ardenih, po praznikih pa bodo njen les uporabili za izdelavo lesenih skulptur, ki jih bodo prodali v dobrodelne namene. Lučke na jelki bodo slovesno prižgali 18. decembra. Navado, da na Trgu sv. Petra ob Božiču postavijo jelko in jaslice, je leta 1982 uvedel Janez Pavel II. Božično-novoletno jelko vsako leto pripeljejo iz drugega dela Evrope.

Papež bo polnočnico letos daroval ob 22. uri

Papež Benedikt XVI. bo božično polnočnico mašo letos daroval dve uri prej kot po navadi. Polnočnica se tako ne bo začela opolnoči, kot je to navada, ampak že ob 22. uri. V Vatikanu so se tako odločili, da bi papeža, ki ima ob Božiču številne obveznosti, malce razbremenili. Obenem so sicer zatrdili, da je 82-letni Benedikt XVI. dobrega zdravja. Novico o tem je uradno sporočil tiskovni predstavnik Vatikana p. Federico Lombardi, ki je obenem zatrdil, da ni razloga za zaskrbljenost glede papeževega zdravja. Kot piše dnevnik Corriere della Sera, je bil Benedikt XVI. v zadnjem času na rutinskih pregledih in jemlje zdravila za krvni obtok. Pazil naj bi predvsem na svoje srce. To potrjuje tudi dejstvo, da je papežev novi osebni zdravnik Patrizio Polisca kardiolog.

V Vatikanu sicer navajajo, da polnočnica doslej še nikoli ni bila preložena na zgodnejšo uro, a v zadnjih letih pontifikata Janeza Pavla II. so bile slovesnosti, ki jih je vodil papež, pogosto preložene.

Umril je prvi slovenski veleposlanik pri Svetem sedežu dr. Štefan Falež

Radio Ognjišče je širšo slovensko javnost seznanil, da so se sorodniki, prijatelji in mnogi vidni predstavniki Cerkev in države Slovenije v petek, 11. decembra, v Rimu poslovili od dr. Štefana Faleža, prvega veleposlanika Slovenije pri Svetem sedežu, ki je v 90. letu starosti umrl na praznik Brezmadežne.

Rajni je republiko Slovenijo v Vatikanu zastopal med letoma 1991 in 1997, torej tudi v času njenega mednarodnega priznanja. Za prvega predstavnika Slovenije v Vatikanu je bil Falež imenovan 31. januarja 1991, uradno za veleposlanika pa 22. julija naslednje leto. To službo je opravljal do maja 1997, ko se je odločil za odstop. Med njegovim službovanjem v Vatikanu je Sveti sedež 13. januarja 1992, dva dni pred ostalimi državami Evropske skupnosti, priznal Slovenijo. Odigral je tudi izredno pomembno vlogo pri pripravi in izvedbi obeh obiskov papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji, nadvse pa se je veselil, da je doživel Slomškovo beatifikacijo. Štefan Falež je ostal tudi po odstopu z mesta veleposlanika Slovenije del diplomatskega zbora pri Svetem sedežu, saj je postal pooblaščen veleposlanik suverene malteškega viteškega reda.

Pogrebno slovesnost v cerkvi sv. Marije in Traspontina je vodil prefekt Kongregacije za redovnike kardinal Franc Rode ob somaševanju velikega mojstra viteškega reda Božjega groba v Jeruzalemu kardinala

Foleyja, nekdanjega apostolskega nuncija v Sloveniji nadškofa Farhata, novoimenovanega ljubljanskega nadškofa in metropolitana Antona Stresa ter trinajstih duhovnikov, večinoma slovenskih, ki delujejo v Rimu. Kardinal Rode je v pridigi omenil, da je pokojni vse svoje življenje ljubil

Kristusa, da je bil velik molilec rožnega venca ter častilec Device Marije. Ugotavljal je še, da je na njen praznik tudi umrl in da je bil "zvest služabnik" kakor tisti iz evangelija, velik ljubitelj Cerkev ter vesel človek.

Ganljivo je bilo tudi slovo vnukov in sinov. Sožalje je poslal tudi papež Benedikt XVI., ki je omenil pokojnikovo zvesto službo ter ljubezen do Cerkev in svetega očeta. Tudi slovensko zunanje ministrstvo je izrazilo sožalje ter poudarilo njegov izjemni prispevek za mednarodno uveljavitev slovenske države v svetu.

Rajnega dr. Štefana Faleža so pokopali v družinski grobnici v kraju Lago di Bracciano pri Rimu.

TRŽIČ Srečanje laičnih združenj goriške nadškofije

Praznik, ki je govoril o enotnosti poslanstva v različnosti darov

Dne 29. novembra je v Tržiču potekal v prisrčnem vzdušju vsakoletni praznik laičnih združenj, srečanje med pripadniki gibanj in cerkvenih društev, ki delujejo na območju goriške nadškofije. Tema shoda je bila *Enotnost poslanstva v različnosti darov*, pristojna škofijska konzulta pa jo je ponudila, ker je prepričana o tem, da so laična združenja z bogastvom svojih karizem pomembno dejavnik v tkanju

krepih odnosov med verniki naše krajevne Cerkev. Tajnik konzulte Giorgio Piccagli je uvodoma poudaril, da je cilj laičnih združenj ustvarjati edinstvo znotraj Cerkev in prinašati evangelij v najrazličnejša področja vsakdanjega življenja. Nato so posegli člani gibanj ognjiščarjev in Družinskega foruma, ki so podčrtali, da je prav družina najpomembnejša celica, v kateri se ljudje oblikujejo, pa tudi subjekt družbenih pri-

zadevanj. V imenu ognjiščarjev sta osebno pričevanje prinesla Fulvio Gaggioli in Maria Pia Meneguzzo. Giancarlo Biasioni pa je v imenu foruma izpostavil nujno, da laična združenja spodbudijo politični svet, naj ukrene v prid družinam, brez katerih ni prihodnosti. V drugem delu srečanja so o razsežnosti bolezni in trpljenja kot živih in dejavnih stvarnosti v življenju škofije spregovorili pripadniki Unitalsija in CVS (Cen-

Duhovna obnova pri sv. Ivanu v Gorici

Zbralo se je skoraj devetdeset mladih

V soboto, 12. decembra, je duhovnjak sv. Ivana v Gorici organiziral božično duhovno obnovo za otroke in najstnike. Gre za pobudo, ki postaja že prava tradicija in v predbožičnem času združuje mlade iz vse Goriške v skupnem trenutku razmišljanja in molitve pred bližajočimi se prazniki.

Na pobudo katehistinj svetovanske duhovnije in župnika Marijana Markežiča so osnovnošolci in srednješolci lahko prisluhnili besedam župnika g. Bogdana Vidmarja in Irene Mrak, ki sta spregovorila o najpogostejših načinih sebičnega obnašanja (napuh, lakomnost,

jeza), ki so hkrati poglaviti vzroki za greh, ter o možnosti, kako tako obnašanje premagati s pomočjo duhovnika pri spovedi.

Srečanja se je skupaj udeležilo približno 90 mladih. Osnovnošolci, pripravniki na prvo sv. obhajilo župnije sv. Ivana, Pevme, Št. mavra, Števerjana in najmlajši skavti (veja volčičev in volkuljic) so se zbrali v Močnikovem domu, medtem ko so pripravniki na zakrament sv. birme in skavtska veja izvidnikov in vodnic imeli srečanje

v prostorih Mladinskega doma. Pred sv. mašo so imeli vsi prisotni možnost za spoved. V tem času so udeleženci duhovne obnove pripravili tudi pester program za mašo s prošnjami, zahvalami in prisrčnim petjem. Srečanje se je sklenilo s sv. mašo, ki so jo darova-

Maribor / 51. zasedanje SŠK Cerkev uradne partnerice dialoga EU

Slovenski škofje, zbrani na 51. rednem zasedanju Slovenske škofovske konference (SŠK) v Mariboru, so pozdravili dejstvo, da je s 1. decembrom 2009 stopil v polno veljavo temeljni pravni dokument Evropske unije - Lizbonska pogodba. "S tem je

zduževanje, povezovanje in sodelovanje v Evropi doseglo novo in kakovostno višjo stopnjo. Spoštovanje človeškega dostojanstva, gospodarstvo v službi človeka, mir, sodelovanje, prijateljsko sosedstvo in solidarnost v Evropi so tiste vrednote, ki jih v zvezi s tem

še posebej pozdravljamo in jih hočemo še pospeševati". Katoliška Cerkev se še posebej veseli dejstva, da so tako Cerkev postale tudi uradne dialoške partnerice EU. 17. člen Lizbonske pogodbe namreč določa, da EU priznava identičnost in poseben prispevek Cerkev in verskih skupnosti ter Unijo zavezuje, da z njimi goji odkrit, stalen in transparenten dialog. Ta dialog je praktično obstajal že do sedaj, saj je Komisija škofovskih konferenc Evropske unije (COMECE), v kateri SŠK za-

stopa nadškof Anton Stres, v Bruslju vzdrževala redne stike z evropskimi institucijami in z njimi razpravljala o vseh odprtih vprašanjih, ki so zadevala pomembna moralna vprašanja. Poslej bo ta dialog lahko še bolj trden in konstruktiven. SŠK pričakuje, da bosta evropska praksa in zgled pozitivno vplivala tudi na odnose med državo in Cerkvijo na Slovenskem ter krepila njuno pozitivno in konstruktivno sodelovanje v dobro vseh državljanek in državljanov.

Kratke

Praznik miru in prijateljstva v Štandrežu

Štandreški rajonski svet prireja v nedeljo, 20. decembra, že tradicionalno predbožično srečanje, ki bo v štandreški cerkvi. Pri tej pobudi sodelujejo osnovna šola Fran Erjavec iz Štandreža, župnija in vaška društva. Program obsega nastop otrok iz vrtca, štandreške in vrtojbenske osnovne šole in štandreškega mešanega pevskega zbora. Začetek ob 15. uri. V petek, 18. decembra, bodo otroci štandreške osnovne šole obiskali najstarejše vaščane in jim voščili zdrave in vesele božične in novoletne praznike.

Seja mladinske sekcije SSK Prihodnost

V petek, 4. decembra 2009, je potekala na sedežu Slovenske skupnosti seja mladinske sekcije Prihodnost. Mladi smo se zbrali in pomenili glede novosti in namenov skupine Prihodnost. Sejo sta vodila predsednica Mirjam Špacapan in tajnik Simon Koren. Uvodno besedo sta podala Julijanu Čavdku, tajniku goriške pokrajinske sekcije Slovenske skupnosti. Ta je pohvalil delo in prizadevanje skupine v preteklem letu. Vrstila so se številna vprašanja mladih, na katera je tajnik SSK dr. Julijan Čavdek odgovorjal. Bil je govor o različnih aktualnih temah glede slovenstva ter Slovenske skupnosti. Določena vprašanja bomo skušali mladi razrešiti v delovanju sekcije Prihodnost, obenem smo tajniku obrazložili svoj pogled na delovanje SSK, ki mora zlasti udeležati cilje združevanja manjšine in dobre predstavitve vseh Slovencev v Furlaniji Julijski krajini. Po uvodnem pogovoru z Julijanom Čavdkom je sledila seja in debata med mladimi. Tajnik Simon Koren je predlagal novo upravo znotraj tajništva in poudaril peto točko statuta Mladih slovenske skupnosti glede članstva, kot piše: "Član Mladih SSK je vsak zaveden mlad pripadnik slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki se za to odloči". Obenem je tajnik poudaril, da je cilj za naslednje leto rast skupine, z namenom, da bi vsi mladi Slovenci na Goriškem gledali na skupino Prihodnost kot ključno organizacijo za politično in socialno udeleževanje mladih. Predsednica in tajnik sta nato predstavila pobude in načrte, ki jih namerava sekcija uresničiti. Med temi sta bila omenjena majske kongres skupine ter likovni natečaj na temo Manjšina v očeh umetnikov. Pred koncem seje se je tajnik Simon Koren zahvalil vsem, ki so prispevali k uspehu in rezultatom skupine Prihodnost, zlasti pokrajinskemu tajniku SSK Julijanu Čavdku, deželnemu tajniku, odbornikom skupine Prihodnost in vsem medijem, ki so namenili v tem prvem letu delovanja skupine veliko pozornosti situaciji mladih na Goriškem. / Ivana Paljak

Gledališče na vrhici gost v Štandrežu / Pravična igra za šolarje

V sklopu prireditev ob zavetniku štandreške župnije, sv. Andreju apostolu, ob "veselem dnevu slovenske kulture" ter na pobudo Zveze kulturnih društev Nova Gorica in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, z naslovom Po poteh ljubiteljske kulture od Vipave do Gorice, je v župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu, na povabilo župnije in PD Štandrež, v torek, 1. decembra, gostovalo Gledališče na vrhici, mladinska gledališka skupina, ki že nekaj let deluje pod okriljem ZKD Nova Gorica z navdušenim mentorjem Emilom Aberškom, ki mu gledališki ideji res ne primanjkuje. Malčkom iz vrtca in osnovnošolcem iz Štandreža so spretni igralci Damijana Srednik, Vida Krt, Vanesa Benak Cvijanovič, Kaja Zelinšek in Marko Kebe odigrali pravljico, prepleteno z glasbo, petjem in plesom. Hudobna mačeha in dobra pastorka, ki jo je po ljudski pravljici za oder priredil in domiselno zrežiral Emil Aberšek. Zaradi skope, a učinkovite scenske podobe je predstava obiskala že veliko, tudi manjših dvoran in povsod naletela na zelo dober odziv male publike. Tako je bilo tudi v Štandrežu, kjer so otroci z vnemo posegali v dogajanje, igralci pa so jih sproščeno vodili v igro in znali tudi obvladovati njihovo prekipelavo zagnanost, ko so želeli čim bolj učinkovito pomagati dobri pastorki, s katero sta tako grdo ravnali mačeha in njena hči. Pastorkina dobrotta je tudi s pomočjo simpatičnega škratka Copatka zmagala in princ Cvetko je dobil dobrotljivo nevesto. Topel aplavz otrok, učiteljev in prisotnih odraslih je bil prirska zahvala za lepo gledališko urico. / IK

Praznični nastopi gojencev SCGV Emil Komel

Te dni pred prazniki se vrstijo na Centru Komel številni nastopi učencev. Osrednja prireditev bo v torek, 22. decembra, ob 19. uri, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Nastopili bodo izbrani učenci, pevske skupine in šolski orkester. Učenci bodo zaigrali tudi na podružničnih solah, in sicer: četrtek, 17.12., ob 19.00, Gorica - komorna dvorana KCLB: nastop gojencev prof. Gadžijeva; petek, 18.12., ob 17. uri, v doberdopski župnijski dvorani skupaj z GM in pihalnim orkestrom Kras; ponedeljek, 21.12., Mirenski Grad ob 16. uri, Plešivo in Štandrež ob 19.30. V torek, 15. t. m., in v sredo, 16. t. m., sta se že zvrstila dva koncerta, v Devinu na sedežu ZCPZ in v Gorici v KCLB.

Stranka Slovenska skupnost
Srečanje z Deboro
Serracchiani

V torek, 8. decembra, je na Vrhu Sv. Mihaela potekalo že drugo srečanje med SSK in evropsko poslanko in sedaj tudi deželno tajnico Demokratske stranke (DS) Deboro Serracchiani. Poleg deželnega tajnika Damijana Terpina so se srečanja za SSK udeležili še deželni svetnik Igor Gabrovec, goriški pokrajinski tajnik Julijan Čavdek in odbornica na goriški pokrajini Mara Černic. Deželni tajnik SSK Terpin je Serracchianijevi še enkrat izrazil čestitke za izvolitev na tajniško mesto DS v deželi, zaželel uspešno delo in spomnil na prispevek, ki so ga k njeni izvolitvi dali tudi volilci SSK. V nadaljevanju sta obe strani ocenili politični položaj v deželi in državi. Preizkušnja, še zlasti za DS, bodo de-

želne volitve, ki bodo prihodnje pomlad v številnih deželah, ki pa ne zadevajo FJK. Od izida le-teh bo najbrž odvisna prihodnja politična slika v Italiji, kar bo gotovo vplivalo tudi na politični položaj v naši deželi. Tajnik SSK Terpin je potrdil stališče SSK, da obe stranki nadaljujeta po poti sodelovanja, ki je začrtana v federativnem dogovoru, ter poudaril potrebo, da se ta sporazum skuša izvajati tudi na lokalni ravni. Kolegici iz DS je Terpin izrazil zadovoljstvo zaradi sodelovanja

med obema strankama na različnih upravnih nivojih in izrazil upanje, da bo v tako logiko pristopila tudi slovenska komponenta DS. Predstavniki SSK so deželno tajnico DS seznanili tudi s hudimi finančnimi težavami, s katerimi se soočajo slovenske organizacije zaradi klestenja sredstev, ki ga sedanja italijanska in deželna vlada izvajata na koži slovenske narodne skupnosti. Govor pa je bil tudi o stališčih in pobudah SSK glede tržaškega regulacij-

POGOVOR Adriano Peric in Martin Drufovka

Slovenska svetovalca za delo gledata v prihodnost z optimizmom

Adriano Peric in Martin Drufovka, prvi iz Vizintinov pri Doberdolu, drugi iz Števerjana, že več let uspešno vodita poklicno združenje svetovalcev za delo v ul. Cantore št. 2 v Gorici. Med številnimi podjetji, ki jih spremljata, je tudi Zadruga Goriška Mohorjeva, lastnica našega tednika. V zadnjih tednih sta se preselila: ostala sta v isti stavbi, uradov pa nimata več v 2. nadstropju, ampak v prenovljenih in zelo lepo urejenih prostorih nadstropje višje. V ponedeljek, 14. decembra, sta ob prisotnosti zastopnikov svojih klientov, ustanov, sorodnikov, prijateljev in znancev praznično predala namenu novi sedež. Ob tej priložnosti smo se z njima pogovorili o njunem delu, storitvah, ki jih nudita, pa tudi bolj splošno o stanju zaposlenosti na Goriškem.

Zakaj sta se sploh preselila?

Peric: Preselila sva se, da sva lahko končno prišla v lastne prostore. Doslej sva imela namreč pisarno v najemu.

Drufovka: Skupaj delujeva šest let, z januarjem stopava v sedmo leto.

Kaj lahko povesta o svojem poklicu?

Peric: Svetovalca za delo se ukvarja z zaposlovanjem, upravljanjem osebja in vsem, kar je povezano s tem. Ko podjetje namerava sprejeti nekoga v službo, preverimo stanje podjetja, prestudiramo najboljše nivo delovanja, preverimo, katere osebe bi bilo najprimerneje zaposliti v podjetju, v kakšen sektor naj bi spadalo podjetje, kakšne bi bile olajšave za podjetje itd. Nato spremljamo zaposlovanje in pripravo mesečnih plač vse do zaključka delovnega razmerja oz. poslovanja samega podjetja. Obstajajo namreč razne obveznosti, ki jih je treba spoštovati, in tudi to je treba javiti določenim organom. Specializirali smo se izrecno v upravljanju osebja in vodenju plač.

Kako lahko nekdo postane svetovalca za delo?

Peric: Po novih zakonskih določilih je potrebna univerzitetna izobrazba, sledi obvezna dvoletna praksa, nato pa še državni izpit. Jaz sem opravil izpit leta 1999. Svetovalca za delo sem torej deset let. Že prej pa sem delal na tem področju.

Drufovka: Jaz sem izpit opravil tri leta kasneje, in sicer 2002.

Sta zadovoljna z obsegom dela?

Peric: Če sva prišla do tega trenutka, sva res zelo zadovoljna. Uresničila sva več kot to, kar sva pričakovala. Nisva si predstavljala

Martin Drufovka (levo) in Adriano Peric z gospema na svečanem odprtju nove pisarne

takega razvoja v tako kratkem času.

Kaj je najbolj pomembno pri tem delu?

Peric: Najpomembnejši sta dve stvari. Prva je resnost pri delu: delati je treba resno in pravilno. Drugo pa je dinamičnost: potrebna je velika dinamičnost, saj se razmere stalno spreminjajo, stranke potrebujejo podatke v čim krajšem času. Čim hitreje in čim natančneje jim jih nudiš, tem bolj je. Zato: natančnost in hitrost! Pripravljamo namreč plače za uslužbenca. Gre za resne obveznosti, ki jih moramo spoštovati.

Drufovka: Stalno tudi morava biti ažurirana na področju italijanske zakonodaje, ki se neprestano spreminja. Zato imava tudi redne tečaje, ki se jih morava obvezno udeleževati.

Kako se znajdeteta v tej "džungli"?

Drufovka: Res, je prava džungla... Izpopolnjujeva se tudi v vsakodnevni branjem časopisov, specializiranih revij, pa tudi po telematski poti.

Peric: Pomembno je to, da je italijanske zakone treba "interpretirati".

Koliko vas sploh je v vašem poklicnem združenju?

Peric: Poleg naju dveh je še uradnica s polovičnim urnikom. Dejansko smo torej trije.

Koliko klientov pa imate?

Peric: Imamo jih približno 150. V glavnem so to iz vse dežele Furlanije Julijske krajine, poleg tega imamo goriško podjetje, ki ima podružnico v Neaplju, in slovensko podjetje, ki ima podružnico v Milanu.

Drufovka: Upravljava tudi okrog 20 kolektivnih delovnih pogodb.

Imate na Goriškem veliko konkurence?

Peric: Da, obstajajo tudi druga taka združenja, konkurence je precej. Nama gre dobro, bilo pa bi lahko še bolje. Veliko slovenskih podjetij se žal naslanja na naše italijanske kolege.

Sta si različne segmente dela razdelila ali obvladata oba vse?

Peric: Oba morava obvladati vse, in to iz praktičnega razloga: če eden manjka, mora drugi iti vendar naprej.

Drufovka: Če že ne specifično, morava oba vsaj okvirno obvladati vse, kar je potrebno.

Kako dobivata nove kliente?

Drufovka: Za nekatere niti ne vemo, kako so prišli do naju. Verjetno zato, ker jim je kdo drug govoril o naju. Tu se obrestuje resnost pri delu.

Kako gledata na sedanjo krizo?

Peric: Kriza je realna, v naših krajih jo vidim zlasti v nekaterih sektorjih. Za zdaj še ne odpuščajo delavcev, mi pa imamo več dela, ker moramo pripravljati prošnje za dopolnilne blagajne; v tem trenutku sicer malo manj, v prejšnjih mesecih je bilo tega več.

Drufovka: Da je kriza, vidiva tudi sama. Dela nama ne manjka, podjetja pa nama za storjene usluge z večjo težavo plačujejo. Vseeno sva midva lahko še srečna.

Nekatera podjetja še naprej zaposlujejo; ponavljam: krize ne doživljajo vsi sektorji. Najbolje gre nekaterim specializiranim izvozno-uvoznim podjetjem, ki imajo koncesije. Dobro gre tudi tehnološkemu in telekomunikacijskemu sektorju. Trenutek je pa hud npr. za metalurški sektor.

In trgovina?

Drufovka: Občutno je krčenje na delovni sili, zlasti gre za krčenje umikov.

Peric: Prazniki, ki so pred nami, bodo natančneje prikazali stanje.

Kakšne so vajine projekcije glede krize v naslednjih mesecih?

Drufovka: Midva sva na splošno optimista. Tudi v naših krajih nastajajo nova podjetja, ki se rojevajo iz niča.

Imava zanimivo informacijo za mlade, ki bi se radi zaposlili, in za podjetja, ki bi rada zaposlila nove sile. Zglasijo naj se pri nas, saj lahko zadovoljimo ene in druge.

Peric: Oba imava namreč že nekaj let tudi specifično dovoljenje za posredovanje za delo. Naš cilj je ustvariti datoteko ljudi, ki iščejo delo, oz. podjetji, ki želijo zaposlovati. Zato želiva vzpostavljati stike s šolami in podjetji, kar pa ni vedno lahko.

Drufovka: Obstaja javen urad za zaposlovanje, po novem pa je to možno tudi na zasebni ravni. Midva sva specializirana tudi v tem. Podjetja naju kdaj pa kdaj vprašajo, če veva za koga, ki bi ga zaposlili. In ime potrebujejo čimprej. Ljudje naj vedo, da obstaja ta možnost: pri nas lahko pustijo curriculum, ki ga nato damo v vsedržavno datoteko. Ker podjetja na našem območju potrebujejo ljudi z znanjem slovenskega jezika, lahko mi zelo uspešno posredujemo.

Vama ta služba daje zadoščen-je?

Drufovka: Služba je zahtevna. Ob koncu dneva je težko "odklopiti", delo si nosiva tudi domov, in vendar sva zadovoljna.

Peric: Ko ne bi imela zadoščenja, bi ne bila več tu. / JUP, DD

Julijan Čavdek, Damijan Terpin, Deborja Serracchiani, Igor Gabrovec in Mara Černic

skega načrta, uplinjevalnika, širitve avtocestnega odseka Vileš-Vrtojba in z njo povezanimi razlastitvami.

Serracchianijeva je prav tako pozitivno ocenila sodelovanje s SSK in izrazila željo, da bi tovrstna srečanja na ravni deželnih taj-

ništev opravljali redno skozi vse leto in na tak način sproti usklajevali stališča glede različnih upravnih in političnih problematik.

S političnega vidika so v naši deželi pomembne predvsem prihodnje upravne volitve v letu 2011 (občina in pokrajina Trst ter pokrajina Gorica), po mnenju SSK pa se mora leva sredina, ne glede na dejstvo, da nas od prihodnjih deželnih volitev loči še več kot pol mandata, začeti resno pripravljati na to ključno volilno preizkušnjo in v luči sedaj veljavne volilne zakonodaje začeti razmišljati o primernih osebi, ki bi bila sposobna uspešno nastopiti kot vodja levo-sredinske koalicije.

Damijan Terpin,
Deželni tajnik

Predstavitve zgoščenke z zborovskimi skladbami Patricka Quaggiata

Pomladni večeri, praznik lepe primorske zborovske glasbe

Tisti, ki uživamo ob poslušanju skladb Patricka Quaggiata, bomo končno lahko to delali, kadar se nam bo ljubilo. V ponedeljek, 14. decembra, je namreč Zveza slovenske katoliške prosvete s prisrčno slovesnostjo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici kronala niz prireditve ob 50-letnici svoje ustanovitve s predstavitvijo zgoščenke zborovskih skladb mladega in plodnega goriškega skladatelja Patricka Quaggiata v izvedbi primorskih zborov.

Predsednica ZSKP Franca Padovan je uvodoma povedala, da se je s tem dogodkom končalo proslavljanje jubileja, ki ga je uvedla opereta Grofica Marica. Zahvalila se je vsem, ki so pripomogli k uredništvu projekta, in zaželela vsem prisotnim veliko sreče ob bližajočih se praznikih. Nikolaj Pintar, ki je ubrano povezoval večer, je povedal, da je ZSKP leta 2004 izdala prvo Quaggiatovo zbirko posvetnih zborovskih skladb, štiri leta kasneje pa drugo. Zgoščenka z naslovom *Pomladni večeri* vsebuje 23 skladb za mešani, ženski, moški in otroški zbor, ki jih izvajajo zbori iz zamejskega prostora in Slovenije. Petnajst pesmi je avtorskih, šest je ljudskih napevov, dve sta sakralni. Večina pesmi je bila posnetih v živo, nekaj je tudi posnetkov.

Nekaj pesmi je ob začetku večera zapel MePZ Štandrež pod vodstvom Davida Bandlja, na koncu pa

Patrick Quaggiato in Dekliška vokalna skupina Bodeča neža (foto DPD)

dekliška skupina Bodeča neža. Predstavitve se žal ni mogel udeležiti napovedani gost, skladatelj in zborovodja ter Patrickov prijatelj Ambrož Čopi. Njegove misli je zato prebral Pintar. Quaggiatov opus kaže na izjemno umetniško željo po udejanjanju glasbenih hotenj ter vestno delo mladega ustvarjalca, meni Čopi. Njegovo ime se zato pojavlja na koncertnih sporedih uveljavljenih slovenskih in italijanskih zborov. Gre za glasbo, "ki seže do srca in navdihuje s svojo muzikalnostjo, hkrati pa preseneča in ne pušča tako poslušalca kot interpret ravnodušnega". Njegov glasbeni stavek vedno znova ponuja pogled v

nove zvočne kombinacije in nianse. Poseben pečat daje njegovi glasbi izrazito polifono vodenje linij in zvočnih plasti. "Stilno ostaja Patrick zvest samemu sebi in besedilu, iz katerega črpa glasbeni material in navdih". Njegove pevske linije so pevne in lepo vodene. V kompozicijah se Quaggiato kaže kot suveren in oblikovan skladatelj, ki se zna prilagoditi vokalu, hkrati pa mu omogočiti, da z njegovo glasbo zbor raste in raziskuje. Zgoščenka ponuja dovolj pester izbor skladb za različne sestave, ki predstavljajo skladatelja v vsem njegovem umetniškem zamahu. Opazne so razlike med zgodnejšimi in no-

vejšimi deli, "povezuje pa jih še vedno tista prepoznavna lirična plat, nekoliko zasnajana skozi še tonalno zaznavanje zvočnega sveta", je še zapisal Čopi. Tik pred koncem večera je Patrick povedal, da se je z izidom CD-ja končal velik projekt, pri katerem je sodelovalo več kot 300 pevcev. Za vse to se je zahvalil Čopiju, ki je dal prvotno zamisel, trikrat je izrazil svojo hvaležnost Zvezi, saj bi zgoščenke ne bilo, ko ne bi izšli tudi dve zbirki. Na koncu se je zahvalil še Damjanu Paulinu, ki je skrbno spremljal načrt, in res številnim udeležencem predstavitve, ki je bila pravi praznik lepe primorske zborovske glasbe. / DD

Mala Cecilijanka 2009

Zven pomladi sredi deževne jesenske sivine

Zarki pomladnega sonca so obsijali oder velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž, ko se je na praznik Brezmadežne, 8. decembra, na njem zvrstilo okoli tristo otrok, ki so v petnajstih zborih zapeli Mariji v čast na tradicionalnem srečanju z otroškimi in mladinskim petjem, reviji Mala Cecilijanka, ki jo pri-

dajajo svoje znanje rosnim pevcem, brez katerih si ni mogoče zamisljati prihodnosti naših zborov. Preden je zazvenela pesem, sta prisotne nagovorila Mara Černic v prvem delu, Janez Povše pa v drugem. Oba sta podčrtala kulturni pomen prireditve, ki ni zgolj prisrčno, razigrano srečanje otrok, ampak žlahten kulturni praznik,

di prisrčno srečanje med otroki in odraslimi, med otroško, neobremenjeno dušo in odraslo, obogateno z življenjskimi izkušnjami. Od otrok se odrasli, tudi preko otroških pesmic, lahko naučimo vere in lepo in dobro in medsebojno gradimo drug drugega. Spodbujajmo otroke z lepo, iskreno besedo, da bodo bolj pogumno opravljali vsakdanje obveznosti, je še dejal Povše in povabil občinstvo, da zaploska malim pevcem. Poslušalci res niso štedili z aplavzi, saj so vsak zbor nagradili s toplim ploskanjem. Tudi letos so se iz otroških grl oglasile živahne pesmice znanih slovenskih avtorjev (Janez Bitenc, Jakob Jež, Lenčka Kupper, Dina Slama...) na besedila prav tako poznanih slovenskih pesnikov (J. Bitenc, L. Kupper, Zvezdana Majhen, Ljubka Šorli, Srečo Kosovel, Neža Maurer, Miroslav Košuta...). Pevo-

vodkinje so segle tudi v ljudsko zakladnico, da bi otroci spoznali prelepi narodne pesmi. Nekateri zborčki so "pokukali" celo v tujo pevsko literaturo, drugi pa so počastili Božjo Mater in naše Gospoda. Nekateri so izvajanje spremljali z Orff instrumenti. V prvem delu so se zvrstili: Mali OPZ F. B. Sedej Števerjan (pevovodkinja Martina Hlede, klavirska spremljava Martina Valentiničič), zbor OŠ J. Abram Pevma (Marta Ferletič, Martina Valentiničič), OCPZ Štandrež (Michela De Castro, Michele Schincariol - kitara, Samuel Zavadlav - violina), OPZ Plešivo (Martina Hlede, Martina Valentiničič), OPZ Štmaver (Nadja Kovac, Martina Valentiničič) OPZ E. Komel Goriška (Damijana Čevdek Jug, Nastassija Masseria), OPZ F. B. Sedej (Martina Hlede, Martina Valen-

Foto DP

reja Združenje cerkvenih pevskih zborov; temu že vrsto let predseduje prof. Lojzka Bratuž. Iz tehničnih razlogov je letos revija potekala v enem dnevu, a v dveh delih; prvi se je začel ob 15.30, drugi pa ob 18.00. Kljub neprijetnemu vremenu in sejmarskemu vzdušju je na ustaljeno glasbeno prireditev prišlo mnogo poslušalcev, ki so napolnili dvorano in v veseljem spremljali otroške glasove in bili hvaležni mladim, glasbeno dobro podkovanim pevovodkinjam, ki vztrajno, potrpežljivo in z veliko ljubeznijo do otrok in petja raz-

saj slovenska pesem združuje in pripomore k vzgoji naših otrok v slovenskem duhu, kot je poudarila Černičeva. Naglasila je vlogo staršev, ki podpirajo dejavnost zborov, pa tudi pomembnost društev ter institucij, v katerih delujejo ti zbori; le-ti morajo biti deležni ne samo finančne, ampak tudi moralne podpore. Tudi Povše se je zaustavil pri pomembnosti in smislu revije, ki je eden izmed najlepših kulturnih dogodkov na Goriškem, saj petje in glasba širita duha. To je veliko slavje otroškega petja na sam Marijin praznik in tu-

so se pred 11. uro v soboto, 12. decembra 2009, v Rupji pred cerkvijo in si takoj nadedli v gumbnico plaščka rdeč nagej z roženkrautom in rožmarinom. Šestindvajset jubilarantov in deset spremljevalcev se je udeležilo misne, pri kateri je jubilarantom g. Viljem Žerjal najprej prisrčno čestital in jih nato nagovoril z zelo prijaznimi in spodbudnimi besedami. Zatem se je številna skupina poklonila v vasi pred spomenikom padlim. Srečanje se je nadaljevalo zelo živahno in mladostno v restavraciji Makorič v Orehovljah pri Mirnu. Jubilaranti so tam navdušeno obujali spomine zlasti na medvojno dobo, na slabe življenjske razmere, nevarnosti zaradi vojnih napadov in drugih tudi tragičnih dogodkov ter na velike svetovne spremembe. Skratka, podali so obračun svojega življenja. Od časa do časa pa so pevci, ki so tudi člani domačega pevskega zbora, dali duška sproščeno petju, ki se je pozno popoldne veselo končalo z željo, da se bodo taka srečanja še nadaljevala. Popoldne oz. drugega dne so nekateri nesli cvetje na grobove soletnikov, ki so zadnje čase zapustili ta svet. / (ed)

Obvestila

PD Rupa-Peč, KD Stanko Vuk, KS Miren ter Občini Miren-Kostanjevica in Sovodnje ob Soči vabijo na Pohod prijateljstva v petek, 18. decembra 2009, ob 19. uri. Start in cilj pri Grabcu v Mirnu, kjer je potekala državna meja. Dolžina trase je cca. 5 km. Toplo vabljeno!

V petek, 18. decembra 2009, ob 19.30, bo v telovadnici Slovenskega športnega centra M. Špacapan telovadna božičnica. V enournem programu sodelujejo vsi pripadniki društva: najmlajši predšolske telovadbe, dečki in deklice športne gimnastike ter športno ritmične gimnastike, športno plesna skupina Olympia ter fantje in dekleta mlajših odbojgarskih društvenih ekip.

V soboto, 19. decembra, ob 17. uri bodo Solkanci izročili Betlehemsko luč sosedom iz Pevme, Štmavra in z Oslavja ter vsem tistim, ki si želijo lučko miru, na kmečki domačiji Grad Štmaver št. 1 (pri Barnabi) v Štmavru. S Solkanci se bodo srečali na nekdanjem mejnem prehodu. Toplo vabljeno!

Slovenska knjižnica Damir Feigel obvešča, da bo med božičnimi prazniki zaprta 24. decembra in ob 30. decembra do 5. januarja 2010; 28. in 29. decembra bo odprta od 15. do 18. ure.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v torek, 29. decembra, v vinski kleti Dobrovo v Brdlih, v prostorni in primerno ogrevani dvorani. Vpisujejo vsak dan od 17. do 19. ure Ivo T. (0481 882024), Ema B. (0481 21361), Marija Č. (Podgora, 0481 390697), Rozina F. (Doberdob, 347 1042156). Na račun 20 evrov.

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpiso-

vanje se prične na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu po Sv. treh kraljih vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200,00 evrov.

Darovi

Š. A. daruje za misijonarja Pedra Opeko 100,00 in za misijonarja Danila Lisjaka 100,00 evrov.

N. N. daruje 50,00 za misijonarja Danila Lisjaka in 50,00 za misijonarja Ernesta Saksido.

Sožalje

MePZ Štandrež izreka iskreno sožalje Sergiu in Miriam Della Vedova in družini ob izgubi drage mame in none. Prav tako sočustvuje z Raffaelo Zavadlav in sorodniki ob izgubi drage none.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje

(od 18.12.2009 do 24.12.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 18. decembra (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovskih kotichek - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila.

Sobota, 19. decembra (vodil Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 21. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 22. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 23. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Vesel Božič - Izbor melodij.

Četrtek, 24. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

**Koncertna sezona
2009-2010**

BOŽIČNI KONCERT

**St. Florianer Sängerknaben
Collegium Ennsegg, instrumentalna skupina
Franz Farnberger, zborovodja**

Kulturni center Lojze Bratuž
nedelja, 20. decembra 2009, ob 17.30

Predprodaja vstopnic na tel. 0481 531445 od 8.30 do 12.30
ali po elektronski pošti info@kclbratuz.org

Sovodenski letniki lepo praznovali 75-letnico

Na območju današnje občine Sovodnje ob Soči se je v letu 1934 rodilo precej otrok. Ti so kljub vojnim dogodkom in hudim razmeram tudi zaradi raznarodovanja Slovencev dočakali kar visoko okroglo obletnico. Večina teh, ki so veliko let spadal pod dve občini Miren in Opatje selo, je preživela, medtem ko drugi letniki zaradi vojne niso imeli vsi te sreče. Začeli so se srečevati ob okroglih obletnicah od petdesetletnice dalje. Zato so se tudi letos odločili, da ohranijo ta običaj s srečanjem na dovolj slovesen način. Zbrali

so tam navdušeno obujali spomine zlasti na medvojno dobo, na slabe življenjske razmere, nevarnosti zaradi vojnih napadov in drugih tudi tragičnih dogodkov ter na velike svetovne spremembe. Skratka, podali so obračun svojega življenja. Od časa do časa pa so pevci, ki so tudi člani domačega pevskega zbora, dali duška sproščeno petju, ki se je pozno popoldne veselo končalo z željo, da se bodo taka srečanja še nadaljevala. Popoldne oz. drugega dne so nekateri nesli cvetje na grobove soletnikov, ki so zadnje čase zapustili ta svet. / (ed)

Ob devetdesetletnici Dragi profesor Albin Sirk!

Če se ne motim, je to prvo pismo, ki Vam ga v svojem življenju pišem. Nikdar nisem imel kake posebne priložnosti, da bi to storil, a danes mi nekaj veleva, da Vam moram pisati, ker zares čutim v sebi to globoko željo.

Spoznal sem Vas pred več kot šestdesetimi leti (točneje pred 62 leti!) v Gorici, na takratni nižji gimnaziji v ulici Randaccio.

Takrat sem skupaj z mnogimi sošolci bival v Alojzijevišču, v stavbi na ulici Don Bosco. To je bila stavba, v kateri se je vzgajalo, študiralo in doštudiralo veliko mladih, in to v času predvojne vihrine kakor tudi v prvih desetletjih po drugi svetovni vojni. A želim se povrniti na prvi stik z nami, desetletniki, ki smo napolnjevali takrat tesne šolske prostore v ulici Randaccio.

Še danes Vas vidim, kako ste vstopili v naš razred, nas vljudno pozdravili, kar nekam strogo pogledali in začeli s svojim delom, poukom slovenščine, latin-

ščine, morda tudi zgodovine in zemljepisa, ne spominjam se tega prav natančno.

A meni ste takoj vlili nekaj poguma in samozavesti, ki sem je kot

desetletni deček imel bolj malo, tako daleč od doma in staršev, tako sam v tisti veliki stavbi Alojzijevišča, poln domotožja, ki je niti razposajena družina sošolcev in sogojencev v tem vzgojnem zavodu ni mogla utišati.

V Vas, dragi profesor, sem čutil, kljub Vaši redkobesednosti, bližino človeka, ki me razume, ki mi hoče dobro. Ne vem zakaj tak občutek v meni, a tako je bilo.

Vaši kolegi (Marija Rijavec, Martin Kranner, Raško Premrl, Leon Oblesčak, Stanko Žerjal, Joško Jakončič, Mirko Renner...) so nam skušali biti blizu, nam pomagati pri učenju, to že, a Vi ste nam (vsaj meni se zdi tako!) dali še nekaj več, nekaj več topline, tople razlage nakazanega problema, želje po rasti našega znanja. Za vse to sem Vam še danes hvaležen, kakor sem Vam hvaležen za vse nadaljnje najino sodelovanje (tudi na političnem področju, ko ste bili član t. i. Cas-sandrove komisije v Rimu, jaz pa deželni svetovalec za Slovensko skupnost), in to vse do današnjih dni, ko se srečujeva (sicer res da nekoliko bolj poredkoma) ali v

Centru Lojzeta Bratuža v Gorici,

pri Primožiču ali pa kje drugje. Te dni ste, gospod profesor, slavili svojo častljivo obletnico, to je svojih devetdeset let.

Ko Vam preko našega Novega glasa za ta jubilej iskreno čestitam, mi dovolite, da se Vam iskreno in prisrčno zahvalim za vse, kar ste v svojem življenju, tako bogatem, tako vsestransko preizkušnem življenju, za to našo skupnost storili kot profesor, kot sindikalist, kot družbeno angažiran član naše slovenske narodne skupnosti, predvsem pa kot človek, ki je vedno znal razodeti in objektivno gledati na naš slovenski prostor in na dogajanje v njem.

Še na mnoga leta, dragi profesor, Vam iskreno želi Vaš nekdanji učenec iz Alojzijevišča, stavbe, ki je danes ni več, in z nižje gimnazije, ki je v ulici Randaccio tudi ni več!

Hvala za vse in srečno do stotice!
Vaš Drago Štoka

Dragemu profesorju

ALBINU SIRKU,

iskrenemu in prisrčnemu sogovorniku,

ob lepem življenjskem prazniku

čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih let

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

Prejeli smo Prostor brez Slovencev

Da je Reporter tednik, ki v Sloveniji predstavlja eno redkih publikacij, ki striktno upošteva objave raznih mnenj in se s tem uvršča v sklop evropske tradicije demokratičnega medijskega pluralizma, je jasno vsakemu pismenemu Slovencu, razen seveda tistim, ki apriori odklanjajo vsako pisanje, ki ni po volji levosučni opciji, in žal je takih dogmatikov kar precejšnje število, zato danes objektivna kritičnost do slovenske politike in nasploh do slovenske miselne stvarnosti na vseh področjih naleti na gluha ušesa. Ne bom našteval še nekaj drugih glasil z istimi karakteristikami kot Reporter, ki so tudi tedniki, mesečniki ali periodične edicije perspektivnega pomladnega navdiha, nikakor pa taki niso dnevniki ter video mediji (razen redkih resnih verodostojnih oddaj TV SLO – koliko časa še?), ki so monopol totalitarne levice z vsemi značilnostmi enoumnega obveščanja. Večinska slovenska javnost je še ideološko tako indoktrinirana, da podzvestno odklanja že samo branje vsake publikacije, ki ni vezana na povojno "edino partijsko resnico", ki jo je pila že z materinim mlekom in uskladiščila od vrtca do akademskih naslovov v svojih sivih celicah po kapilarnem načrtu usmerjenega izobraževanja "vsevedne in povsod pričujoče partije". So seveda, na srečo ne prav redke izjeme, na katerih sloni breme ponovne demokratizacije in vzpostavljanja civilizacijsko-moralno-etično-humanistične miselnosti (v tem smislu defektnih), povojnih generacij. Te izjeme so seveda upošteevane v objavljanju zgodovinskih, političnih, gospodarskih in kulturno-umetniških misli le pri navedenih glasilih demokratičnega pluralnega obveščanja z, žal, majhno naklado in slabo distribucijo, saj nekatere prodajne točke sploh zavračajo prodajanje takih intelektualno pluralnih kvalitativnih in državotvornih glasil.

Omenil sem tednik Reporter in napisal najprej ta splošni pogled slovenske medijske hibridne značilnosti, ker sem v njem naletel na članek z dne 30. novembra 2009 avtorja dr. Boruta Koruna z gornjim naslovom, katerega vse-

bino popolnoma podpiram. Z dr. Borutom Korunom se že vrsto let poznavam, še pred osamosvojitvijo in posebno iz dobe slovenskih pogajanj za pridruženje v EU, ko smo ustanovitelji "gibanja 23. december" bili kritični in skeptični glede načina obnašanja takratnih slovenskih oblastnikov do določenihs vsiljenih pogojev za včlanjenje v omenjeno skupnost, sprejetih brez obveznega "diplomatskega boja", ki niso bili v slovenskem nacionalnem interesu. Pričakovali smo namreč vsaj malo "nacionalnega ponosa" in upravičenega odpora proti grobi vsiljivosti sosedov, ki še danes niso zgolj mejaki, ampak še vedno pohlepni po naši zemlji.

Ker dr. Korun že v uvodu omenja bistvo njegovega posega oz. tehtne pripombe k besedam soavtorja knjige, posvečene slovenski zgodovini, prof. Petra Štiha, po katerih ne gre za zgodovino Slovencev, ampak naj bi knjiga bila namenjena zgodovini prostora, v katerem Slovenci živimo, sem se spomnil besed etnologa, publicista in književnika Franca Jeze (praktično nepoznanega v domovini), ki jih je napisal v Trstu že davnega leta 1978 v brošuri "Pogledi" pod naslovom: "Pripombe h Grafenauerjevi 'Zgodovini slovenskega naroda'." (Meddobje 16 -1978- št. 4). V tej brošuri se namreč avtor, poleg drugih pripomb, tudi obregne točno ob vprašanje, ki je motiv Korunove kritike na račun slovenskih zgodovinarjev, kar dokazuje, da Štihov pogled ni edinstven in ima korenine že v preteklosti ter je seveda še danes živ v mazohistično-boječi držbi "naših" zgodovinarjev, da ja ne bi dregnili v občutljivost "strokovnjakov" naših obkrožujočih sosedov, ki znajo unovčiti marsikaj za svoj nacionalni interes, česar si naši zgodovinarji ne drznejo. Franc Jeze za namreč dobesedno piše:

"Grafenauer je tako zapadel v isto napako kot avtorji vseh prejšnjih 'zgodovin slovenskega naroda', da so namreč pisali predvsem zgodovino slovenskega ozemlja (podčrtal P. F.), ne pa zgodovine slovenskega naroda. Tako so nam opisali vse, kar se je

v teku prazgodovine in zgodovinskega obdobja na njem dogajalo, niso pa znali dojeti in prikazati organske podobe slovenskega narodnega razvoja in tistih zgodovinskih silnic, ki so napravile iz Slovencev tako trden in samostojen narodni organizem, da je prestal vse zgodovinske viharje in premagal vse težave. To pusto in odtujeno opisovalje dogajanja na slovenski zemlji, a ne v slovenskem narodu mučno občutimo tudi pri Grafenauerju, ne samo na teh mestih, ampak ves čas, tako v tej kot tudi v naslednjih knjigah. Grafenauer je seveda imel namen, da bi prikazal slovensko zgodovino in razložil silnice, ki so jo oblikovale, toda pri tem ga je zapeljala delno tradicija slovenskega zgodovinarstva, delno shematični marksistični pogled na zgodovino, da je dajal prednost teoretiziranju in materialnim oziroma fizičnim dejav-

Franc Jeze

nikom pred duhovnimi in kulturnimi in nam napisal tako v bistvu še eno "zgodovino slovenske zemlje".

V tem fragmentu pripomb (pisane za preteklost, a veljajo tudi v sedanjosti – primer prof. Štih), ki obsegajo pičlih 30 strani, je še veliko zelo zanimivih spoznanj "hlapčevskega sindroma", katerega lahko pripišemo marsikaterim današnjim piscem izvora Slovencev, pri katerih je zaznati jeguljasto upoštevanje in opravičevanje nam nenaklonjenega zgodovinskega sosedov, ki ima, če hočemo biti malce "hudobni", tudi danes velik vpliv v politično-diplomatskih odnosih z južnimi sosedi in bo doprineslo h krčenju našega etničnega ozemlja, prav zaradi ne podkrepljenega upoštevanja drugačnih teorij in mnenj, ki jih da-

nes vse bolj zaznavamo pri raznih avtorjih tovrstne problematike, ki so bolj gojumni v argumentacijah, kjer ne upoštevajo do danes pristranskih mnenj tujih avtorjev, ki jim je slovenska narodna zgodovina priložnostno koristen privesek pri zagovarjanju teorij, ki so skladne z njihovimi nacionalnimi interesi. Čas bi bil, da bi tudi naši znanstveni krogi začeli vendar upoštevati tudi tiste slovenske raziskovalce podobne Francu Jezi (tudi amaterje, ker je teh v svetovnem merilu veliko, ki imajo zaslugе za določene raziskave v raznih panogah, kot so arheologija, antropologija, zgodovina itd. itd., čeprav uradno ne kvalificirani v teh kategorijah znanosti), ki jim navadno zavestno ali podzvestno ne priznavajo "uglednosti" kot tujim "strokovnjakom" z bolj globoko njihovo narodno zavestjo in prevladujočim ponosom nacionalne identitete, ki sta pri naših izobrazbenih in intelektualnih (na srečo ne vseh) in predvsem pri povprečnih državljanih, še kronično defektna. Kako naj branimo našo komaj pridobljeno slovensko državo, če še vedno v veliki večini državljanov (tudi intelektualcev) in to predvsem tistih, ki jim je glavni movens političnega delovanja leva internacionalistična ideologija, prevladuje prepričanje, da je bilo življenje boljše pod tujo diktaturo kot v suvereni lastni demokratično zasnovani državi? In danes pod novo vlado, ki podpira taka prepričanja, lezemo v brezplodno enoumje, ki nam bo zavrnilo še tisto malo nacionalne zavesti in ponosa identitete, ki nam jo je začela ubujati plebiscitarna osamosvojitve. Na 20. obletnici padca Berlinskega zidu (20 let pozneje) v Ljubljanskem Hotelu Union dne 26. In 27. novembra t. l. z eminentnimi EU in domačimi govorniki, kjer ni bil prisoten noben predstavnik Pahorjeve vlade, je madžarski predstavnik lepo povedal (če ne prav striktno dobesedno, gotovo pa smiselno točno) glede demokratizacije post diktatorskih oblasti: "Politično se da stanje menjati v 6 dneh, v gospodarskem smislu približno v 6 mesecih, za vzpostavitev v normalno pojmovanja demokratične miselnosti pa je potrebno najmanj 60 let". Ta vidik je kot nalašč prikrojen za našo ljubo Slovenijo. Vojne, kuge, lakote in slovenske levice, reši nas, o Gospod.

Pavel Ferluga

Kratki

Razstava ob Jemčevi 75-letnici: izrazito mladostno občutene življenjske moči

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, so ob petinsedemdesetletnici slikarja in akademika Andreja Jemca v petek, 4. decembra, v galeriji Zala na Gosposki ulici v Ljubljani odprli razstavo njegovih slik in akvarelov z naslovom Utrip vsega, kar je. Zbranim je spregovoril umetnostni zgodovinar Milček Komelj.

Razstava bo na ogled do 4. januarja. Slikarstvu akademika Andreja Jemca daje najznačilnejši pečat izrazito mladostno občutene življenjske moči velika sproščenosť, s katero se umetnik intuitivno predaja ustvarjalnemu izražanju življenjskih stanj in doživljanju trenutkov, vse bolj intenzivno pa odzvanja tudi bolečini tragičnih zgodovinskih oziroma družbenih dogajanj. Osnovno občutje Jemčevih slik temelji na usklajanju izbranih barv, nosilnih tonov njegove klaviature, njihov ritem in melodični zanos pa usmerja plesni razpon njegove geste, je zapisal Komelj. Andrej Jemec se je rodil 29. novembra leta 1934 v Vižmarjih pri Ljubljani. Sprva se je posvečal abstraktnemu monokromnemu informelu, pozneje je raziskoval barvne svetlobe in sence, nato neokonstruktivistično modeliranje prostora z nefigurativnimi barvnimi liki in monokromni iluzionizem. Jemec je prejemnik številnih nagrad. Prešernovo nagrado je prejel leta 1994.

Janez Povše – predsednik Strokovnega sveta SNG Nova Gorica

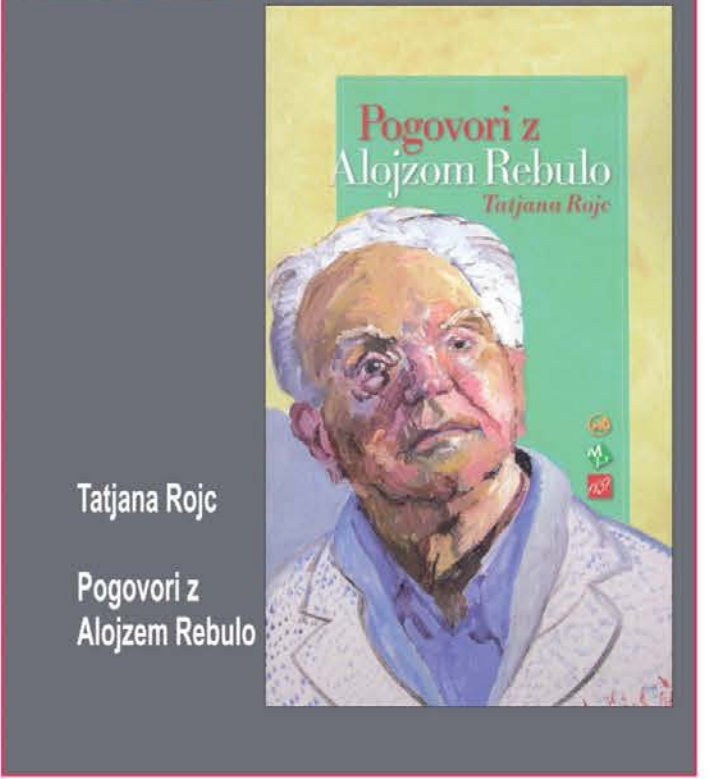
Na nedavni seji Strokovnega sveta Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je bil za predsednika izvoljen Janez Povše, naš znani kulturni in družbeni delavec slovenske narodne skupnosti na Gorškem. Znotraj Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica opravlja Strokovni svet pomembno funkcijo, saj spremlja in ocenjuje delovanje zavoda, ugotavlja ustreznost strateškega načrta in programa ter vodstvu gledališča posreduje mnenja, predloge in pobude s področja strokovnega dela. Med temeljnimi smernicami novogoriškega gledališča je tudi vzpostavljanje ustvarjalnih stikov z našo narodno skupnostjo v Italiji, s Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu in upravami ter kulturnimi institucijami večinskega naroda.

CORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

France Balantič
Mirko Špacapan
Gospod, za tabo
se bom zdaj napotil
Signore, dietro a te
muoverò i miei passi
uredila Tatjana Rojc

Tatjana Rojc

Pogovori z
Alojzom Rebulo

Gorica / Kulturni dom

Množično na prvencu Matjaža Klemšeta!

Izjemno veliko ljubiteljev slovenske knjige, prijateljev mladega goriškega avtorja Matjaža Klemšeta ter seveda planincev se je zbralo v Kulturnem domu v Gorici na večeru, ki ga je organiziralo v četrtek, 10. t. m., Slovensko planinsko društvo iz Gorice v sodelovanju z Založništvom tržaškega tiska, da bi prisostvovalo predstavitvi knjige V zakrpanih gojzarjih. Ravnatelj Kultur-

nega doma Igor Komel, predstavnik založbe ZIT Ace Mermolja, dr. David Bandelj in avtor Matjaž Klemše so lep večer, ki ga je končala glasba skupine

The Floating Points, v kateri igra Matjaž, sooblikovali na nevsakdanji način. Mermolja je povedal, kako je do izdaje knjige prišlo, Komel je opozoril na pomen

Ace Mermolja, David Bandelj, Matjaž Klemše in Igor Komel (foto JMP)

Foto JMP

Kratki

57 podpisnikov pod protestno izjavo Zbora za republiko ob odlikovanju Ertla

Protestni izjavi Zbora za republiko zaradi podelitve državnega odlikovanja Tomažu Ertlu se je s podpismi pridružilo 53 vidnejših predstavnikov kulturnega, političnega, znanstvenega in širšega družbenega življenja, med njimi France Bernik, Miha Brejč, Peter Jambreč, Drago Jančar, Janez Juhant, Alenka Puhar, Dimitrij Rupel, Ljubo Sirc in Lovro Šturm.

Protestno izjavo so na novinarski konferenci 4. decembra predstavili predsednik sveta zbora Gregor Virant, akademika Niko Grafenauer in Janko Kos ter nekdanji ustavni sodnik Tone Jerovšek. Kot so v soboto sporočili iz Zbora za republiko, 57 podpisnikov izraža svoje ogorčenje in protest ob podelitvi državnega odlikovanja predsednika države nekdanjemu šefu tajne politične policije Tomažu Ertlu.

"Odlikovanje osebe, ki je vodila ukrepe za kršenje človekovih pravic in predstavljala represivno roko režima, ki si je prizadeval za nadaljnji obstoj Jugoslavije in ohranjanje enopartijske diktature, je nesprejemljivo dejanje, ki je v posmeh vrednotam demokracije ter slovenske samostojnosti in suverenosti", so med drugim zapisali v izjavi. Ob tem so dodali, da je predsednik republike, nekdanji namestnik generalnega sekretarja Združenih narodov, s to gesto prestopil meje verjetnega v demokratični državi, saj je rehabilitiral Udbo, policijske veterane, vredne vsega spoštovanja zaradi drže v času slovenskega osamosvajanja, pa za vedno postavil pod njeno poveljstvo.

Učenci Dvojezične osnovne šole v Špetru pišejo:

V petek, 4. decembra, smo se učenci Dvojezične osnovne šole iz Špetra udeležili odprtja razstave največje črede ovac na svetu, ki je bila na travniku pred Vilo Manin. Pri tej pobudi je sodelovala tudi naša šola, saj je pripravila deset ovac. Vsem smo gobčke okrasili s kostanji, trup pa na različne načine: z vato, s plastičnimi zamaški,

z belimi rokavicami, s plastičnimi kozarci itd... Pri tej prireditvi je sodelovalo 85 šol iz cele Furlanije Julijske krajine in zato so nas vpisali tudi v Guinnessovo knjigo rekordov. Prireditve se je udeležil po en učenec iz vsakega razreda. Po odprtju smo si ogledali še razstavo jasic in ob koncu so vsakemu učencu postregli s skodelico tople čokolade. Kljub temu da je bilo vreme deževno, smo se vrnili v šolo veseli in navdušeni. Za vse pa naj povemo, da je razstava na ogled do 16. januarja 2010, vsak dan od 10. do 17. ure.

Slavnostni koncert Pevske skupine Musicum v Gorici

Vse najlepše iz prvih desetih let

Po koncertih v sejni dvorani mestne občine Nova Gorica 8. novembra in v goriški stolni cerkvi 28. novembra so člani Pevske skupine Musicum iz Gorice v nedeljo, 13. decembra, s slavnostnim koncertom v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž sklenili niz nastopov ob 10-letnici svojega obstoja. Matija Faganel, Bogdan Podveršič, David Bandelj, Bernard Hrovatin, Aljaž Srebrnič in Rok Bernetič so na večeru z naslovom "Vse najlepše"... podarili številnemu občinstvu izbor najlepših in njim najdražjih pesmi iz prvega desetletja delovanja

sodobnih skladateljev, ki so jim posvetili marsikatero noviteto. Da bi primerno obeležili jubilej, so v

vedali, "manj resen". Uvedla ga je namreč Vrabčeva hudomušna *Pjet meljonov*, ki je v občinstvu

Foto DPD

stava, ki je zaznamoval in še zaznamuje goriško ter sploh zamejsko zborovsko sceno.

Iz svojega repertoarja so fantje tokrat ponudili skladbe različnih slogov in obdobjih, od renesanse do danes, bisere tujih in domačih avtorjev, od srednjega veka prek ljudskih in umetnih pa do pop glasbe. Vsaka od izvedenih pesmi ima za sabo celo zgodbo, pa naj bo spomin na avtorja, na srečanje z uveljavljenimi pevci in skupinami, na kakšno od izdanih zgoščenk, na projekt, ki je zahteval veliko truda, na posebno obdobje, na prijatelje, ki jih ni več zraven, ali pa je vsaj del iskanja novih izzivov. Musicum je namreč skupina glasbi in njenemu čaru predanih fantov, ki s svojo intelektualno svežino in radovednostjo iščejo v našem prostoru še neprehojene steze, brskajo tam, kamor drugi ne sežejo. Želja po novih obzorjih jih je v teh letih vodila v poglobljen študij "stare" glasbe, v korenine evropske zborovske dediščine, pa tudi v odkrivanje in ovrednotenje lastnih korenin, ljudskih pesmi in domačih

nedeljo tudi krstno predstavili notno zbirko svojih prvih izvedb z naslovom *Prve*, katere izdajo je omogočilo Združenje cerkvenih pevskih zborov. Njihova želja je, da bi po teh - doslej še neobjavljenih - skladbah segli tudi drugi izvajalci, da bi tako zaživela lastno življenje v veselje zborov in poslušalcev.

Nedeljski koncert so začeli z Adamičevim *Vse najlepše rožice*, nadaljevali z božičnima neznanega avtorja *Coventry Carol* iz 16. stol. in Gallusovo *Natus est nobis Deus*. Sledili sta briljantni izvedbi dveh skladb Musicumu priljubljenega angleškega renesančnega skladatelja Johna Dowlanda, *Deare, if you change* in *Come again*. Učinkovita je bila tudi italijanska renesančna *Vecchie letrose* flamškega avtorja Adriana Willearta. Kot pravi sakralni biserček je izzvenela *O Maria* Stanka Jeričija, za njo nežna furlanska božična *O staimi atenz*. Prvi del so "muzikumci" sklenili z dvema skladbama, posvečenima Gorici: *Gorica, glej* Patricia Quaggiata in *Gorica, vsa bela in spokojna* Stanka Jeričija. Drugi del večera je bil, kot so sami po-

izzvala sproščen smeh. Posebno lepa sta bila znani spiritual *Deep river* v priredbi Jeana Pagota, ki opeva hrepenenje po objubljeni deželi, ter *And so it goes* rock-glabenika in izvrstnega skladatelja Billyja Joela. Sledili sta *Blackbird* J. Lennona in P. McCartneya ter šaljiva "mačja" ljubezenska *Maca in Feliks* (Čuki). Večer je požalhtnila še duhovna *Down to the river to pray*, sklenila pa prava "poslastica", priredba *Ouverture* Rossinijevega *Seviljskega brivca*. Kot dodatek so zapeli še *Blackbird* Vandimo in uspešnico King's Singersov *Chitarra d'amor*. Ob koncu so se člani Musicuma za dolgoletno sodelovanje in podporo zahvalili predsednici Združenja cerkvenih pevskih zborov Lojzki Bratuž in profesoric kolopetja Franki Žgavec ter ravnateljici Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel Silvanu Kerševanu. Prvih deset let je mimo. Bogdanu, Matiji, Davidu, Bernardu, Aljažu in Roku želimo, da bi še naprej ohranjali željo po stalni rasti ter da bi še naprej presenečali občinstvo s svojimi izvirnimi podvigmi. / DD

kulture v sedanjih težkih časih, nato sta se o vzgibu za pisanje knjige, ki je nastala po preboleli težki bolezni in prehojeni planinski poti iz Prekmurja do Pirana, se pravi: o prehojeni slovenski transverzali in seveda o življenju, pogovarjala mlada sodobnika, saj veže Davida in Matjaža dolgoletno prijateljstvo. Pogovor o knjigi, ki je sveže in nevsiljivo prišla med nas, je stekel lepo, se razvil v poglobljen klepet, Matjažovo pripovedovanje je bilo iskrivo, mestoma šaljivo, a tudi prepričljivo. Knjiga je med nami, po krstu sodeč, bo našla pot med bralce!

JUP

Ajdovščina / Pilonova galerija Risbe Zlatka Boureka

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je na ogled razstava risb hrvaškega umetnika Zlatka Boureka. Dela so nastala v drugi polovici petdesetih let, ko je Bourek opravljal vojaščino prav v Ajdovščini.

Ajdovsko obdobje je mladega, komaj diplomiranega kiparja zaznamovalo na poseben način. Namesto da bi odpotoval v Pariz (dobil je štipendijo Moša Pijade za izpopolnjevanje v tej evropski prestolnici), je jeseni leta 1956 prispel na služenje vojaškega roka in se pridružil XIII. proletarski brigadi Rade Končar. Mladi človek svobodomiselnih narave in miroljubnih prepričan, ki se je doslej ukvarjal le z umetnostjo, se je moral naenkrat soočiti s popolnoma novim svetom vojske, Jugoslovanske ljudske armije, in seveda z aparatom discipline, kjer je vladala hierarhija, ki je zahtevala ubogljivost in podrejanje. Bourek se je vsemu temu upiral na svoj način, z risanjem, s pikrim humorjem. Mapo z risbami je moral cel čas skrivati. Njegovi nadrejeni najbrž ne bi z navdušenjem sprejeli njene vsebine. V letih, ki so sledila, jo je nekam založil in jo le pred kratkim ponovno našel.

Serijski štiridesetih risb na grotesken način pripoveduje njegovo doživljanje vojske. Bourek se pre-

pusti lastnim fantazijam in jih brez kakršnekoli cenzure prenaša na papir. Pred nami se odvijajo bizarni in absurdni prizori v izrazito stripovskem slogu, z debelimi črnimi črtami, ki dajejo občutek filmske sekvence ali kadra. Prostorska distorzija, odpuved pravilom perspektive, proporcionalna neskladja teles, predmetov, burleskni in pretirani izrazi na obrazih. Vse to poudarja avtorjev sarkastičen in samoprogljiv odnos ter ironijo, ki izvira tudi iz njegovih judovskih korenin, do zatiralskega vojaškega sistema. Vojaki, ki bi se morali držati strogih pravil in discipline, se predajajo prepovedanim spolnim užitek in fantazijam. Njihovi pretirano poželjivi izrazi na obrazih ali razosebljene škatlaste glave se obračajo za golo žensko lutkastost figuro.

Avtoportret z mamo, olje/plato, 1956

Sami vojaki so spremenjeni v lutke in se v uniformah ali goli, s puškami ali brez njih predajajo orgiji čutnosti, marširajo po poljih, kjer rastejo spolni udi, preizkušajo orožje, poleg vsakdanjih opravil fantazirajo o ženskah. Večkrat se pojavlja tudi figura vojaka z očali, ki spominja na samega avtorja. Bourek neče biti všečen, pri vsakem prizoru je

do konca iskren in provokativen. V Ajdovščini je Boureka zaznamovalo tudi srečanje s Pilonovo umetnostjo. Dogodek, ki se mu je za vedno vtisnil v spomin, je prenesel na platno in ga pred leti podaril Pilonovi galeriji. Nekega dne se je z mamo, ki je prišla na obisk, sprehajal po ajdovskih ulicah in povsem slučajno naletel

nekaj drugih platen, kratek pregled Bourekovega slikarskega opusa od konca šestdesetih let do danes. Izjemno ustvarjalnega umetnika, ki je v svojem dolgem življenju aktiven na številnih področjih (scenografija, kostumografija, kiparstvo, slikarstvo, ilustracija, animirani film, režija), zaznamuje izrazit in prepoznaven

na reprodukcijo slikarjevega tihožitja s kruhom. Kruh je še danes eden poglavitnih motivov Bourekovega likovnega sveta, nikoli več ga ni pozabil. Zraven reprodukcije je bil še letak o judovskem umetniku Benu Shahnu, ki ga je Bourek ravno takrat preučeval. Poleg te slike je na razstavi še

slog. Njegove na pol fantazijske svetove in nikoli ponavljajoče se situacije naseljujejo značilni elementi, groteskne figure, gole ženske, kruh, preste, torle, letala, mostovi... Vselej je ostal zvest figuriliki in brezkompromisnemu humorju.

Katarina Brešan

Kratke

Ustanovitev Mestne občine Trst pogubna za upravno avtonomijo dvojezičnih občin

Deželna odbornica Segantijeva in pred njo predsednik Tondo sta izrazila naklonjenost ustanovitvi Mestne občine Trst, ki naj bi zaobjela celotno območje tržaške pokrajine. To bi pomenilo, da bi bila kot samostojna institucija Pokrajina ukinjena in Mestna občina bi prevzela njene pristojnosti kot tudi večji del pristojnosti zaobjetih občinskih uprav, od katerih bi dejansko ostale le figure županov brez občinskih svetov. Zamisel ni nova, mikala je tudi nekdanjega župana in predsednika odbora Illyja. Če se omejimo na Tržaško pa se problem postavi tudi v luči prisotnosti slovenske narodne skupnosti, ki je, kot vemo, na papirju zaščiten, tudi kar zadeva nivo soudeležbe pri upravljanju teritorija, na katerem živi. Kaj bi v tem smislu pomenila ustanovitev mestne občine, ki bi dejansko težila na sedanje tržaško županstvo? Pomislimo le na nejevoljo obeh kraških rajonskih svetov, kjer je na tisoče prebivalcev že izrazilo željo po odcepitvi od mesta. Na osnovi zadnjega državnega zakonskega osnutka bi bila ustanovitev mestne občine podvržena ljudskemu referendumu, pri katerem bi sodelovali vsi volivci, in bi bil celo brez kvoruma v primeru, da Dežela izda soglasje. To bi pomenilo, da bi bila teža vseh okoliških občin v razmerju s Trstom izničena, kot tudi bi bila izničena teža slovenskega prebivalstva. Zato je potrebno, da Dežela zagotovi pravico, da se vsaka posamezna občina avtonomno in suvereno odloči, ali naj pristopi v načrt mestne občine. Kar zadeva Slovence, pa bi se sprožilo vprašanje tudi na mednarodni ravni, saj je naše območje podvrženo celi vrsti garancij, ki slonijo na povojnih dogovorih.

Znamke vseh vrst!

Franc Saksida vabi prijatelje misijonov: "Veliko vas je, ki že leta sodelujete in mi pomagate pri zbiranju znamk v misijonski namen. Že dvajset let traja ta dobrodelna znamkarska akcija, zato sem vam iskreno hvaležen, tudi v imenu naših misijonarjev. Vključite vabim še nove zbiralce, tako da se bo naša znamkarska družina še bolj razširila. Cilj je in bo vedno isti: pomagati vsem tistim, ki so v stiski. Se naprej lahko izročite znamke na naslov: Saksida Franc ul. Biaioletto 125 - 34142 Trst Italija. Ob božičnih praznikih, ob rojstvu našega Odrašenika, vam želim miru in veselja! V novem letu pa naj vas še naprej spremlja Božji blagoslov".

Boj proti smrtni kazni s pozitivnimi načrti

Ob dnevu, v katerem se spominjamo prve prepovedi smrtne kazni, si društvo sv. Egidija prizadeva, da bi priredilo predavanja v različnih italijanskih mestih in tako seznanilo preproste ljudi s problematiko, s katero se sicer v Italiji spopadamo zgolj posredno. Pobuda "No justice without life" - Ni pravice brez življenja je zaživela v prostorih nekdanjega Hotela Jolly v Trstu s predavanjem znanega pravnega profesorja Luciana Eusebija, ki poučuje na katoliški univerzi Sacro Cuore v Piacenzi. Poleg tega je bilo srečanje tudi priložnost za predstavitev istoimenske knjige Maria Marazittija, ki je zbral pričevanja različnih obsojencev na smrt.

Glavna točka na sporedu je bilo predavanje, na katerem je prof. Eusebi orisal svoje mnenje v zvezi s pojmom kazni. Kako kaznujemo človeka, ki je storil kaznivo dejanje? Sam je najprej poudaril, da, če nasilju odgovorjamo z nasiljem, ne bo v družbi nikoli prostora za napredek. "Če se želimo boriti proti kriminalu, moramo kriminalce vključiti v družbo", je povedal. "Najhujšo bitko proti kriminalu igrajo kriminalci sami: če se eden izmed njih spremeni v dobrega državljana, se vpliv lažje širi". Nasilnemu obnašanju naj bi torej odgovarjali s pozitivnimi načrti, usmerjenimi v spreminjanje kriminalčeve mentalitete. Kot dokaz za to trditve je prof. Eusebi povedal, da je večina umorov v Italiji zgolj posledica patologij storilcev. "Zaradi tega moramo več delati na socialnem področju, saj bomo samo tako dolgoročno zaustavili kriminal", je dodal. Poleg tega je po njegovem mnenju današnji klasični način sodbe nepravilen: klasično sojenje bi morali spremeniti v neke vrste mediacijo, kjer bi se kriminalce lahko odkrito pogovorili s svojim odvetnikom, ki naj po zakonu ne bi bil primoran posredovati informacij sodniku. / Patrizia Jurincic

Flajbanove nagrade

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje 23. natečaj za študijske nagrade iz sklada Mihael Flajban, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz naše dežele.

Glavna nagrada znaša 1.500 evrov in je namenjena kandidatom, ki se vpišejo v prvi letnik univerze. Ta nagrada se obnavlja za vse letnike rednega študija, če dobitnik zadosti pogojem pravilnika. Poleg glavne nagrade so predvidene tudi enkratne nagrade za naslednje letnike. Prošnje za nagrade, naslovljene na Slovensko dobrodelno društvo, je treba skupno s predvideno dokumentacijo prinesiti ali poslati po navadni pošti na sedež SDD (ul. Mazzini 46, prvo nadstropje, 34122 Trst) do 20. decembra 2009. Podrobnejša pojasnila lahko interese prejmejo po elektronski pošti, če se na SDD obrnejo na naslov dobrodelno@libero. it.

In memoriam

**Zapustila nas je
Gabrijela Zavadlav**

V petek, 4. decembra, je v 95. letu starosti v tržaški bolnišnici preminila Gabrijela Zavadlav, dolgoletna članica Rojanske Marijine družbe in Rojanske cerkvenega pevskega zbora. V rojanski župnijski skupnosti je bila dobro poznana in zelo priljubljena.

Rodila se je 13. novembra 1914 v Opatjem selu. Oče je bil kam-

nosek, mama, ki je poleg nje imela še dva sinova, pa gospodinja. Divjala je prva svetovna vojna in očeta so kot ostale fante v vasi poslali v vojsko, od koder se ni več vrnil. Tako se je družina takoj po vojni preselila k sorodnikom v Trst, v Rojan. Tu je Gabrijela začela zahajati v Marijin dom in že leta 1926 je bila, komaj dvanajstletna, sprejeta v Ma-

ENERGETIKA Javna skupščina

**Zamolčana resnica
o uplinjevalniku**

Sindikalna zveza glasilcev Ugl je po predstavitvi načrta za uplinjevalnik v Žavljah energetske družbe Gas Natural zasnovala italijansko-slovensko tehnično omizje, da bi s strokovnega vidika presodila natančnost visokopoteznega projekta in učinek, ki bi ga njegovo udejanjenje imelo na okolje: "Izhodiščna točka našega razmišljanja se ni opirala na apriorno odklonitev izgradnje uplinjevalnika: naša naloga se je omejila zgolj na analizo dejanske izpeljave načrta", je na javnem srečanju, ki je bilo v sredo, 9. decembra, v gledališču Orazio Bobbio, uvodoma pojasnil koordinatorka sindikalne zveze Ugl in pobudnik strokovnega omizja Adriano Bevilacqua. Srečanja se je poleg italijanskih izvedencev udeležil tudi Tomaž Ogrin z ljubljanskega Inštituta Jožef Stefan (v dvorani je bil prisoten tudi slovenski poslanec Franci Kek).

Naslov srečanja - Zamolčana resnica - je že sam na sebi zgovorno odražal izsledke ekspertize. Dokumentacija, ki jo je predstavila energetska družba, je po oceni "strokovnega, neodvisnega in mednarodnega" omizja "nenatančna, nezadostna in nepopolna". Poraja se namreč vrsta vprašanj, ki jih inženirji multinacionalke

niso vzeli v poštev oziroma so nanje odgovorili na dokaj površen način; tudi državna in krajevna politika sta te dvome zapostavljali v škodo prebivalcev in teritorija. Izvedenci tehničnega

Foto IG

omizja so namreč ostro presodili poteze zlasti krajevnih političnih predstavnikov, njihovo vedenje pa ocenili kot primer gole kupoprodajne miselnosti: krajevne oblasti niso namreč nudile javnosti potrebnih informacij, celotno zadevo pa prebivalcem predstavile in proglašale interes nacionalnega in lokalnega nivoja. Diskriminanta, ki je izvedence vodila pri presoji celotnega vpra-

šanja, je bil pojem varnosti: ne preseneča torej, da so zamisel za strokovno omizje sprožile ravno gasilske sile, ki se na nevarnost metana, še zlasti na proces uplinjevanja tekočega stanja tega zemeljskega plina, dobro spoznajo.

Izvedenci tehničnega omizja oporekajo načrtu družbe Gas Natural presojo vremensko-klimatskih in morskih ter podzemnih podatkov področja, na katerem bi moral terminal nastati.

jujeta lokacijo, kar onemogoča kakršno koli oceno njihove varnosti.

Izvedenci so posebno pozornost namenili sosledju negativnih učinkov (t. i. efektu domine) v primeru okvare ali terorističnega napada: plinski terminal namreč sestavljata še plinovod družbe Snam in turboplinska centrala družbe Lucchini, ki so ju načrtovalci energetske multinacionalke prikazali kot samostojni enoti. K temu je treba še prišteti skladišča kemičnih proizvodov in nafte (leta 1972 so bili rezervoarji Siot-a že tarča terorističnega napada) ter železarnice in drugih obratov, ki so prisotni v neposredni bližini uplinjevalnika. Če vzamemo v poštev tudi gosto poseljeno stanje področja, postanejo varnostni parametri družbe Gas Natural v primeru požara ali eksplozije povsem neprikladni.

S to ugotovitvijo soglašata tudi Slovenija, ki meni, da dane okoliščine ne zagotavljajo učinkovitih reševalnih posegov v omenjenih energetskih obratih in niti v njihovi bližini.

"Naša prizadevanja so torej usmerjena v snovanje primernega emergentnega plana v primeru nesrečnih dogodkov", je dejal Bevilacqua. To bo podlaga za nadaljnjo temeljito analizo ustreznosti struktur, procedur in emergentnih sredstev. "Če pa bodo ta ostala na sedanjem nivoju načrtovanega plana", je ocenil predstavnik sindikalnega združenja Uil, "bodo nedvomno preskromna, da bi učinkovito kljubovala posledicam nesreč".

Igor Gregori

DSI IN KDC Med sodbo sodišča in sodbo vesti

Rožman, manipulirana osebnost

Mnogi javnosti do danes neznan dokumenti prinašajo na dan popolnejšo sliko ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, čeprav je debata o njem še dostikrat nabita z ideološkimi in čustvenimi predznaki. Veter novih spoznanj veje iz obsežnega zbornika Med sodbo sodišča in sodbo vesti, ki je pred kratkim izšel pri Družini in prinaša jasnejše poglede na osebnost škofa, ki je bil dolgo let žrtev enosmernega propagandnega sistema, v času svojega škofovanja pa se je znašel v izjemnih razmerah okupacije in revolucije. Zbornik so na pobudo Društva slovenskih izobražencev in Knjižnice Dušana Černeta predstavili trije izmed štirih avtorjev, in sicer zgodovinarji dr. Tamara Pečar Griesser, dr. France M. Dolinar, prof. Blaž Otrin ter predstavnik založbe dr. Janez Gril. Večer je vodil časninar Ivo Jevnikar.

Zbornik je razdeljen na štiri sk-

lope. V prvem stopa v ospredje Rožmanova življenjska zgodba v vrtincu druge svetovne vojne. Ta razdelek je še posebno pomemben, ker prinaša veliko novost v zgodovini, in sicer Rožmanova posredovanja pri okupatorju za zapornike in obsojence. Gre za dokazane 1.210 ljudi in več skupin (npr. Judje), tako da posredovanje zadeva več tisoč ljudi vseh prepričan, tudi komunistov (npr. za komunisto Toneta in Vido Tomšič). Novost predstavljajo še celovita besedila takrat in kasneje velikokrat popačenih pridig in pastirskih pisem, ki jih je Rožman vedno skrbno pisno sestavljal. Drugi sklop predstavlja Rožmanove procese, tretji sodne spise, zadnji pa se loteva prizadevanj od leta 1998 do 2009 za razveljavitev obsojbe stalinističnega procesa iz leta 1946.

"Redko je bila kdaj kaka osebnost tako manipulirana, manip-

ulirali so s fotografijami, izjavami, citati, danes pa so dokumenti končno na voljo stroki", je podčrtala Griesserjeva in predstavila Rožmanovo misel o vojni in uporu. Rožman je bil globoko prepričan o zlu fašizma, nacizma in komunizma ter da bodo zmagali zavezniki, in v tej luči je hotel s čim manj žrtvami prestopiti vojno, zato ni pozival k uporu. Rožmanovo stališče je bilo v skladu s takratnim odnosom Cerkve do

lo treba imeti s to oblastjo tudi stike.

Dolinar se je zaustavil pri zgodbi poverjenega branitelja na procesu, pripadnika Udbe odv. Alojza Vrtačnika, kateremu je škofija izročila dokumente za obrambo odsotnega škofa Rožmana, sam pa jih ni uporabil. Dolga leta jih je hranil doma in na dan so prišli šele pred kratkim. Leta 1946 je bil namreč proces zrežiran, Dolinar pa se je obregnil ob ravnanje slovenskega sodstva, ki

Foto Kroma

oblasti, ki je menila, da je okupacijska oblast trenutno poklicana, da skrbi za javno blaginjo, in v skladu s tem načelom je bi-

je od leta 1998 do letos zaviralo obravnavo obtožnice, aprila pa je končno odstopilo od kazenskega pregona.

rijino družbo, ki je odtlej ni več zapustila.

Bog jo je obdaril z zelo lepim glasom in glasbenim talentom, zato so jo takoj vključili v cerkveni zbor. Ni si bilo mogoče predstavljati cerkvenega petja brez Gabrijele. Bila je navdušena pevka in je do pozne starosti rada prihajala k vjam in na kor, dokler je mogla. Njen zvonki in kljub letom prav nič tresoč sopran je bogatil cerkveno petje ob vseh praznikih in priložnostih. V Marijini družbi je bila tudi sicer aktivna. Nekajkrat je bila tajnica, predvsem pa je bila dejavna v pevskem, dobrodelnem in dramskem odseku. Bila je nadarjena

igralka, rada je nastopala in je tudi druge spodbujala k temu. "Gospodična Gabrijela" - tako smo jo imenovali me dekleta - je bila sončna, vedrega značaja, v družbi prijetna in zabavna, s prirojeno žilico humorja, ki je ob vsaki priložnosti prišel na dan. Ni se poročila in si ustvarila družine. Svoje življenje je posvetila Božji Materi, ki jo je celo življenje častila.

Opešala je v visoki starosti. Dokler je bila doma, so jo obiskovale in ji pomagale nekatere članice pevskega zbora, predvsem pokojna Matejka, pa tudi Mariza in Elda. Potem je prišel čas, ko je morala v dom. Pravzaprav je ro-

mala po raznih domovih, dokler ni 4. decembra, prav na praznik sv. Barbare, priprošnjice za srečno smrt, v tržaški bolnišnici za vedno utihnil njen lepi glas. Draga Gabrijela, pustili ste nam neizbrisne spomine. Bili ste mladi, polni elana in navdušenja, ko ste našo skupnico deklet, ki smo komaj vstopile v Marijino družbo, usmerjali k verskim in moralnim vrednotam, nas s svojim prekipajočim veseljem razpoloženjem navduševali nad delom v Marijini družbi in nas tudi vodili na sprehode in krajše izlete. Lepo je bilo. Z vami smo preživele lep del naše mladosti in vedno vas bomo ohranile v kotičku

svojega srca. Zda ste odšli h Gospodu po zaslužno plačilo. Na nebeških poljanah ste se srečali s Pino, Netko, Ivanko, Danico, Vero in drugimi zaslužnimi družbenicami, ki so že dolgo v neznosti in ki so s svojim tihim in požrtvovalnim delom pustile v zgodovini Marijine družbe neizbrisen spomin. Uživate večni mir, tisti mir, ki ste ga zadnje čase tako zelo potrebovali. Člani rojanske župnijske skupnosti vas prosimo, da posredujete pri Bogu in nam izprosite, da naša skupnost še dolgo ne bi usahnila. Hvala vam za vse, draga Gabrijela. Počivajte v miru.

DVRANA TESSITORI Slori in Corecom

Mladi ne sprašujejo, pač pa zahtevajo!

Sodobna družba sili mladih k nenehnemu razvoju. Spremembe, ki jih mladina doživlja in ponotrani, zadevajo celotno razsežnost človekove biti. Spreminjajo se vrednote, način obnašanja in način vsakdanjega življenja. Mladi iz tržaške pokrajine niso nikakršna izjema, saj zrcalijo premike, ki so značilni za vrstnike na državni in evropski ravni. Današnja mladina se torej zavzeta in tudi zavestno premika po mreži postmodernih odnosov; nedvomno jo pogojujejo tudi evropski integracijski procesi. Če pa pogledamo na krajevno raven, opazimo, da postopno ukinitje fizičnih ovir z bližnjo Slovenijo postavlja mlade prebivalce tega prostora pred nove izzive komunikacije, medsebojnega poznavanja in sodelovanja.

To so zaključki posveta, ki ga je Slovenski raziskovalni inštitut priredil v sredo, 9. decembra, v sodelovanju z Deželnim odborom za komunikacije – Corecom, da bi predstavil novo dvojezično publikacijo z naslovom Mladina na prehodu – Mladi Tržačani pred izzivi postmoderne družbe, evropskih integracijskih procesov in medkulturnega sobivanja.

Gre za študijo, ki je nastala na osnovi nedavnih raziskav na pokrajinski, deželni in čezmejni ravni. Publikacija, ki sta jo uredila Devan Jagodic in Zaira Vidali, analizira z različnih zornih kotov vprašanja, povezana s položajem

mladih v primežu sodobnih družbenih tokov.

Prispevki se poglobljajo v odnos mladih do izobraževanja, dela in preživljanja prostega časa, v njihove vrednote in v oblike sodelovanja v družbi in skupnosti, v odnos, ki ga mlajše generacije imajo do okolja in do različnih etnično-jezikovnih komponent;

Enzo Riso, Devan Jagodic, Zaira Vidali, Milan Bufon in Franco Del Campo (foto IG)

poudarek je tudi na dojemaju čezmejne stvarnosti, ki je po nedavnem vstopu Republike Slovenije v šengensko območje vse bližja. Objava publikacije spada med dejavnosti, ki jih je Slori v sodelovanju z Deželnim odborom za komunikacije Furlanije Julijske krajine razvil v projektu Profil mladih – Preučevanje in promocija mladinske stvarnosti v tržaški pokrajini, ki ga je sofinancirala tržaška pokrajina.

Uvodno predavanje so prireditelji zaupali Enzu Rissu z milanskega inštituta za družbene vede, ki je v svojem posegu jasno začrtal profil italijanske mladine med 15.

in 25. letom starosti. Mladi Italijani se prihodnosti bojijo, njihov pogled na današnji in prihodnji državni ustroj pa izžareva treznost in jezo. Očitna je namreč želja, da bi državo prejel v lastne roke in jo končno preoblikovali in jo približali svojim potrebam in zahtevam. Generacija Q (mirna in apatična) se

počasi spreminja v generacijo alfa, ki jo odlikuje aktivno, dinamično in zagrizeno hrepenenje po izražanju lastnih idej ter pogledov.

Corrado Candian, z Deželnega inštituta za družbene študije, je nato v svojem prispevku prikazal nekatere izsledke obsežne raziskave o položaju mladih v tržaški pokrajini. Devan Jagodic (Slori) je v svoji raziskavi predstavil raznolik svet mladih ob meji; Franco Del Campo

(predsednik deželnega Corecoma) pa je analiziral odnos med mladimi dežele Fjk in novimi mediji. Maja Mezgec (ravnateljica Slorija) in Zaira Vidali (Slori) sta predstavili rezultate raziskave kvalitativnega značaja, ki preučuje način komunikacije med različnimi generacijami in stališča mladostnikov ter odraslih, zlasti v slovenskih društvih v Fjk. Vidali je pa je publikaciji prispevala še študijo, ki jo je izvedla med dijaki srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Sloveniji in dijaki višjih srednjih šol z italijanskim učnim jezikom v Italiji

ter med študenti univerz ob slovensko-italijanski meji. Raziskovalka je preverjala, kolikšno je njihovo znanje o manjšinskih narodnih skupnostih (slovenske v Italiji, italijanske v Sloveniji in na Hrvaškem) in kakšen odnos imajo do multikulturalnosti v Fjk in Slovenski Istri. Alessio Colautti iz Foruma

mladih tržaške pokrajine je ob koncu posveta predstavil perspektive, pričakovanja in hotenja mladih v tržaški pokrajini. Posvet je pokazal, da so mladi nad vse aktiven dejavnik medetničnih in medkulturnih premikov v našem prostoru: kot je uvodoma dejal predsednik Slorija Milan Bufon, gre žal zabeležiti zamudo, s katero se politika loteva poglobitvenih vprašanj, ki zadevajo vse, še zlasti pa mlade.

IG

Obvestila

Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor v sodelovanju z drugo La Quercia vabijo na delavnice za starejše osebe, družine in zainteresirane na temo Pomagajmo si pri ohranjanju dobrega počutja v Kamnarski hiši v Nabrežini od 17. do 19. ure. Štiri srečanja so že bila 12., 18. in 25. novembra ter 9. decembra, zadnje bo pod naslovom Interaktivne igre za boljše počutje s psihoterapevko A. Celea in psihologinjo R. Sulčić v četrtek, 17. decembra. Delavnice so brezplačne, zaželen je predpis na telefonske številke 0402907151, 3456552673 ali 3492809846.

Rajonski svet za Novo mitnico-Sv. Vid-Staro mesto organizira v nedeljo, 20. decembra, ob 16.30 božični koncert v cerkvi Bremadežnega Marijinega srca v ul. Anastasio 9/2. Sodeloval bo zbor Cappella Tergestina pod vodstvom dirigenta Marca Podde. Sledila bo družabnost v župnijskih prostorih.

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi

samostani in Transilvanije. Vpisovanje se prične na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu po Sv. treh kraljih vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200,00 evrov.

Darovi

Ob miklavževanju pri sestrah v Borštu darujejo starši in otroci 25 evrov za misijonarja Saksida in 25 evrov za misijonarja Tomaža Mavriča.

Za rojanski cerkveni pevski zbor daruje ga. Mira Bole v spomin na Alojzija Boleta 30 evrov in v spomin na Gabrijelo Zavadlav 30 evrov.

Za rojanski cerkveni pevski zbor daruje ob smrti Alojzija Boleta družina 100 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje Mirka Krmec 25 evrov.

*Na svet je privekal
VINCENZO,
mamiči Bredi in
očku Armandu
želimo veliko dobrega
ob tem lepem dogodku,
malemu pa veliko
sreče v življenju.*

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

FANTJE IZPOD GRMADE, OPZ LADJICA in CPZ DEVIN

vabijo na tradicionalni

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

na praznik sv. Štefana,

26. decembra 2009, ob 17. uri

v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu

Seja Deželne komisije za slovenske šole

V sredo, 9. decembra, je bila v Narodnem domu javna seja Deželne komisije za slovenske šole. Vodja Urada za slovenske šole, prof. Tomaž Simčič, je v svojem posegu nanizal pozitivne in negativne plati slovenskega šolstva v Italiji, ki je na splošno v dokaj spodbudnem položaju. To potrjuje bodisi naraščanje vpisanih bodisi kakovost, kot je potrdilo mednarodno preverjanje OECD PISA. Odprta vprašanja še

Foto Kroma

obstajajo: od racionalizacije ravnateljstev in šolske mreže do nerešene tematike ločenih seznamov osebja, od strokovnega usposabljanja šolnikov do delovanja samega Urada; negotovost povzroča tudi reforma višje srednje šole v Italiji, zaradi česar bodo morale šole v kratkem izbrati in ponuditi prenovljene učne smeri. Na javni seji je bil govor tudi o didaktični ponudbi in strokovnem usposabljanju šolnikov: kljub konvencijam med univerzami ostaja tovrstna izmenjava izkušenj še vedno na nizki ravni. Kljub temu pa je sodelovanje z institucijami matične domovine pozitivno, kar bi moralo narekovati razmišljanje o enotnem šolskem prostoru.

GLEDALIŠČE VERDI Koncert nagrajencev

Izjemno prepričljiva izvedba Marka Ozbiča

Za vsakega glasbenika je nagrada laskavo priznanje, ki kliče po konkretni možnosti potrjevanja dobrega rezultata pred publiko. Zato je tržaško gledališče Verdi priredilo slavnostno nagrajevanje tekmovalca za mlade dirigente Victor De Sabata v obliki koncerta, na katerem sta nagrajenca prve izvedbe vodila hišni simfonični orkester. Številna prisotnost predstavnikov slovenske kulturne stvarnosti poleg gostov, članov komisije, sina dirigenta Elia De Sabate in predsednice Pokrajine Trst Basa Poropat, je izražala upravičen ponos nad najvišjo uvrstitvijo rojaka Marka Ozbiča, ki je prejel drugo nagrado (prva ni bila

podeljena), posebno nagrado Društva uslužbencev Fundacije G. Verdi, stipendijo podjetja Suono Vivo in kritično izdajo opere Macbeth, ki jo je podarila založba Ricordi. Tretjo nagrado pa je prejela ruska dirigentka Alya Joffe, ki je odprla večer z izvedbo uverture Romeo in Julija Petra Iljiča Čajkovskega, pri kateri je nadarjena glasbenica pokazala odločno, a nekoliko ostro gesto, s katero se je izognila bolj čustveni obravnavi znane skladbe. Na papirju se je ta izvedba zdela bolj hvaležna preizkušnja zaradi dopadljivosti sloga in torej bolj neposrednega učinka na publiko v primerjavi z manj znano De Sabatovo simfonično pesnitvijo *Juventus* o

kontrastih mladostnih čustev, ki je bila zaupana taktirki drugonagrajenca. Na nastopu pa je izstopala ravno tale skladba, kot je tudi manj podkovano občinstvo lahko ugotovilo najprej pri zvoku orkestra, ki je pod Ozbičevim vodstvom pridobil

globino, homogenost, natančnost in široko paleto barvnih nians. Že od prvih akordov so energična roka tržaškega dirigenta, njegovo obvladanje in poglobljeno obravnavanje napetega emocijskega nemira in izrazne raznolikosti partiture prevzeli občinstvo in posredovali izjemno živo in prepričljivo izvedbo, ki je ovrednotila bolj redko izvajano delo. Predstojnik gledališča Verdi Zanfagnin je na začetku večera izrazil zadovoljstvo, da je tekmovalce poneslo ime Victorja De Sabate v svet; ime slavnega dirigenta je že dalj časa zapisano v zgodovini, prav gotovo pa bo tekmovalce doseglo plemenit cilj, če bo prineslo zaslužen srečo mladima nagrajencema.

PAL

SKD Barkovlje

Pisan predbožični sejem

Prostori barkovljanskega društva so tudi letos, in sicer od 1. do 6. decembra, preoblikovali lastno podobo in se spremenili v pravo pisano tržnico lastnoročnih izdelkov, ki so jih pripravile prijateljice SKD Barkovlje.

Na tradicionalnem predbožičnem sejmu je letos sodelovalo 22 udeleženk. Nekatero prijateljico razstavljajo več let, druge so se jim letos pridružile. Med njimi so članice skupine Il filo incantato, ki so svoje izdelke pri nas že razstavljale, nam je povedala koordinatorka predbožičnega sejma Vera Poljšak, ki

je letošnjo pobudo društva ocenila za zelo uspešno. "Imeli smo izredno veliko število obiskovalcev. Nekateri so se vračali dvakrat ali celo trikrat". Občinstvo je prvi obisk namenilo golemu ogledu stojnic, nato je med domačimi zidovi stekla presoja ogledanega in določitev zaželenega. "Nadaljnji obisk v naših prostorih je bil nakupovalnega namena".

Gospa Poljšak nam je še povedala, da je bila publika sejma res raznolika: veliko je bilo someščanov italijanskega jezika, ki se na prijeten način seznanijo z delovanjem barkovljanskega

društva: "Iz tega druženja nastajajo tudi nova prijateljstva in ideje za prihodnje. Nekateri se bodo udeležili našega silvestrovanja".

Sejem je presegel golo poslovno razsežnost, kar so dokazale tudi stranske pobude, ki se jih je udeležilo lepo število ljudi. "Razveselil nas je nastop sedanjih in nekdanjih učencev osnovne šole v Barkovljah, izredno uspešna je bila tudi pokušnja domačih sladice: naše prijateljice so pripravile izredne sladice, potice, pince in razne vrste piškotov, kar so naši obiskovalci nadvse cenili. Naši najmlajši pa so se veselili pred-

stavitve knjige Eveline Umek; odlomke iz knjige je interpretirala Nadia Roncelli", je dejala gospa Poljšak in omenila še prodajo voščilnic, ki so jih izdelali

Foto IG

otroci krajevne osnovne šole in otroškega vrta: "Z denarjem, ki so ga nabrali, bodo kupili šolske potrebščine". Posebno doživetje pa je bil nastop harmonikarja Ig-

orja Zobina in sopranistke Sare Temperini Beoni (oba z Glasbene matice), s katerim so prireditelji, v torek, 1. decembra, odprli letošnji predbožični sejem.

Na stojnicah so si obiskovalci lahko ogledali in kupili unikatne izdelke, saj so sad ročnega dela. Predmeti so raznoliki in zelo kakovostni. Tudi letos so prevladovali bižuterija, kamen in porcelan, svileni izdelki ter božični okraski; na razstavi so bili še okvirji s suhim cvetjem, domače milo s kakovostno morsko soljo, izdelki iz filcane volne. Skratka, predmeti za vse okuse!

Zlate medalje na sejmu v Nürnbergu

Novi izzivi in priložnosti v času gospodarske krize

Mednarodna priznanja slovenskim ustvarjalcem – inovatorjem

Leto 2009 je Evropska unija proglasila za leto inovacij in ustvarjalnosti. Tako so v tem času potekali številna posvetovanja, simpoziji, specializirane razstave in sejmi. Zelo pomemben in mednarodno odmeven je inovatorski sejem IENA v Nürnbergu, ki je trajal od 5. do 8. novembra 2009; udeležilo se ga je okoli 800 inovatorjev iz 34 držav. Nastopali so tudi slovenski ustvarjalci – inovatorji, ki so združeni v Inovatorskem centru ASI, kar pomeni Aktivni slovenski inovatorji. Slovenski inovatorji so prejeli štiri zlate, dve srebrni, dve bronasti medalji in dve posebni priznanji.

Od slovenskih razstavljavcev, izumiteljev in inovatorjev bi posebej omenili Ivana Gregoriča z Vogrskega pri Novi Gorici, ki je prejel najvišje priznanje, to je zlato medaljo za univerzalno samohodno kosilnico. Bistvo njegovega patentiranega izuma je univerzalna samohodna kosilnica. Ta izdelek – izum je inovator na izviren način oblikoval in pripravil prototip, ki je koristen že za proizvodnjo. Z delovanjem je ta samohodna kosilnica dokazala koristnost, funkcionalnost, ekonomičnost in prilagodljivost za najzahtevnejše terene. Uporablja se lahko za rezanje trave, v čistilne in vzdrževalne namene na kmetijskih in drugih površinah. Naprava je zasnovana tako, da ustreza najzahtevnejšim standardom, je neškodljiva za vsakdanjo uporabo, nima vibracij, ne povzroča hrupljenja v rokah, niti vdihavanja izpušnih plinov ali ropota.

Povezana s temi razmišljanji je pomembna ugotovitev, da ustvarjalnost ne pozna meja. Če je ustvarjalnost realizirana do faze proizvodnje in prodaje, predstavlja bistvo uspeha. Trg je namreč tisti, ki sprejme ali odvrne še tako zanimive patente, če niso uporabni za vsakdanje delo. Tudi pri obravnavi globalizacije ter internacionalizacije moramo upoštevati bistvo filozofije in prakse marketinga, ki temelji na dejstvu, da proizvajamo tiste izdelke in storitve, za katere smo ugotovili tržni interes. S tem zmanjšamo številna možna tveganja in z razvojem, s proizvodnjo in prodajo potrebnih izdelkov za plačilno sposobno povpraševanje dosežemo zadovoljstvo tržnih strank, zaposlenih in lastnika kapitala z doseženim dobičkom. Seveda pa obravnava marketinga ni

tako enostavna kot v teh razmišljanjih. Potrebno je obvladati marketinški splet za izdelke oz. storitve, strategijo marketinga, marketinško informacijski sistem, tržne raziskave in niz drugih aktivnosti, da bi dosegli želene rezultate. Globalizacija in sedanja gospodarska ter finančna kriza predstavljata določene izzive menedžerjem, obrtnikom, podjetnikom in drugim poslovnem. Uspešno bo le tistim, ki znajo povezovati ustvarjalnost in marketing ob ustreznem načrtovanju strategije marketinga. S kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji bomo ustvarili prednosti pred tekmeči na domačem in tujem trgu. Ob vsem tem igrajo pomembno vlogo blagovne znamke in ustrezna organiziranost poslovanja z upoštevanjem znanja, izkušenj, doseženih referenc, izmenjave najboljših

Ivan Gregorič je prejel zlato medaljo za univerzalno samohodno kosilnico

praks itd. Slovenija predstavlja razmeroma majhen trg; zato moramo razvijati, proizvajati in prodajati izdelke za tuje trge. S tem se srečujemo z globalizacijo, ki nas spodbuja za razvoj takih izdelkov in storitev, ki jih lahko ponudimo najzahtevnejšim tujim trgov. Tista slovenska podjetja, ki so se tega dejstva zavedala že v preteklosti, so razmeroma hitro zaorala na poti internacionalizacije in globalizacije. Prav globalizacija, internacionalizacija in mednarodno sodelovanje v najširšem smislu besede, je proces, ki zahteva veliko znanja, izkušenj, energije, predanosti in zmogljivosti tveganj, da bi tako dosegali dolgoročno zastavljene cilje. Z mednarodnimi srečanji, s sejmi izumov, prototipov in drugih dosežkov vzpostavljamo pomembne poslovne stike ter komuniciramo z možnimi preteklimi, sedanjimi ali prihodnjimi kupci, ki so zanimivi za konkretne slovenske in druge inovacije. V industrijsko razvitih državah delujejo organizacije, društva in najrazličnejši patentni in drugi skladi, ki spodbujajo ustvarjalce, trgovce in druge za razvoj, proizvodnjo, prodajo in mednarodno sodelovanje. Nekateri avtorji predvidevajo, da se bodo marketinške aktivnosti v

bližnji in daljni prihodnosti bistveno spremenile, kar je razumljivo glede na okoliščine, dejstva, konkurenco in tržne zahteve; vendar v bistvu človek potrebuje niz dobrin, ki jih nekdo mora proizvesti, ponuditi, prodati in servisirati. Zato se moramo zavedati, da tudi dolgoročno bodo vloga, mesto in pomen marketinga igrali pomembno vlogo, zlasti pri globalizaciji; seveda so potrebne in bodo potrebne določene reforme, saj človekov razvoj v našem času najtesneje povezujemo s skupnim dobrim, ker pohlep po dobičku vodi v razprševanje bogastva in ustvarja revščino. Zato so številni vidiki sedanje finančne in gospodarske krize izredno pomembni za vsakdanje razmišljanje, analiranje in ukrepanje. Izhod iz krize in nove oblike razvoja v prihodnosti so medsebojno povezani in stremijo po novem, celovitem razmišljanju razvojne strategije in novi humanistični sintezi. V vsakem primeru predstavlja kriza določene izzive in priložnosti za razločevanja, s pomočjo katerega je potrebno oblikovati in razviti novo

vizijo prihodnosti v duhu zaupanja in ne obupavanja ob soočenju s problemi in težavami tega obdobja. Razvoj mora biti polivalenten in v zvezi s tem velja poudariti celovitost človeka, ki je prvi kapital, ki ga moramo varovati in razvijati ob spoštovanju človekovih pravic in ne z ločevanjem razvoja narodov, ob zagotavljanju delovnih mest in pravice do dela.

Lahko rečemo, da so izumitelji oz. inovatorji v določenem smislu revolucionarji na področju znanosti in tehnike, ker nenehno izboljšujejo delo in sredstva v gospodarstvu. Zato velja še omenba za srebrno medaljo, ki sta jo prejela na sejmu inovacij v Nürnbergu Rafael Cingerle za rotacijske hidravlične klešče in Gregor Pevc za varovalo nadzemskih vodov. Rafael Cingerle je za svojo pravno zavarovano inovacijo in za izvedbo prototipa prejel na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju septembra 2009 nagrado za najboljši inovativni izdelek na sejmu. Pomembna je tudi zlata medalja, ki jo je ta izumitelj prejel od srbskega združenja inovatorjev iz Beograda, kakor tudi zlata medalja slovenskega združenja inovatorjev ASI. Ta inovator je prejel tudi druga pomembna odličja.

Gabrijel Devetak

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Odprtost in sprememba.

Mesto pričanja ponovno, kot vedno v decembru, nervozno hiteti. Vsakič se od vsega tega vrveža bolj odtujujem. Razmišljam o vseh besedah in mislih, ki so navadno izrečene v božičnem času. Vse besede o miru, spravi, razumevanju, brezpogojni ljubezni, upanju. Vsi smo jih slišali, brali, izrekli, vsakemu so se seveda zdele več kot umestne, edine primerne. Pa je vsak od nas potem večkrat udejanjal povsem nekaj drugega. Denimo **razumevanje**: kolikokrat smo se sploh obregnili ob to, kar resnično pomeni? Kdaj smo se zares, v intimi svoje duše, vprašali, ali nismo njega ali njo napak razumeli? Ali smo resnično pogledali svet za hip skozi njegova/njena očala, videli, kar on/ona vidi, začutili, kar bi si on/ona želel videti? Seveda je retorika vmes, iz sebe se ne moremo izvzeti, velika lekcija za življenje pa je, ko nam uspe določeno zadevo videti z različnega zornega kota.

Obstajajo življenjske situacije, ki jih docela dojameš edinole, če vanje padeš. In vendar se malodane vsak izmed nas na svoji življenjski poti, če že (na srečo) ne direktno, pa posredno sooča z občutkom strahu in nemoči ob diagnosticiranem tumorju, destabilizacijskim občutkom, vezanim s težko zanositvijo, občutkom razraščanja ogromnega notranjega črva ob izgubi zaposlitve, strahom pred jutrišnjim dnevem in nemočjo ob spremljanju usihajočega življenja druge osebe. Vsek od nas se prej ali slej pobježe ali na srečo le posredno mora soočati s težjimi življenjskimi situacijami. Verjetno si le takrat v takem fizičnem in psihičnem stanju, da ti uspe se odpreti razumevanju situacije. V tem predbožičnem času pa bi zaželela sebi in drugim, da bi se tudi drugače in bolj

pogosto poskusili izvzeti iz običajnih vzorcev, da bi si v večji meri upali približati se človeku, ki je včasih zelo zelo blizu. Morda je "razumevanje" preambiciozna beseda, lahko pa si vsaj prizadevamo za "poskus razumevanja". Žal je skoraj vedno tako, da se sploh ne zavedamo, kako izredno daleč smo od njega.

Upanje. Želimo in zaželimo si boljšega sveta, verjetno pa se ne zavedamo dovolj, da moramo za to tudi kaj storiti. Tudi in predvsem v sebi. Želimo si različnih medsebojnih odnosov, nismo se za to odločili, da pričnemo pri sebi. Včasih je razlog za pasivnost strah pred novim, pred negotovostjo, ki jo sprememba prinaša. Dostikrat pa nas omejujejo že lastni mentalni

koncepti in prepričanja o svoji nemoči, neprimeren času, slabih pogojih, kar pa je pogosto le krinka za nedejavnost. Pomislimo le na zgodovino: epohalna odkritja so pogosto nastajala v revnih, bednih razmerah, brez prave opreme, celo z zelo malo znanja in informacij. Takšni nemožni pogoji so bili nemalokrat celo spodbuda za spopad z njimi, za sanje o

lepši prihodnosti.

Večkrat dopuščamo, da nas ustaljeni vzorci ("tako je pač") bremžajo na poti do spremembe. Ker za to gre: morda bi si v tem predbožičnem času zaželela predvsem odprtosti do spremembe, ki vključuje tudi konkretno pripravljenost, da za to tudi kaj storimo. Obstajajo ljudje, ki so zmožni resnično uvideti možnost pozitivne spremembe tudi v težjih situacijah. Občudujem npr. človeka z družino, ki se je ob odpustu iz službe zaradi krize znal dvigniti in ne kloniti malodušno, zavihal si je rokave in z vsemi praktičnimi problemi na noge postavil povsem novo dejavnost.

Šalovci nad Ormožem in Središče ob Dravi Priveditev ob 100-letnici rojstva dr. Vinka Brumna

V soboto, 5. decembra 2009, je v Šalovcih nad Ormožem in nato v Središču ob Dravi potekla slovesna obeležitev 100-letnice rojstva pedagoga in filozofa dr. Vinka Brumna. Dr. Brumen se je namreč rodil 6. decembra 1909 v Šalovcih. Osnovno šolo je obiskoval v Središču ob Dravi, meščansko šolo v Ormožu, učiteljske pa v Mariboru. Na Univerzi v Ljubljani je diplomiral iz pedagogike in filozofije. Bil je učenec filozofa Franceta Vebra in pedagoga Karla Ozvalda. Izpopolnjevanje univerzitetnega študija je nadaljeval v Nemčiji in Angliji. Izbruh 2. svetovne vojne je dočkal v Ljubljani, kjer je postal profesor na ljubljanskem učiteljskišću. Ob koncu vojne je prišel na Primorsko in pomagal obnovljati slovensko šolstvo. Dve leti je bil ravnatelj slovenskega učiteljskišča v Gorici. Zaradi neurejenih poveljnih razmer se je s soprogo Ljudmilo Šušteršič odločil za emigracijo v Argentino, ka-

mor je prišel leta 1948. Polagoma se je vključil v novi ambient in se zaposlil pri eni najbolj znanih knjižnih založb v Buenos Airesu. Bil je pomemben član slovenske povojne emigracije v Argentini in se udeleževal predvsem na kul-

okraju Hurlingham.

Prireditev je potekala na pobudo Občine Središče ob Dravi in Zgodovinskega društva Ormož. Najprej so v Šalovcih ob 13. uri odkrili in blagoslovili spominsko ploščo na vaški kapelici. Ob

14.30 pa je bila v Kulturnem domu Sokolada v Središču ob Dravi daljša predstavitev Brumnovega življenja in dela. Po nastopu gostiteljev in pokroviteljev pobude so spregovorili zgodovinar dr. Stane Granda, sociolog mag. Bojan Čas

ter novinar in filozof Martin Breclj. Dr. Granda je prikazal zgodovinski okvir časa in razmer, v katerih je deloval dr. Brumen, ter orisal njegovo življenjsko pot. Mag. Čas je povedal, kako se je srečal z Brum-

novimi deli v časih, ko je bila slovenska politična emigracija v Sloveniji tabu tema. Breclj pa je predstavil dr. Brumna kot zdomskega misleca in sploh kot filozofa. Spored je zaključil lep solistični nastop opernega pevca Marka Finka, ki je ob klavirski spremljavi prof. Ivana Vombergarja zapel nekaj argentinskih in slovenskih samospevov.

avb

turnem področju. Objavil je vrsto člankov in drugih prispevkov v slovenskem tisku v Argentini, pa tudi nekaj knjig splošno kulturne, zgodovinske in filozofske narave. Bil je tudi med ustanovnimi člani Slovenske kulturne akcije, osrednje znanstvenokulturne organizacije slovenske politične emigracije v tej južnoameriški državi. Umrli je 25. marca 1993 v buenosaireskem predmestnem

Einspielerjeva nagrada

Letošnji prejemnik je Franz Pacher

V Celovcu so v petek, 4. decembra, zvečer podelili Einspielerjevo nagrado za zasluge pri razvoju slovenske manjšine v Avstriji. Prejel jo je predsednik Koroške gospodarske zbornice Franz Pacher. Kot je pred podelitvijo poudaril

predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Karel Smolle, je Pacher prav na področju gospodarskega sodelovanja s Slovenijo svetel zgled. Slavnostni govornik na podelitvi je bil visoki predstavnik mednarodne skupnosti v BiH Valentin Inzko.

Poudaril je, da je Pacher deloval v koristi drugačne podobe avstrijske Koroške, ki jo zaznamuje "samospoštovanje". Pacher pa je v svojem zahvalnem govoru dejal, da si bo še naprej prizadeval za dobro sodelovanje s slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem. Izrazil pa je dvom, da se lahko vse težave manjšin rešijo zgolj prek pravnikov. Einspielerjeva nagrada je poimenovana po duhovniku, profesorju slovenščine, politiku in publicistu Andreju Einspielerju, ki se je v 19. stoletju zav-

zermal za enakopravnost Slovencev. Bil je izdajatelj več časopisov, leta 1851 pa je skupaj s škofom Antonom Martinom Slomškom ter profesorjem Antonom Janežičem ustanovil Mohorjevo družbo ter s tem tudi najstarejšo založbo na avstrijskem Koroškem in med Slovenci nasploh. Prvič so Einspielerjevo nagrado podelili leta 1988 ob 100-letnici Einspielerjeve smrti. Takrat sta odlikovanje prejela pobudnika dialoga v cerkvi, soprodsednika slovensko-nemškega koordinacijskega odbora pri

krški škofiji, Ernst Waldstein in Valentin Inzko.

Med Einspielerjevimi nagradenci so med drugimi nekdanji avstrijski predsednik Rudolf Kirchschläger, zgodovinar Anton Pelinka, škof Egon Kapellari, nekdanja generalni direktor ORF Gerhard Weiss in direktor ORF na avstrijskem Koroškem Gerhard Draxler, deželni glavar Južne Tirolske Luis Durnwalder, univerzitetni profesor Peter Gstettner, nekdanja avstrijska ministrica za izobraževanje Hilde Hawlicek in posmrtno restavrador Hans Piccittini.

V vladi težnje za ustavitev demokratičnih procesov

Dr. Danilo Türk na zatožni klopi opozicije

V Sloveniji potekajo verske in družabne prireditve v pričakovanju božičnih in novoletnih praznikov. Nekaterim bodo prazniki omogočili duhovni mir, za mnoge pa bodo čas tesnobe in bolečin, zlasti zaradi vsestranske krize. V politiki pa se kažejo težnje za zavrnitev demokratičnih procesov in vrnitev države vsaj posredno v stanje, kakršno je bilo v prejšnji državi. Vlada v omenjeni smeri izvaja spremembe, ki se morda zdijo zgolj upravno-administrativnega značaja. Zamenjala je večje število funkcionarjev na ministrstvih in drugih državnih službah in v gospodarskih družbah in drugih dejavnostih, kjer je država večinski lastnik ali upravljalec. Namere vlade in njene koalicije so očitne tudi iz predloga novih članov upravljalških teles javne Radiotelevizije, kot jih bodo oblikovali skladno z novim zakonom o RTV Slovenija. Vanje naj bi imenovali tudi nekatere znane politike levčarske usmeritve, pri odločanju o novih kadrih pa naj bi imel pomembne pristojnosti predsednik države dr. Danilo Türk.

Nov zasuk v slovenski politiki je povzročil prav državni poglavar, ki je za domnevne zasluge pri osamosvajanju Slovenije odlikoval notranjega ministra v prejšnjem režimu, Tomaža Erta. Odmevi na to dejanje se zmeraj trajajo in se širijo v evropski prostor. Dnevnik Delo je v nekem članku celo ugibal, "ali bo odlikovanje Erta spodbudilo Türk". Zaradi poimenovanja

ulice v Ljubljani "po diktatorju" Josipu Brozu Titu in odlikovanju Erta je najprej protestirala poslanska skupina ljudskih strank v državah članicah povezave, ki je največja v Evropskem parlamentu, zatem pa tudi na kongresu Evropske ljudske stranke v Bonnu. Bilo je prisotnih 1.500 delegatov, med njimi nemška kanclerka Angela Merkel, in vsi so podprli resolucijo zoper odlikovanje, ki ga je podelil slovenski predsednik. Zagotovo je dejanje Danila Türka zmanjšalo ugled Slovenije v EU, v Sloveniji pa hoče opozici-

Andreja Valič

ja primer razčistiti do kraja. Predsednica komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Eva Irgl iz SDS je zahtevala nujen sklic izredne seje te parlamentarne komisije, na kateri naj bi od državnega poglavarja zahtevali, da pojasni svoje ravnanje, ki da je bilo "v nasprotju z zakonom in ustavo". Zanimiv je komentar, ki ga je o

dejanju predsednika države v novi številki tednika Mladina objavil kolumnist Janko Lorenč. V prispevku z naslovom Monarh brez krone je zapisal, "da je Danilo Türk tik pred svojo drugo obletnico razčustvoval državo z odlikovanjem Tomaža Erta". Skoraj vsa slovenska občila so veliko poročala o imenovanju dr. Antona Stresa za novega ljubljanskega škofa in metropolita. Značilno in glede na sedanje politične razmere je pomenljivo, da so avtorji prispevkov v veliki večini zelo

ugodno ocenili osebnost in dosedanje delovanje novega cerkvenega dostojanstvenika. Pri tem so citirali izjavo novega nadškofa, "da Katoliška cerkev in njeni člani v Sloveniji smemo pričakovati, da bomo za svoje poslanstvo imeli enake možnosti, kakor jih ima Cerkev v drugih primerljivih evropskih državah. Nič več in nič manj". Javna

občila nadalje navajajo izjavo kardinala dr. Franca Rodeta, "da z imenovanjem dr. Antona Stresa Cerkev na Slovenskem stopa v novo obdobje in to naj bo v znamenju nezlomljivega upanja, idejne jasnosti in krščanskega poguma". V nestrankarski reviji Svobodna misel pa je Gojko Bervar zapisal, "da ima o dr. Antonu Stresu visoko mnenje tudi večina nazorskih istomišljenikov. V njem prepoznavajo vrhunskega intelektualca, strpnega človeka dialoga, sposobnega razumeti tudi nasprotna stališča. Dr. Stres je verjetno najbolj pristojna oseba, ki jo je Katoliška cerkev imela kdajkoli na mestu ljubljanskega škofa in metropolita".

Študijski center za narodno spravo omejen v svoji dejavnosti

Magistrica Andreja Valič je v intervjuju, objavljenem v Novi reviji, obširno obravnavala poslanstvo in delovanje študijskega centra za narodno spravo v Sloveniji, tudi njegove evropske razsežnosti. Na vprašanje o statusu ustanove je odgovorila, "da je javni zavod, ki se financira prek ministrstva za pravosodje. Še vedno moramo vsak mesec sproti prositi, da nam Ministrstvo dodeli denar za plače in materialne stroške. Udeležujemo se mednarodnih dejavnosti, ki so izjemnega pomena za naš študijski center, toda zelo pogosto na svoje zasebne stroške".

In še novica iz politične kronike. Nekdanji član vodstva Socialnih demokratov in minister za delo v vladi Antona Ropa, Vlado Dimovski, zatrjuje, da je stranko ustanovil zaradi poslabšanja gospodarskega in socialnega položaja v Sloveniji in nezadovoljstva prebivalstva s stanjem v državi. Dejal je še, "da bi morali ustvariti nov začetek Slovenije, morda tudi s sklenitvijo nove družbene pogodbe".

Marijan Drobež

Za novo gripo je dovolj cepiva

Premalo je zanimanja za cepljenje

Tudi v Sloveniji se uredničujejo domneve in napovedi zdravstvenih ustanov in zdravnikov, da se

bo pojavila epidemija nove gripe. Širi se postopno v vse predele države, doslej pa je zaradi okužbe z virusom

omnjenih boleznih umrlo dvanajst ljudi. Obiski učencev in dijakov v šolah so se občutno zmanjšali, vendar bolj zaradi bojazni pred okužbo kot pa zaradi dejanskega širjenja epidemije. Ministrstvo za zdravje, Inštitut za varovanje zdravja, Zdravstveni domovi in tudi posamezni zdravniki, ki so se že cepili, pozivajo ljudi, naj se cepijo, ker je

to edino zagotovilo, da se ne bodo okužili. Vendar je za cepljenje premalo zanimanja, tudi med zdravstvenimi delavci. Pri tem pa je vlada kupila dovolj cepiva, da bi lahko dostili vsem potrebam. Epidemiologi napovedujejo, da bi za novo gripo lahko zbolelo od 25 do 30 odstotkov celotnega prebivalstva. Če bo tako, se bo moralo zdraviti vsaj sedem dni od 191 tisoč do 229 tisoč ljudi, ki bi se okužili z virusom nove gripe. V primeru, da bo epidemija večjega obsega, bo k zdravljenju obolelih prispevala tudi slovenska vojska. V svoji vojaški bolnišnici ima namreč od 120 do 150 bolniških postelj. Vojaško bolnišnico, ki ima ime Bolnišnica Role 2 LM, bi tako sploh prvič uporabili za zdravstvene potrebe države.

Dolga leta prikrito grobišče v Hudi Jami

Dela se nadaljujejo

V rudniku v Hudi Jami, kjer so marca odkrili prikrito grobišče, nadaljujejo dela. Preden bodo delavci Rudnika Trbovlje-Hrastnik začeli z izkopavanjem, bodo morali urediti zračenje ter napeljati elektriko in vodo, je za STA povedal vodja sektorja za vojna grobišča na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marko Štrovs.

Glede vladnega programa za ureditev vojnega grobišča Huda Jama je Štrovs pojasnil, da gre pri tem programu samo za odločitev, ali se uredi grobišče znotraj jamskih prostoro-

rov ali pa bo potreben prekop.

Po njegovem mnenju bo grobišče urejeno v rudniku, saj ta ni več v uporabi, ampak opuščen, in tudi prostora v njem je precej. "Tisti prostori, kjer so bili izvršeni poboji, so precej obširni, tudi precej je zasutega, tako da je težko sploh najti vse, ki so tam", je še povedal vodja sektorja za vojna grobišča.

Vlada je sicer konec novembra, v prerezporeditvi pravice porabe, za izvedbo programa del za preureditev jamskih prostorov in opuščanjem premogovniku Barbara rov v

trajno grobišče žrtev vojne in revolucionarnega nasilja praznovredila 145.273 evrov na proračunski postavki Javni zavodi na področju kulturne dediščine. Sredstva so namenjena ministrstvu za kulturo. To bo z ustreznimi odločbami naložilo Muzeju novejših zgodovine Slovenije, da izvede vse potrebne postopke in aktivnosti za ureditev grobišča Huda Jama.

Kot je znano, je treba po odredbi preiskovalnega sodnika v Celju nadaljevati dela pri izkopu iz drugega jaska v rudniku v Hudi Jami, kjer so marca letos našli več sto muhificiranih posmrtnih ostankov žrtev povojnih pobojev. Vendar se je pred nadaljevanjem del zapletlo, saj je rudarska inšpektorica ugo-

točila, da so dela v jami že tako obsežna, da je treba pripraviti poseben projekt. Tega je izvajalec del Rudnik Trbovlje-Hrastnik izdelal in ga konec septembra dal v revizijo.

Kdo so žrtve, zakopane v rovu Barbara, ni znano, po nekaterih navedbah pa naj bi bili med njimi slovenski domobranci in hrvaški ustaši. Preiskovalci doslej na truplih niso odkrili strelnih ran, zato domnevajo, da so ti ljudje umrli zaradi zastrupitve s plinom. Doslej so iz rova iznesli 726 trupel, po ocenah zgodovinarja in vodje evidentiranja prikritih grobišč Mitje Ferenc pa naj bi bilo v prvem jasku še okoli 2500 trupel. Trupla naj bi bila tudi v drugem in tretjem jasku.

Kratke

Vabilo na pohod z baklami

Občina Miren Kostanjevica, Občina Sovodnje ob Soči, Krajevna skupnost Miren in kulturna društva vabijo na tradicionalni pohod z baklami, ki bo v petek, 18.12.2009, ob 18.30. Zbirno mesto bo v Mirnu, pri Grabcu.

V Sloveniji poštni znamki pred božičnimi in novoletnimi prazniki

Pošta Slovenije je izdala zadnji letošnji sklop pošttnih znamk. Med njimi sta znamki z božičnim in novoletnim motivom, ki ju je mogoče uporabiti za pošiljanje voščilnic po Sloveniji in v tujino. Znamki so izdali v standardni izvedbi, v polah s 50 znamkami in v zveščkih z 12 znamkami na samolepilnem papirju. Mag. Bojan Bračič, urednik Biltena, v katerem predstavljajo nove poštne znamke, je o Božiču in novem letu zapisal: "Še slab mesec in spet se bomo zbrali v večji ali manjši družbi ob najbolj veselih praznikih v letu. Božične praznike bomo preživel v krogu najbližjih, v toplem zakurjeni sobi z drevescem, okrašenim z lučkami, sladkorčki in pisanimi trakovi. Praznovanje prihoda novega leta je običajno bolj hrupno, v večji družbi ali celo množici, saj se pričakovanja novega leta vse bolj selijo na ulice in trge velikih pa tudi manjših mest. Pošta Slovenije vsako leto pripravlja za pošiljanje božičnih in novoletnih voščilnic posebne znamke, ki s svojimi motivi že na daleč izdajajo svoj namen. Na ta način tudi sama želi vse najboljše vsem uporabnikom njenih storitev".

Špolska bolnišnica dr. Franca Derganca v Šempetru pri Gorici

V splošni bolnišnici dr. Franca Derganca v Šempetru pri Gorici so slovesno izročili v uporabo nov najmodernejši digitalni mamograf v Sloveniji. Ta omogoča diagnostiko in zdravljenje boleznih dojk, ki ju usmerja obstoječi Odsek za boleznih dojk. Neda Bizjak, zdravnica specialista in vodja odseka za boleznih dojk Ginekološko-porodniške službe v bolnišnici, je povedala, "da v njihovi onkološki ambulanti lahko bolnice po operaciji zaradi raka na dojki prejmejo skoraj vse sistemsko zdravljenje, zaradi katerega so še pred nedavnim morale v Ljubljano. Imamo mamarno-onkološki konzilij pod vodstvom svetovno priznane strokovnjakinje, ustanovili smo Ambulanto za boleznih dojk, dobili smo VACORO, to je pištolo za diagnostične širokoigelnne biopsije sprememb na dojkah, in sedaj tudi digitalni mamograf, ki je najmodernejši v Sloveniji. Spričo vloge in razvoja Ginekološko-porodniške službe nam je uspelo, da v nacionalnem programu kandidiramo za enega izmed treh sekundarnih centrov za boleznih dojk v Sloveniji. Druga dva centra sta v Ljubljani in Mariboru". Nabava najnovejših medicinskih pripomočkov v bolnišnici v Šempetru pri Gorici je mogoča predvsem zaradi denarnih prispevkov posameznikov, ustanov in podjetij na Goriškem.

SNG Nova Gorica / Gostovanje beogradskega gledališča

V ponedeljek, 30. novembra, ko se je iztekal najbolj mrk mesec v letu, je v Slovensko narodno gledališče Nova Gorica prišlo v goste Narodno gledališče Kikinda in Hop. La iz Beograda. Trinajst igralcev je v predstavi in dognani režijski zamisli Anđelka Nikolića na skoraj praznem odru na njem so se le občasno med prizori pojavljali nekateri nujni scenski elementi – odigralo sporočilno močno predstavo O nasilju. Predstava je stekla po motivih Shakespearove drame Tit Andronik, v kateri je osrednja figura rimski vojskovođa s svojo tragično zgodbo. Uprizoritev

obrnava predvsem problem nasilja, ki je žal prisotno, odkar človek stopa po tej teptani Zemlji. Nasilje so opisovali že antični pisatelji in nekateri ga tudi ostro obsojali, o njem je pisal veliki William Shakespeare in drugi dramatik v kasnejših dobah. Vesti o krutih fizičnih dejanjih in moralnih pritiskih med domačimi stenami, med z dolgočasnimi mladimi, ki jih včasih do najhujšega privedejo že banalen spor, ljubosumje ali kaj podobnega, in pa o nečloveškem mafijem obračunavanju beremo lahko v vsakodnevnih kroniki, pa tudi radio in televizija nam vedno znova strežeta s presunljivimi novicami. In prav o problemu nasilja, ki ga ni mogoče iztebiti iz družbe, govori predstava beogradskega gledališča, v kateri se krutostim ne morejo izogniti ne zmagovalci ne poraženci, pripoveduje pa tudi o pridobitnikih, o patriotizmu, o ideologiji, ki se tudi rada sprevrže v nasilnost. Spregovori o žrtvah, ki niso deležne sočutja, in o večkrat povsem nerazjasnjenih zločinih in o vojnah, ki razsajajo med ljudmi, odkar obstaja človeštvo, in jim ni videti konca. Kruta resničnost, ki jo izrisuje predstava, se globoko zareže v gledalčev zavest in občinstvo je le nemočen opazovalec temnega gledališkega dogajanja, ki ga resnični dogodki vsakdanje kronike gotovo še prekašajo. Žal ne prav številna publika je intenzivno spremljala predstavo, ki je do skrajnosti napela tragični dramski lok in se zarisala v gledalčev spomin s pronicljivostjo starogrške tragedije.

Vest iz briške vinske kleti

Padec prodaje doma nadomeščajo z izvozom

Vinski kleti Goriška Brda pričakujejo, da bodo kljub krizi prodali okoli šest milijonov litrov vina, s čimer bi količinska prodaja ostala na lanski ravni. Zaostreno poslovanje naj bi se nadaljevalo tudi v prvih treh mesecih prihodnjega leta, spomladi pa naj bi se razmere izboljšale, je za STA povedal direktor briške kleti Silvan Peršolja.

"Tesno bo. Ne pričakujemo kakih velikih števil. Če se bomo priklopili do pozitivne ničle, bo v redu, saj stroški zelo rastejo, predvsem pri vlaganjih v izvoz. Poleg tega ve-

tošnje poslovanje briške vinske kleti, ki sodi med največje v Sloveniji, predstavil Peršolja. Padec prodaje na domačem trgu, kjer se je najbolj zmanjšala prodaja v najvišjem razredu in v gostinstvu, medtem ko pri prodaji v trgovinah beležijo celo rahlo rast, skušajo nadomestiti s povečanjem izvoza. Prodaja na tuje trge naj bi tako dosegla petino ali četrtno celotne prodaje, ki naj bi količinsko bila nekoliko nad lansko. "Letos smo pričakovali visoko rast izvoza, npr. v Italiji celo podvojitev količin, a bomo imeli le 15-odstotno rast. Že podpisane pogodbe, zlasti v

vih besedah kupci tudi pri nakupih vin veliko bolj premisljujejo, "vrednost za denar" pa je načelo, ki jih trenutno vodi pri nakupovanju, je opozoril na spremembo pri vedenju potrošnikov zaradi gospodarske krize. Tako med drugim v briški vinski kleti opažajo bistveno manjši nakup novoletnih daril.

Na vinskem trgu, kjer naj bi kriza na poslovanje slovenskih vinskih družb močno vplivala vsaj še v prvih mesecih prihodnjega leta, po besedah Peršolja opažajo tudi obrat od rdečih k svežim belim vinom, ki so v porastu. Kot eno glavnih težav pri prodoru slovenskih vinarjev na tuje trge je omenil slabo prepoznavnost Slovenije v tujini. Po predsedovanju EU se je to izboljšalo, a bo potrebno še veliko dela, je poudaril Peršolja. Sicer pa so v briški vinski kleti med letošnjo trgovino prevzeli 9003 tone grozdja. "S pridelkom smo zelo zadovoljni, saj smo imeli po dolgem času normalen letnik, skoraj brez toče. Vreme je bilo optimalno, tako da

imamo tudi optimalno kakovost", je še povedal Peršolja.

liko izvažamo v ZDA, pri čemer nam šibek tečaj dolarja že dalj časa dela težave", je le-

Italiji, so zamrznjene, ker se bolj posvečajo svojim vinom", je pojasnil Peršolja. Po njego-

Stara tradicija ohranja svoj čar

Obiskovalci dunajskih plesov se ne zmenijo za gospodarsko krizo

Obiskovalci znamenitih dunajskih plesov se za svetovno gospodarsko krizo očitno ne zmenijo prav veliko. Dunajske plesne, ki vrhunec dosežejo s slovitim opernim plesom, bo po napovedih Dunajske gospodarske zbornice namreč letos obiskalo 315.000 obiskovalcev, kar je 15.000 več kot lani. "Prodaja kart doslej poteka zelo pozitivno", je ob predstavitvi aktualne raziskave novinarjem na Dunaju zadovoljna povedala

predsednica gospodarske zbornice Brigitte Jank. Dunajske plesne naj bi sicer v tokratni sezoni obiskalo nekaj manj tujih gostov - njihovo število naj bi v primerjavi z lanskimi 100.000 padlo na 80.000 -, vendar pa bodo Avstrijci ta manko nadomestili sami. Dunajske plesne naj bi letos namreč obiskalo 235.000 domačih gostov, medtem ko jih je bilo v minuli sezoni 200.000. Raziskava ob tem kaže tudi, da naj bi letos upadlo število gostov, ki bodo

obiskali več plesov. Na več kot enem plesu naj bi letos zaplesalo 25 odstotkov gostov, potem ko je bilo v minuli sezoni takšnih gostov kar 45 odstotkov. Le pet odstotkov vprašanih pa naj bi obiskalo več kot dva plesa. Obiskovalci dunajskih plesov bo tako kot lani za obisk v povprečju odšteli 215 evrov, kar pomeni, da naj bi organizatorji skupno zaslužili 67 milijonov evrov. Lani je njihov dobiček znašal 64 milijonov evrov.

Zaradi gospodarske krize

Opazen porast duševnih motenj pri delavcih

V kriznih časih, ko so v porastu duševne motnje delavcev, je treba še več vlagati v promocijo zdravja pri delu, saj je aktivna populacija tista, ki ustvarja bruto domači proizvod, je glavno sporočilo strokovnega posveta Zdravje delavcev v kriznih razmerah, s katerim so pred kratkim na Dobrovem zaključili projekt Za zdravje in varnost pri delu 2009.

"Ljudje so v kriznih časih in obdobju recesije bolj obremenjeni. Predvsem razmišljajo o vseh pritiskih, ki se dogajajo ob prestrukturiranju in spreminjanju podjetij ter odpuščanjih. To so stvari, ki človeka obremenjujejo, zato se marsikdo zateče po lažno utvaro v uporabo drog, ki vsaj začasno odplaknejo vse skrbi, a se te vrnejo v še hujši obliki", je po poročanju Slovenske tiskovne agencije, opozorila Eva Stergar s Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa Univerzitetnega kliničnega centra (UKC) Ljubljana.

Po besedah njene kolegice iz UKC Ljubljana Tanje Urdih Lazar je tudi v obdobju krize, ko je po razpoložljivih podatkih na udaru zlasti duševno zdravje delavcev, nujno vlaganje v zdravje ljudi se na dolgi rok obrestuje, saj prinaša koristi in ne stroškov.

Sicer je bila na posvetu, na katerem sta novogoriški zavod za zdravstveno varstvo in UKC Ljubljana kot organizatorja pričakovala večjo udeležbo delodajalcev, v ospredju zlasti skrb za duševno zdravje. Opazen je namreč porast bolniških staležev zaradi duševnih in ve-

niške odsotnosti z dela pa so tudi daljše. "Najbolj nas skrbi porast v sami tekstilni industriji, kar se lahko povezuje z odpuščanji. Presenetljivo pa je, da v proizvodnjah s težkim fizičnim delom tovrstna odsotnost ni tako velika težava", je še dejala Frankova.

denjskih motenj pri delavcih. Glede na stanje v družbi in gospodarsko klimo se bo to najverjetneje nadaljevalo. Duševne in vedenjske motnje so kot vzrok za bolniški stalež že sedaj četrte najpogostejše, kar je zaskrbljujoče, je poudarila Alenka Franko s Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa UKC Ljubljana.

Kot je opozorila, narašča tudi število primerov bolniškega staleža zaradi ponavljajočih se duševnih motenj, tovrstne bol-

Strokovni posvet je bil del projekta Za zdravje in varnost pri delu 2009. S projektom, ki ga novogoriški zavod za zdravstveno varstvo izvaja že tretje leto, želijo podjetja spodbuditi k izvajanju aktivnosti promocije zdravja pri delu, ki prispevajo k boljšemu zdravju in varnejšemu delu zaposlenih. Doslej so izobrazili 86 svetovalcev za promocijo zdravja pri delu, a so vseeno razočarani nad odzivom delodajalcev, je poudarila vodja projekta Ingrid Markočič Tadič.

Raziskava Mediana TGI Slovenija Starejši bolj skrbijo za svoje zdravje

Po raziskavi Mediane starejši bolj skrbijo za svoje zdravje in za razliko od mlajših so bolj naklonjeni zdravemu načinu prehranjevanja. Prav tako se

starejši bolj izogibajo maščobam v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami. Raziskava Mediana TGI odkriva, da se jih v starostni skupini od 55 do 75 skoraj 70% izogiba maščobam, kar je več kot v drugih starostnih skupinah. V starostni skupini od 40 do 54 let je takšnih nekaj več kot 54%, v starostni skupini 25 do 39 let nekaj več kot 46%, v starostni skupini 15 do 24 let pa se maščobam izogiba nekaj več kot 37% vprašanih.

Dobra polovica populacije, stare od 55 do 75 let, pravi, da ima težave z zdravjem. V večji meri kot mlajša populacija pazi na prehrano in na prehrabene proizvode pred nakupom prebere sestavo izdelka, saj jih zanima, katere dodatke vsebuje. 62% starejših je pripravljeneh plačati več za hrano, ki ne vsebuje umetnih dodatkov. V starostni skupini 40 do 54 let je takšnih

54,5%, v starostni skupini 25 do 39 let nekaj več kot 50%, v starostni skupini 15 do 24 let pa dobrih 46%. Mlajša populacija ima v primerjavi s starejšo povsem

drug način prehranjevanja. Težnje v preteklem letu so pokazale, da 69% populacije, stare od 15 do 24 let, rado poskuša novo hrano, dobra polovica pa tudi tuje jedi. Slabih 6% populacije hrano pogosto naroča preko telefona, skoraj četrtna oz. 22,2% populacije pa nenehno je prigrizke in pogosto je med obroki.

Več kot polovica oz. 58,1% starih od 55 do 75 let prav tako rada poizkusi novo hrano, le 20% pa je takih, ki radi jedo tujo hrano. Starejša populacija ne naroča hrane preko telefona, prav tako je le 12,9% takih, ki nenehno jedo prigrizke in ki pogosto jedo med obroki. Slaščice v največji meri uživajo v starostni skupini od 25 do 39 let. Med njimi je takšnih 32,2%. V starostni skupini od 40 do 54 let pa je opaziti stalno rast v zadnjih treh letih. V starostni skupini 15 do 24 let slaščice rado je 27% vprašanih, v starostni skupini 40 do 54 let jih je 25,5%, v starostni skupini 55 do 75 let pa dobrih 16%. Inštitut za raziskovanje trga in medijev Mediana je raziskava Mediana TGI (Target Group Index oz. indeks ciljnih skupin) izvedel leta 2008 na vzorcu 7557 ljudi.

Mediana TGI Slovenija je največja mednarodna kontinuirana licenčni raziskava v Sloveniji, s katero na Mediani merijo uporabo 5500 blagovnih znamk, spremljanje medijev, nakupovalne navade, življenjski stil in demografijo. V raziskavi Mediana TGI Slovenija letno sodeluje okoli 8000 ljudi v starosti od 15 do 75 let, ki predstavljajo reprezentativen vzorec za Slovenijo.

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 15. decembra, ob 14. uri.

Istrski obmorski dragulj Vrsar pozimi

Vrsar je eno izmed najlepših, čeprav manjših istrskih obmorskih mest. Na ogled mestnega jedra sicer turisti največkrat pozabljajo, saj kraj obiščejo predvsem poleti, ko jih premamijo čudovite plaže, otoki in sonce. Tedaj je težko iz modrega objema na sprehod po ulicah in stopniščih in pretoplo je, da bi iskali pripoved o preteklosti. Ravno zato je prijetno razbiti ustaljene navade in Vrsar obiskati jeseni ali pozimi, ko je tam, predvsem v pristanišču pod vasjo, prijetno toplo, časa pa dovolj za sprehod po kamnitih stopniščih do cerkve sv. Martina in razgledišča.

Sama najraje parkiram avto pred

premraženih obiskovalnih sanje o večnem poletju.

Tudi italijanska različica Orsera izhaja iz stare Ursarie. Pietro Coppo, italijanski geograf, je ime Orsera povezoval z družino Orsini, ki naj bi tu živel. Ta razlaga je vsekakor napačna, kot je napačna trditev, da je Orsera dobila ime po Ursu, nadškofu iz Ravenne. Po Vrsarju se je prijetno sprehajati, pa čeprav vodijo vse poti strmo navkreber in se je skoraj nemogoče izogniti stopniščem brez konca. Kamnite hiše in mediteranska dvorišča pa so paša za oči in balzam za dušo, ki ob zimzelelih rastlinah in zimskem cvetju lahko zasanja o pomladi. V vas se napotimo iz vrsarskega prista-

ti ostanki temeljev vrsarskega mestnega obzidja, v zvoniku pa so razstavljeni stari vrsarski zvonovi, ki so nekoč bili v pazinski zbirki starih zvonov.

Veliko starejša, iz 17. stoletja, je cerkev sv. Foške, kjer je tudi razstava sakralnih umetnin. Cerkev se dviga na območju mestnih vrat, ki je bilo naseljeno že v prazgodovini. Tu so našli tudi keramiko iz bronastega obdobja, ki je bila last Histrov, nosilcev prve kulture iz železne dobe v teh krajih. Dandanašnji si lahko v obnovljeni cerkvi ogledamo nekatere dragocene eksponate, kot so slike mučenja sv. Foške iz 17. stoletja, nagrobne plošče z latinskimi napismi in drugo.

V prijetno toplih zimskih dneh ne smemo prezreti treh romantičnih razgledišč, ki so urejena na vrhu griča. Od tod bo naš pogled lahko zaplaval med modrino neba in Jadrana, sanje pa bomo pu-

bližnjim kampingom Koversada, se sprehodim po samotnih plažah, da se naužijem sonca in da ne pozabim, kako opojno diši morje jeseni, potem pa se po promenadi napotim do samega mestnega jedra in uživam v soncu in tišini Mediterana, kjer vonj po poletju nikoli popolnoma ne zamre. Ime Vrsar, Italijani naselju pravijo Orsera, je v resnici zelo staro in sega daleč v antiko. V srednjeveških latinskih dokumentih srečamo različne variante tega imena: Ursaria, Vrsarium, Orsaria, ime Ursaria pa večkrat zaznamuje celotno obalo med Funtano in Limskim kanalom. Pripovedujejo, da je v korenenu imena Ursaria dejansko ohranjena stara sredozemska beseda "ur", ki pomeni "pomlad, rojstvo vode". Antični pomorski namreč dobivali pitno vodo iz pomladi med Funtano in Vrsarjem in tako je pravzaprav ime nastalo, iz njega pa so potem Slovani izpeljali prilagojeno obliko Vrsar. No, naj bo že kakorkoli, Vrsar je meni kraj pomladi ali večnega poletja, kjer tudi v najbolj mrzlih zimskih dneh zavetna južna lega prebuja v

nišča, kjer danes stoji bogata in moderna marina. Čeprav datira v antično obdobje, je zaliv v Vrsarju popolnoma zaživel šele v 19. stoletju, ko je bilo zgrajenih največ hiš med starim mestnim jedrom in obalo. Kot navaja srednjeveški dokument, se je nekoč kraju, kjer je zdaj pristanišče, reklo Fabian, v obdobju med 12. in 17. stoletjem pa so bile tu soline poreške Škofije.

Poleg starih romanskih vrat, ki naj bi bila s konca 12. ali iz začetka 13. stoletja, s simbolom Beneške republike, ter mestnih vrat, ki so bila nekoč glavni vhod v utrjeno mesto, sta gotovo vredni ogleda še obe večji cerkvi, župnijski cerkev sv. Martina in cerkev sv. Foške. Glede župnijske cerkve vemo, da je gradnja potekala zelo dolgo, temelje so v bližini starega mestnega obzidja postavili že leta 1804, nato so dela nadaljevali šele v času francoske zasedbe. Po njej se je zidava spet ustavila vse do obdobja župnika Martinolija, ko je bila marca l. 1935 tudi dokončana. Pod podom cerkve, v predelu stranskih oltarjev, so še dandanes skri-

stili na enem izmed osemnajstih otokov, ki sestavljajo vrsarski arhipelag. Od teh so najbolj znani Figarolica, Salomon, Zavata, Gusti, Sv. Juraj, Koversada in Orlandin. Tipična istrska imena, ki nam govorijo o življenju, zgodovini ter narodih, ki so si v preteklosti lastili gospostvo teh prečudovitih obal ob robu Limskega zaliva. Če je sonce še visoko in nam ni za to, da bi se predajali "martinčkanju", si lahko ogledamo še polotok Montraker, ki s severne strani zapira in varuje vrsarsko marino. Tu bomo našli na ostanke rimske nekropole s sicer precej revnim grobnim inventarjem. Pepel pokojnikov so Rimljani shranjevali v žare, ki so jih nato zakopavali v zemljo. Vrsar pa si je človek že v prazgodovini izbral za svoje domovanje bodisi zaradi izredno lepe, zavetne in za življenje primerne lege bodisi zaradi bogatih nahajališč kvalitetnega marmorja. Z izkoriščanjem kamnolomov so namreč začeli že stari Rimljani, izkopavanje pa se nadaljuje še dandanes.

Suzi Pertot

V nekdanji šoli sredi Kozane

Goriška Brda dobila nov hotel

Vstavi nekdanje osnovne šole v Kozani v Goriških Brdih je novogoriška družba Projekt uredila nov hotel. Investicija je stala dva milijona evrov, od katerih je 750.000 evrov nepovratnih sredstev iz Slovenskega podjetniškega sklada, k investiciji pa je prispevala tudi občina Goriška Brda. Družba Projekt, ki je leta 2002 kupila staro stavbo sredi vasi Kozana in jo spremenila v hotel, tako vstopa na novo področje delovanja, v turizmu. V ta namen so v sklopu matične družbe

ustanovili hčerinsko pod imenom Hotel Brda, ki je postala formalni investitor v nov hotel, v prihodnje pa ga bo tudi vodila. Nov hotel v Kozani bo obiskovalcem poleg 60 postelj v 24 sobah

ponujal tudi dve restavraciji, wellness ter finko in turško savno. V času avstro-ogrske monarhije je bila na mestu današnjega hotela stara šola, kasneje pa se je stavba kljub imenu šola uporabljala za različne namene. Občina Brda jo je nekajkrat poskušala prodati, vendar večjega zanimanja zanjo v začetku ni bilo; šele kasneje se je za nakup odločila novogoriška družba, ki se je odločila za novo vrsto dejavnosti.

Graditi ga bodo začeli spomladi 2010 Študentski dom v Novi Gorici

Povpraševanje po študentskih posteljah je v Novi Gorici precej večje od ponudbe. Na to še dalj časa opozarjajo v vseh novogoriških visokošolskih ustanovah, kjer trenutno študira že okrog štiri tisoč študentov z vseh koncev Slovenije, na podiplomski ravni pa tudi iz tujine. Prav zaradi pomanjkanja nočitvenih kapacitet je mesto do zdaj že izgubilo marsikatero potencialnega študenta, ki so ga sem pritegnili zanimivi študijski programi, a se je v končni fazi zaradi težav z namestitvijo odločil za študij drugje. O tem, da mesto, ki se razvija v močno univerzitetno središče, za svoj nadaljnji razvoj potrebuje študentski dom, se strinjajo na občini, na Univerzi v Novi Gorici, na Fakulteti za uporabne družbene študije, ki ima sedež v mestu, kot tudi na Visokoškem in raziskovalnem središču (VIRS) Primorske, ki mu gredo zasluge za to, da je mogoče v Novi Gorici obiskovati še lepo število drugih študijskih programov. Vsi se torej strinjajo o tem in že nekaj let so se vrstili pogovori in dogovori, podpisani pisem o nameri za izgradnjo študentskega stolpiča ipd., a je do pred kratkim ostalo

vse skupaj le pri besedah. No, v ponedeljek, 7. decembra, je bil narejen prvi konkreten korak v smeri izgradnje študentskega doma. Novogoriški župan Mirko

Gregor Golobič in Mirko Brulc

Brulc in minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Gregor Golobič sta namreč podpisala pogodbo o sofinanciranju gradnje študentskega doma v Novi Gorici. Mestna občina ima ob vznožju Kostanjevice v neposredni bližini dijaškega doma že rezervirano slabih šest tisoč kvadratnih metrov veliko parcelo, na kateri naj bi začeli že spomladi 2010 graditi nov študentski dom s 180 ležišči. Pogodba o sofinanciranju določa, da bo država prispevala najmanj 2,4 milijono

evrov oziroma kar bo potrebno, da se dela v celoti zaključijo. Celotna investicija bo znašala približno osem milijonov evrov, mestna občina pa skupaj z zemljiščem, komunalnim prispevkom in projektno dokumentacijo v projekt vlaga okvirno dva milijona evrov. Študentski dom bo na podlagi javnega natečaja, ki ga je mestna občina izvedla skupaj z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije, projektirala družba Mekoni iz Ljubljane, odgovorni projektant pa bo novogoriški arhitekt Boštjan Hvala. V novem študentskem domu bo 40 apartmajev s štirimi posteljami ter skupno kuhinjo in kopalnico, 14 enoposteljnih sob, dve enoposteljni sobi za telesno ovirane osebe in dva apartmaja za družine s štirimi posteljami. Glede na trenutno hudo pomanjkanje postelj in ambicije po širjenju študijskih progra-

mov ter razvoju Nove Gorice kot univerzitetnega mesta bo po mnenju poznavalcev razmer v prihodnjih desetih letih v mestu treba zagotoviti še najmanj 300 do 400 postelj. Zelo verjetno je, da bo ob študentskem domu zaradi tega v doglednem času zrasel še eden, sicer pa je na območju med dijaškim domom in Kornom predviden tudi univerzitetni kampus, za katerega naj bi bil v januarju pripravljen arhitekturno-urbanistični načrt.

Nace Novak

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

17

Če se kdaj ne sprašujem, kaj sploh počnem v tistem trenutku tam, je to takrat, ko se znajdem, hote ali nehote, zavestno ali podzavestno, v knjigarni. Seveda mora to biti knjigarna, v kateri ni tehničnih prodajalcev in prodajalk, ki tekajo za teboj, ampak te po vljudnem pozdravu pustijo, da se sprehodiš med knjigami. Če je pozdrav ljubezniv, obojestransko prisrčen, obisk knjigarne velja dvakrat več. Nasmeh in prijaznost nič ne staneta, a se pri nas vse bolj zdi, da gre za izjemno dragoceno blago, ki ga ne gre deliti z nikomer!

Tudi pri nas je nekaj takih knjigarn, žal so take samo italijanske, v Sloveniji pa je zadnje čase, hvala Bogu, še nekaj trgovin, v katerih še vedo, kaj je knjiga, pa čeprav tudi v domovini jadrkujejo, da je s knjigarnami vse težje. Ko povprašam, ali se knjige še kradejo, kot so se v mojih časih, me nejeverno gledajo... Aja, elektronski sistem varovanja, internet, elektronski mediji, ja, sem razumel, ja! Ker tistega o tem, kako danes nihče ne bere, ne sprejemam več, doma imam dve mladletnici in devetletnega sina, ki berejo, zelo veliko berejo. Vse se da, če se hoče, če zrasteš med knjigami, jih bošbral, to je zakon, kaj zakon, aksiom!

Knjige se namreč ne prodajajo, vedo povedati predvsem tisti, ki mislijo, da se knjige lahko prodajajo kot drva. Ta refren sicer poslušam od malih nog, a knjigarne še stojijo. Ko grem v večja mesta, grem seveda tudi, če že ne predvsem!, v knjigarne. Kdor ni še bil v Foyleu v Londonu ali manj znani, a zato še bolj presenetljivi in večji knjigarni Waterstones pri Piccadilly Circusu, najbrž niti v sanjah ne more misliti, kako nebeško lepo je lahko med knjigami! Če seveda odmislim knjigarno Konzorcij v Ljubljani, kjer zares domuje knjiga in človek lahko v ljubem miru sede v udoben naslanjač ter v plemeniti tišini prebere vsaj zavihek na knjigi, če že ne začetka..., pri nas česa podobnega ne moreš doživeti, če ne greš vsaj do Trsta ali v ... Novo Gorico, kjer domuje prijazna knjigarnica tik zraven zabavišča, v katerem ljudje igrajo na srečo. Majhna je, še manjšo sobico ima, v kateri odlagajo utrjeni Novogoričani imenitne knjige, ki jih lahko kupiš za malo denarja. Občasen gost sem tam, pri tej knjigarnici je namreč zelo težko dobiti parkirišče!, nakupil sem že veliko takih knjig, o katerih sem pred leti lahko samo sanjal, da jih bom imel, stalo so dejansko toliko, da si jih nisem mogel privoščiti. Sedaj pa jih lahko kupujem po dva evra, en evro....

včasih vtaknem v žep še kakšnega originalnega Pavčka. Gregorčiča, lepo je tam notri, le vedno se mi mudi in tudi zato včasih prinesem domov kak dvojnik, knjigo, ki sem jo že kupil. A nekaj čudnega le mora biti, če še ene same nisem nesel nazaj... In sem tako tudi minuli teden moral v Novo Gorico zaradi nujnih opravkov v nekem uradu, ki je avto kar sam zavil v ulico, kjer stoji knjigarnica. Imel sem srečo, da sem našel parkirni prostor, še večjo, da sem srečal prijatelja Andreja Malničiča, ko sem hodil k avtu, on pa v trgovino po testenine, obema se je mudilo, pozdravila sva se pred trgovino s knjigami, ko sem mu rekel: "Andrej, ti pojdi kuhat pašto, jaz

pa grem samo trenutek pogledat noter"! Ker me je že videl s polnimi vrečami hoditi iz te knjigarnice, je nemočno rekel: "Ma ne, ma pojdi domov"! A sem šel in v sobici ob prvem pogledu zagledal drobno knjižico z naslovom Pomaranče iz Maroka in kot stari ljudje na glas vzkliknil: "Če bi jo iskal, je ne bi nikdar našel!"

Mlado dekle se je veselo zasmjalo: "Tako se vedno zgodi, gospod"! V roke sem vzel drobno knjižico, ki jo je napisal mladi Vasilij Aksjonov, v slovenščino pa sta jo prevedla Aleksander Skaza in Uča Zlobec,

neverjetno, izšla je že leta 1965 pri Mladinski knjigi! In se mi je odvrtela zgodba o Aksjonovu, ki smo ga leta 1980 v Trstu fantje dobesedno "požrli", ko je izšel njegov roman Opekline (Ustione, Ožog) v italijansčini pri Mondadoriju, a slovenskega prevoda nismo nikdar dočakali... Ko mi je leta kasneje Drago Bajt v Ljubljani povedal, da založniki in slovenski bralci ne maramo ruskih pisateljev, nisem mogel verjeti, zato, je še dodal, da ni veliko novih prevodov. In sem čudovito knjigo prinesel domov, jo dal na mizo, še ženi je obraz zažarel, saj jo pozna iz mojih pripovedovanj!

In sedaj je na vrsti hčerka... Le kje je danes Vasilij, le kje so njegova dekleta in fantje, ki so zaradi pomaranč iz Maroka prevzeli pol Sibirije? Na spletu izvem, da je Aksjonov umrl letos poleti v starosti 76 let. In se mi zavrti pred očmi njegova zgodba, vredna mojstrskega romana, ne, še bolje: ameriškega filma. In kakšen film bi to bil! Življenje je to. Knjiga pa ostane.

Vasilij Aksjonov

Čestitke Misijonskega središča Slovenije

Pedru Opeki odlikovanje Zlati red za zasluge

Predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk je v sredo, 9. decembra 2009, misijonarja Pedra Opeko odlikoval za izjemne prispevek na področju humanitarne dela, socialne in teološke misli in skrbi za sočloveka.

Pedro Opeka je v Misijonskih obzorjih leta 1990 zapisal, da je po prihodu z juga Madagaskarja iz misijona Vangaindrano začel delo z najbolj revnimi družinami v Antananarivu. Člani družin so živeli na cesti in iskali hrano na smetiščih. Pravi, da spričo revščine, ki kliče po usmiljenju in pravici do nebes, ni mogel ostati miren. Takrat je začel delo z ljudmi s smetišč.

Po dvajsetih letih dela so mu uspeli občudovanja vredne stvari. Vztrajal je kljub težavam in preizkušnjam. Njegovo trdno prepričanje je, da je z vero v človekovo dobroto mogoče narediti vse. Ko ljudje čutijo, da skupaj z njimi

delaš zanje, za njihove družine in za njihove otroke, sprejmejo tebe in tvoje delo ter se tudi sami zač-

nejo spreminjati. Če je bilo na začetku med ljudmi prisotno so-

vraštvo, nasilje in vse, kar človeku jemlje dostojanstvo, se je v letih dela z ljudmi in za ljudi veliko

spremenilo. Ljudje so postali ponosni, samozavestni in sode-

lujejo, ker vidijo, da lahko tudi sami marsikaj naredijo.

Opeka se kot misijonar zaveda, da je Bog najbolj blizu ljudem, ki jim ne moreš govoriti, da bo po smrti bolje. Sedaj je naša neodločljiva dolžnost, da jim pomagamo, ker imajo do tega pravico. Biti človek in še posebej biti kristjan pomeni videti ljudi in jim pomagati.

V Misijonskem središču Slovenije se pridružujejo čestitkam, ki jih bo ob prejemu odlikovanja od predsednika Republike Slovenije prejel misijonar Opeka. Zavedajo se, da je to priznanje namenjeno tudi vsem drugim slovenskim misijonarjem, ki vsak na svoj način pomagajo najbolj revnim po svetu, ki živijo in čutijo z njimi. Oni najbolj vedo, kaj resnično potrebujejo.

Predsednik Slovenske škofovske konference (SŠK) msgr. Alojz Uran v imenu slovenskih škofov izraža veselje, da tudi država ceni misijonarsko poslanstvo, ki ga Pedro Opeka s sodelavci opravlja na Madagaskarju, in priznava izjemen doprinos Katoliške Cerkve na področju skrbi za najbolj uboge, osveščanju sveta o revščini tretjega sveta in skrbi za spoštovanje dostojanstva sleherne človeške osebe.

Škofje Pedru Opeki ob tej priložnosti iskreno čestitajo in želijo, da bi misijonsko poslanstvo lahko nadaljeval tudi v prihodnje. Misijonarju in njegovim sodelav-

cem želijo Božjega blagoslova in Marijinega varstva ter poglobljeno pripravo na Odrešenikovo rojstvo in blagoslovljene božične praznike.

Kdo je Pedro Opeka?

Pedro Opeka se rodil 29. junija 1948 v Buenos Airesu v Argentini. Leta 1966 je stopil v misijonsko družbo lazaristov. Med leti 1968 in 1970 je na Teološki fakulteti v Ljubljani študiral teologijo, študij pa je dokončal na Katoliškem inštitutu v Parizu. Leta 1976 je odšel na Madagaskar, kjer živi in deluje še danes.

Posveča se humanitarnemu delu. Približal se je ljudem, ki živijo na smetiščih glavnega malgaškega mesta Antananarivo. Posebno skrb namenja otrokom. Ljudi povezuje in jim pomaga na poti samozaupanja. Zanje išče delo in jim pomaga sprejeti delovne navade. Skupaj z njimi je začel graditi stanovanja, vasi, šole, športne dvorane in cerkve. V programe za izhod iz revščine, ki jih je razvil, je bilo doslej vključenih približno 100.000 najrevnejših. V vaseh, ki so jih skupaj zgradili, danes živi okoli 20.000 ljudi, pri čemer se dotok revežev v vasi še ni ustavil. K uspehu je pripomogel splet več dejavnikov: Opekova inkulturacija v malgaško okolje, izostren čut za pravičnost in metoda dela, ki temelji na neposrednem, spoštljivem in globoko etičnem odnosu do ljudi. Pedro Opeka je ustanovitelj dveh humanitarnih združenj: leta 1990 je ustanovil združenje Akamasoa (v prevodu pomeni dobri prijatelj) v Antananarivu, leta 1994 pa tudi Antenne Akamasoa v Vangaindrano na jugovzhodu Madagaskarja. S sodelavci združenj je zgradil več vasi in centrov: leta 1990 vas Antolojahary s šolo za 980 otrok; leta 1991 center Manantenaso z osnovno in srednjo šolo ter kuhinjo za 2500 otrok; 1992 center Andralanitra na mestnem odlagališču smeti z osnovno in srednjo šolo in s kuhinjo za 1950 otrok; leta 1993 center Mahatsara z osnovno šolo za 750 otrok; leta 1997 center Safata v Fianarantsoi. V letu 2008 je začel graditi dodatno šolo v Antananarivu. Trenutno je v šolah, ki sta jih združenji zgradili, okrog 9000 otrok. Otrokom poleg šolanja vsak dan ponuja tudi obrok riža.

Izredno hudi časi za slovensko manjšino Klestenje preti tudi medijem

Po kulturnem se obeta slovenski narodnostni skupnosti v Italiji še medijski molk oziroma ohromitev dejavnosti na področju tiskanih medijev. Prvi pod udarom je Primorski dnevnik, kateremu se obeta izredno težka prihodnost. Predlagano proračunsko zmanjšanje sredstev velikemu številu italijanskih dnevnikov (med katerimi je tudi PD) v bistvu pomeni poigravanje z medijskim pluralizmom, ki je eden od temeljev demokracije sleherne države.

Takšna finančna izbira (v teh dneh bo predlog šel v obravnavo v Poslansko zbornico in kasneje v Senat) vidno krši osnovne pravice manjšin in manjšinskih medijev, ki zaradi svoje specifičnosti morejo preživeti izključno po trž-

ni logiki. Manjšinski mediji potrebujejo pomoč in solidarnost države, kot izhajajo iz samih ustavnih načel, mednarodnih listin o varstvu jezikovnih skupnosti in samega zaščitnega zakona.

Vladnim obljubam, da do krčenja finančnih sredstev za tisk ne bo prišlo, ne sledijo dejanja.

Napovedano finančno klestenje bi tokrat pomenilo redukcijo zaposlenih pri Primorskem dnevniku in postavilo v resen dvom njegov nadaljnji obstoj. Največji dvak pa bi gotovo plačali mlajši novinarji in pripravniki, na katerih sloni prihodnost in perspektiva edinega dnevnika Slovencev v Italiji.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza izraža resno zaskrbljenost nad zdajšnjim finančnim položajem v manjšini, ki odpira vrsto življenjskih vprašanj na vseh področjih njene organiziranosti. Zmanjšanje sredstev za PD, milijon evrov manj v okviru zaščitnega zakona in popolno črtanje deželne sklada za slovensko manjšino so zadostni razlogi za zaskrbljenost. Ne gre le za občasno jamranje, marveč za upravičeno vprašanje, kakšna prihodnost se piše naši skupnosti.

Rudi Pavšič
Predsednik SKGZ

Ministrca Majda Širca v Novi Gorici "Posluh za kulturo na Goriškem!"

Vponedeljek, 7. t. m., je bilo v novgoriški knjižnici Franceta Bevka srečanje slovenske ministrice za kulturo Majde Širca z najpomembnejšimi ustanovami na Goriškem, iz našega prostora smo bili povabljeni Kulturni dom, Kulturni center Lojze Bratuž, Kinoatelj, SKGZ ter SSO ter naš tednik Novi glas, ki je še edini slovenski časopis, ki ima glavno uredništvo na Goriškem in tu tudi izhaja. Ministrca Majda Širca je spregovorila predvsem o načrtih ministrstva za kulturo in o financiranju projektov, dotaknila pa se je tudi medijskega področja. Na srečanju smo iz Gorice sodelovali Vesna Tomšič za SKGZ, Mateja Zorn za Kinoatelj in odgovorni urednik našega tednika Jurij

Paljk, ki je edini od treh iz Gorice tudi posegel v debato in podčrtal predvsem nezavidljivo stanje, v katerem se zaradi obljublje-

nega rezanja finančnih sredstev sedaj nahaja slovenska narodna skupnost v Italiji, kot je tudi poudaril predvsem dejstvo, da se naša narodna skupnost vedno opira na pomembne ustanove v Novi Gorici, ter se zahvalil domovini Sloveniji za vso pomoč, ki jo naši skupnosti daje. Srečanje, ki so se ga udeležili tudi slovenski goriški župani, je bilo plodno in je potrdilo vzajemnost Goriške.

Vlado Peruničič in Majda Širca (foto JMP)

POSTOJNA Naš športnik

Nagrajevanje skupno, izbor (še) ločen

VPostojni so pred tednom dni na vsakoletni prireditvi Naš športnik podelili priznanja najboljšim primorskim tekmovalkam in tekmovalcem z obeh strani državne meje za leto 2009. Najuspešnejše posameznike in ekipe imenujejo že vrsto let medijske hiše iz obmejne pasu v Italiji in Sloveniji. Skupna je podelitev ob neposredni radijski oddaji po koprskem in tržaškem radiu, ni pa še skupen sam izbor, čeprav obstaja predlog za to (Primorski športnik?) že kar nekaj časa in bi današnji oviri z odpravo meja to tudi narekovali. Pa vendar, zamejski športniki so nagrajeni posebej, primorski iz matice pa posebej. Najboljša slovenska športnica v Italiji je prvič Mladina rolnikari-

ca Mateja Bogatec, ki ji je uspelo prekiniti večletno prevlado Polotove kotalkarice Tanje Romano. Mateja je v minuli sezoni tretjič osvojila svetovni pokal FIS in drugič postala svetovna prvakinja v

zaključuje, pač pa bo zaradi selitve na študij fizioterapije na ljubljansko univerzo odslej brzkone trenirala z manjšo vneto. Drugo mesto v izboru najšportnice je zasedla Romanova, ki je na svetovnem prvenstvu v nemškem Freiburgu resda osvojila zlato v kombinaciji, v najboljši prestižni tekmi, prostem programu, pa je predala žezlo mlajši nasprotnici. Tretja je na zmagovalnem odru v Postojni stala teniška igralca Gaje Paola Cigui, ki se je v tem sonč-

Mania'. Skupaj sta nastopala v sicer neuspešni državni reprezentanci, na klubski ravni pa igrata še naprej v najvišji italijanski ligi: Gabrc Černič je lani igral v Tarantu, letos v Perugii, Števerjanec Mania' pa lani v Montichiarju in letos v Modeni. Drugo mesto je izboril Michele Leghissa, član državne izbrane vrste v nogometu na mivki, s katero nastopa - včasih tudi kot kapetan - na vseh velikih mednarodnih tekmovalnih. Tretji pa je bil poveljalec tržiškega društva Rari Nantes Adria Rok Zaccaria, ki je dosegel solidne rezultate kar na državnem članskem prvenstvu v panogi, v kateri je konkurenca izjemno ostra.

Ekipa leta je člansko moštvo repenskega Nogometnega kluba Kras, ki je poskrbelo za zgodovinsko napredovanje v ugledno elitno ligo, v kateri v jesenskem delu med drugim igra vidno vlogo. Nogometaši v belo-rdečih dresih so v zadnjih petih letih uresničili kar tri navdušujoče prestope. Mladinska postava 2009 pa je ponovno jadrlni dvojec Čupe Jaš Farneti - Simon Sivitz Košta,

ki je poleti v olimpijskem razredu 470 osvojil bronasto kolajno na mladinskem evropskem prvenstvu na Blatnem jezeru na Madžarskem. Osemnajstletna jadrnica polagoma naskakuje svetovni vrh in odločno ciljata na olimpijado 2012. Najboljši športniki Primorske pa so tudi letos domena koprške regije. Naš športnik 2009 na slovenski strani meje je nogometaš nemškega Bochuma Zlatko Dečić, ki je prispeval odločilni gol za uvrstitev Slovenije na svetovno prvenstvo 2010 v Južni Afriki. Nasledil je soseda iz Izole, olimpijske jadrnalca Vasilija Žbogarja. Četrto leto zapored pa je najšportnica še ena olimpijska, kakajša Špela Ponomarenko, članica Žusterne, ki je osvojila kolajno na Evropskem prvenstvu in Sredozemskih igrah. Ekipa leta pa

je ponovno roketni velikan Cimos Koper, pokalni prvak in državni podprvak v eni najbolj razširjenih panog v Sloveniji. Združenje slovenskih športnih društev je tudi letos, kot je v navadi, podelilo za zamejstvo nekaj posebnih nagrad zaslužnim posameznikom. Plaketo so tokrat prejeli med športnimi delavci predsednik nogometašev Krasa Domenico Centrone, trener mladih smučarjev Devina in SPDG Natalino Culot ter odbornik Mladine Darko Pahor. Priznanja za športno kariero pa sta bila deležna še aktivna odbojkarja Tjaša Gruđen (Bor) in Andrej Vogrič (Olympia). Poseben ton prireditvi je tudi letos dal poseg legende slovenskega športa, predstavnika Olimpijskega komiteja Slovenije Mira Cerarja.

HC

sprintu. Skratka, njeno tekmovalno leto je bilo sijajno, nagrada pa zveni malce tudi kot priznanje kariere, ki je 27-letna Bogatecova, doma iz Brišč pri Križu, sicer ne

nem letu prebila med najboljših štiristo tenisačic na svetu. Pri moških delita lovoriko Našega športnika 2009 goriška odbojkarja Matej Černič in Loris

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Monleale - Polet Kwins 4:3

NAMIZNI TENIS

Moška B2 liga: Duomafalgore - Kras 4:5

NOGOMET

Elitna liga: Sarone - Kras 0:4

Promocijska liga: Martignacco - Juventina 0:2, Pro Gorizia - Vesna 0:1, Gemonese - Sovodnje 3:1

1. amaterska liga: Isonzo - Primorec 0:2

2. amaterska liga: Primorje - Breg 1:0, Sistiana - Zaria/Gaja 1:0

3. amaterska liga: Sagrado - Mladost 1:1

KOŠARKA

C1 liga: Jadran - Gorizia 65:62

C2 liga: Santos - Bor 90:85, Alba - Breg 91:39

D liga: Sbrindella - Kontovel 59:78

ODBOJKA

Ženska C liga: Bor/Breg - Pordenone 3:2, Martignacco - Slaga 3:1

Moška C liga: Buia - Val 2:3, Porcia - Olympia 0:3, Soča - Prato 1:3

Ženska D liga: Fincantieri - Kontovel 1:3, Govolley - Buia 0:3

Moška D liga: Naš Prapor - Cervignano 3:1